

Jozua: Cesta viery

**BIBLICKÉ
ŠTÚDIUM
4/2025**

KNIHY URČENÉ NA MISIU – ZA ZVÝHODNENÉ CENY

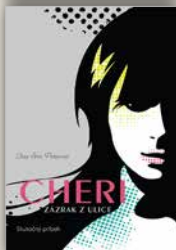
Doug Batchelor

Muž z jaskyne – skutočný príbeh

Ako syn otca milionára a matky úspešnej v šoubiznise mal teenager Doug Batchelor všetko, čo si mohol kúpiť za peniaze – okrem šťastia. V čase hľadania našiel svoj domov v jaskyni. Šťastie a sloboda, ktoré hľadal, sa s ním pohrávali až do dňa, keď v jaskyni našiel starú zaprášenú knihu. Čo sa stalo potom, možno opísať ako zázrak...

148 strán, 11,5 x 18,5 cm, brož.

cena 1,60 €

Cheri Ann Petersová

Cheri, zázrak z ulice

Skutočný príbeh mladej ženy hľadajúcej lásku na okraji spoločnosti, na ulici plnej násilia a drog.

168 strán, 13 x 20 cm, brož.

cena 1,80 €

Morris L. Venden

Zázrak obrátenia

Autor v tejto knihe používa nielen svoje texty, ale i texty ďalších autorov, aby vysvetlil, čo znamená obrátenie a znovuzrodenie do viery.

160 strán, 11,5x18,5 cm, brož.

cena 1,60 €

Willy Ramos

Odpustené

Na uliciach Miami bol Willy Ramos známy ako gangster, zlodej a opilec. Niekedy bezdomovec, inokedy samovrah. Vždy bol pripravený biť sa. Po tom piatku sa Willy dostal za mreže. Bol obvinený z vraždy. Dnes mu horí v srdci túžba šíriť posolstvo o Božej láske a odpustení ľuďom, ktorí nemajú ktovieakú nádej.

124 strán, 11,5x18,5 cm, brož.

cena 1,50 €

Ellen Gould Whiteová

Veľká nádej

Denne počujeme o chorobách, vojnách, nezamestnanosti a ekologických haváriách. Táto kniha odhaľuje, prečo je to tak. Nájdete v nej náčrt toho, čo sa bude diať ďalej. Tento pohľad je založený na zdroji, ktorý vo svojich proroctvách nikdy nesklamal – na Biblii.

100 strán, 13 x 20 cm, brož.

cena 1,20 €

Jozua: Cesta viery

**BIBLICKÉ
ŠTÚDIUM
4/2025**

OBSAH

Úvod	3
1. Recept na úspech	5
2. Neočakávaná milosť	12
3. Pamätníky milosti	19
4. Najväčší spor	26
5. „Hospodin bojoval za Izrael“	33
6. Vnútorný nepriateľ	40
7. Najvyššia oddanosť: Uctievanie uprostred bojovej vravy	47
8. Velikáni viery: Jozua a Kaléb	54
9. Dedičia sľubov, zajatci nádeje	61
10. Pravý Jozua	68
11. Život v zaslúbenej zemi	75
12. Boh je verný!	82
13. „Vyvolte si dnes“	89

Biblické štúdium – 4. štvrtrok 2025

Jozua: Cesta viery

Autor: Barna Magyarosi

Foto: shutterstock images

Vydal Advent-Orion, s. r. o.

Šafárikova 9, 038 61 Vrútky

pre Cirkev adventistov siedmeho dňa

Londýnská 30, 120 00 Praha 2 – Vinohrady

Vytlačil FORK Martin

ISSN 1335-1265 MK SR 1261/95

DRUHÉ ŠANCE: KNIHA JOZUA

Úvodná myšlienka knihy Jozua sa zameriava na zmenu vo vedení Izraelitov. Po Mojžišovej smrti sa vedenia ujíma Jozua. Kniha sa začína príbehom o vstupe Izraelitov do zaslúbenej krajiny a končí sa obrazom toho, že sa v tejto krajine skutočne usadili.

Pred Jozuom stála nesmierne náročná úloha. Mal pokračovať tam, kde Mojžiš skončil. Áno, „ten“ Mojžiš! Táto výzva však bola len začiatkom. Jozua mal urobiť to, čo Mojžiš nikdy neurobil: po štyridsiatich rokoch strávených na púšti previesť národ cez Jordán a viesť ho do Kanaánu – to všetko podľa zaslúbenia, ktoré kedysi Hospodin dal patriarchom.

„Môj služobník Mojžiš zomrel. Vstaň teda, prejdi cez Jordán, ty i všetok tento ľud, do krajiny, ktorú dávam Izraelitom.“ (Joz 1,2)

Kľúč k celému príbehu sa nachádza práve v týchto Hospodinových slovách adresovaných Jozuovi: „ľud má vstúpiť, do krajiny, ktorú dávam Izraelitom“.

Jozua túto úlohu nesplní sám. Bude schopný ju vykonať iba prostredníctvom moci a vedenia Hospodina, ktorý by priviedol ľudí do krajiny už o generáciu skôr, keby sa riadili svojím záväzkom vyplývajúcim zo zmluvy s Hospodinom. Žiaľ, neurobili to, a tak niesli bolestné následky svojich činov.

Skutočnosťou je, že počas predchádzajúcich štyridsiatich rokov Izraeliti čelili negatívnym následkom zmluvy. Pre svoju vzburu voči Bohu zahynula na púšti celá dospelá generácia (s výnimkou Kaléba a Jozuu) tých, čo zažili divy a zázraky vyjdenia z Egypta. Štyri z piatich kníh Mojžišových opisujú, čo všetko sa udialo počas putovania Izraelitov po púšti. Pod vedením Jozuu bola teraz druhá generácia pripravená podstúpiť výzvy spojené so zaujatím vlastníctva zaslúbenej krajiny.

„Mojžiš zavola Jozuu a v prítomnosti celého Izraela mu povedal: *Buď silný a udatný, lebo ty uvedieš tento ľud do krajiny, ktorú Hospodin pod prísahou slúbil dať jeho otcovi a ty im ju odovzdáš do dedičného vlastníctva. Sám Hospodin pôjde pred tebou, bude s tebou, nedá ti ochabnúť ani ťa neopustí. Neboj sa ani sa nelákaj!*“ (5Moj 31,7.8)

Božie zaslúbenia dané patriarchom a Mojžišovi sa mali čoskoro naplniť. Národ prežíva atmosféru očakávania a vzrušenia. Ide o nový začiatok pre ľudí, ktorí prežili dlhý čas bez domova a bez majetku. Boh prejavil svoju vernosť, keď ich vyslobodil z otroctva, a určite sa dá spoľahnúť aj na Jeho zaslúbenia týkajúce sa krajiny.

„Hlavným cieľom knihy Jozua je opísať vstup Izraelitov do zaslúbenej krajiny, obsadenie krajiny a jej rozdelenie medzi jednotlivé kmene. Tento cieľ je základom posolstva knihy, menovite Božej vernosti pri plnení zaslúbenia o krajine, ktoré dal Abrahámovi. Kniha zdôrazňuje Božiu vernosť Jeho zmluvným zaslúbeniam (Joz 21,43–45).“ (Andrews Bible Commentary, s. 365)

Kniha Jozua vznikla pred viac ako tromi tisícročiami. Pri jej štúdiu však spoločne zistíme, že pokiaľ ide o duchovné výzvy, svet, v ktorom dnes žijeme, je v mnohom podobný situácii opísanej v knihe Jozua. Problémy a skúšky, ktorým čelíme, môžu byť

v mnohom odlišné, no napriek tomu existujú výzvy, najmä duchovné, ktoré ohrozujú našu bezpečnosť, našu vieru a naplnenie poslania, ktoré Boh zveril svojmu ľudu. Príklad Jozuu nás určite inšpiruje, aby sme sa dovoľávali Božích zaslúbení, ktoré sa týkajú našich čias. Vďaka Božej moci môžeme uspieť podobne, ako sa to podarilo Jozuovi.

Barna Magyarosi bol v lete 2025 zvolený ako nový predseda Intereurópskej divízie a zároveň pôsobí aj ako predseda Biblického bádacieho výboru (BRI) tejto divízie. Svoju službu pre cirkev začal ako kazateľ a vedúci oddelenia v združení Južná Transylvánia v Rumunsku a pokračoval ako učiteľ teológie a riaditeľ Adventus University v rumunskom meste Cernica.

Za materiály na štúdium sobotnej školy je zodpovedné Oddelenie sobotnej školy pri Generálnej konferencii Cirkvi adventistov siedmeho dňa a Oddelenie sobotnej školy pri Česko-Slovenskej únii. Text materiálov bol pri preklade upravený podľa pravidiel dohodnutých s Oddelením sobotnej školy pri Generálnej konferencii.

RECEPT NA ÚSPECH

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

5Moj 18,15–22; Jozua 1; Heb 6,17.18; Ef 6,10–18; Ž 1,1–3; Rim 3,31

ÚVODNÝ TEXT

Len buď silný a veľmi odvážny, aby si konal podľa zákona, ktorý ti prikázal môj služobník Mojžiš. Neodboč od neho ani napravo, ani naľavo, aby si si rozumne počínal vo všetkom, čo podnikneš. (Joz 1,7)

Benjamin Zander, dirigent a hudobný riaditeľ Bostonského filharmonického orchestra, dával verejné hodiny hudobného prednesu pre študentov z okolia Bostonu. Pri týchto hodinách si všimol obavy svojich žiakov z toho, akou známkou ohodnotí ich výkon. Aby sa uvoľnili a aby im pomohol naplno otvoriť ich potenciál, hneď na začiatku im oznámil, že každý z nich dostane známku „A“. Zander totiž vyznáva filozofiu „možností“. Znáмка podľa neho nemá vyjadrovať niečo, čo sme si zaslúžili za svoj výkon, ale rozhodnutie, ktoré sme urobili a podľa ktorého chceme žiť. Jedinou požiadavkou bolo, aby študenti počas prvých dvoch týždňov semestra napísali list, v ktorom vysvetlia, prečo si za svoj výkon zaslúžia najvyššiu známku. Tento list však mali datovať na koniec semestra, akoby písali späťne o svojej motivácii.

Kniha Jozua je o nových možnostiach. Mojžiš, ktorý bol štyridsať rokov ústrednou postavou izraelského národa, bol už minulosťou. Udalosti spojené s vyjdením z Egypta a putovaním po púšti, tragicky poznačené vzburou a tvrdohlavosťou národa, sa skončili. Nová generácia, ochotná poslúchať Boha, bola pripravená vstúpiť do zaslúbenej krajiny. Túto udalosť nevnímali ako niečo, čo si zaslúžia, ale ako možnosť, ktorú môžu svojím životom naplniť.

Podme študovať, ako Boh otvoril novú kapitolu v živote Izraelitov a ako môže urobiť to isté aj v živote každého z nás.

OSNOVA LEKCIE

V prvej lekcii nášho štúdia knihy Jozua sa zameriame na zásadnú zmenu vo vedení izraelského národa po Mojžišovej smrti, keď vedenie preberá Jozua. Pozornosť budeme venovať hlavne tomu, že hoci Boh poveril Jozuu úlohou do viesť národ do zaslúbenej krajiny, úspech celého plánu závisel predovšetkým od Božej moci, Božieho vedenia a od vernosti Jeho zaslúbeniam.

- Joz 1,1–6: Nový vodca a Božie vedenie (nedeľa)
- Joz 1,2.6.11.16.17: Božie výzvy a ľudská poslušnosť (pondelok)
- Joz 1,4–6: Dediči Božích zaslúbení (utorok)
- Joz 1,7–9: Sila, odvaha a poslušnosť (streda)
- Joz 1,7: Biblický pohľad na úspech (štvrtok)

NOVÝ MOJŽIŠ

¹Po smrti Hospodinovho služobníka Mojžiša oslovil Hospodin Mojžišovho pomocníka Jozuu, syna Núna: ²„Môj služobník Mojžiš zomrel. Vstaň teda, prejdí cez Jordán, ty i všetok tento ľud, do krajiny, ktorú dávam Izraelitom. ³Dal som vám všetko, na čo stúpi vaša noha, ako som to povedal Mojžišovi. ⁴Od púšte po Libanon a od Velriecky, rieky Eufrat, celá krajina Chetitov až po Veľké more na západe slnka bude vaším územím. ⁵Nikto neobstojí pred tebou, kým budeš žiť. Budem s tebou, ako som bol s Mojžišom. Nenechám ťa ani ťa neopustím. ⁶Buď silný a odvážny, lebo ty rozdelíš tomuto ľudu do vlastníctva krajinu, ktorú som prisahne sľúbil dať ich otcom.“ (Joz 1,1–6)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si texty 5Moj 18,15–22 a Joz 1,1–9. Prečo je dôležité, že kniha Jozua sa začína opakovaním zaslúbenia súvisiaceho s tým, čo sa stane po Mojžišovej smrti?

Hoci Mojžiš zomrel a Boh ustanovil za nového vodcu Jozuu, medzi týmito postavami existujú výrazné paralely. Obom Boh povedal, že povedú svoj ľud do krajiny zaslúbenej ich otcom. Hospodin Jozuovi zdôraznil: „Dal som vám všetko, na čo stúpi vaša noha, ako som to povedal Mojžišovi.“ (Joz 1,3) Jozua dokončí dielo, ktoré pôvodne dostal za úlohu Mojžiš. Bol to skutočne nový Mojžiš.

Prečítaj si texty 2Moj 33,11; 4Moj 14,6.30.38; 4Moj 27,18; 4Moj 32,12; 5Moj 1,38; 5Moj 31,23 a 5Moj 34,9. Čo sa z nich dozvedáme o osobe Jozuu?

V situácii opísanej v 5Moj 18,15 je zaslúbenie, že Boh „vzbudí“ proroka podobného Mojžišovi len možnosťou, nie realitou. Úvodné slová knihy Jozua pripomínajú čitateľovi toto zaslúbenie a zároveň vytvárajú očakávanie, že sa naplní. Hoci je Mojžiš mŕtvy, je ústrednou postavou prvej kapitoly knihy Jozua. Jeho meno sa v nej spomína desaťkrát, kým Jozuovo len štyrikrát. Mojžiš je nazvaný ako „Hospodinov služobník“, ale Jozua je označený len ako „Mojžišov pomocník“ (Joz 1,1). Bude to trvať dlho – v podstate celý život vernej služby a poslušnosti –, kým aj Jozua dostane rovnaký titul „služobník Hospodina“ (Joz 24,29). Aj keď prvá kapitola knihy Jozua zaznamenáva prechod medzi dvomi veľkými vodcami Izraela, najdôležitejšou postavou je samotný Hospodin, ktorého slová knihu otvárajú a ktorého vedenie v nej dominuje. Neexistujú žiadne pochybnosti o tom, kto je skutočným vodcom Izraela.

APLIKÁCIA

■ Počas vekov Boh povolával mužov a ženy, aby viedli jeho ľud. Prečo je dôležité pamätať si, kto je skutočným – hoci neviditeľným a často skrytým – vodcom cirkvi?

PREJDITE! OBSAĎTE! ROZDEĽTE! SLUŽTE!

²Môj služobník Mojžiš zomrel. Vstaň teda, prejdi cez Jordán, ty i všetok tento ľud, do krajiny, ktorú dávam Izraelitom. ... ⁶Buď silný a odvážny, lebo ty rozdelíš tomuto ľudu do vlastníctva krajinu, ktorú som prisážno slúbil dať ich otcom. ... ¹¹Prejdite cez tábor a prikážte ľudu: Nachystajte si potraviny, lebo po troch dňoch prejdete cez Jordán, aby ste vošli do krajiny, ktorú vám teraz dáva do vlastníctva Hospodin, váš Boh, a obsadili ju. ... ¹⁶Oni odpovedali Jozuovi: „Urobíme všetko, čo si prikázal. Pôjdeme, kamkoľvek nás pošleš. ¹⁷Ako sme poslúchali Mojžiša, budeme poslúchať aj teba, len nech je Hospodin, tvoj Boh, s tebou, ako bol s Mojžišom.“ (Joz 1,2.6.11.16.17)

Prečítaj si text Jozua 1. Čo sa z tejto prvej kapitoly dozvedáme o štruktúre a obsahu celej knihy?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Prvá kapitola slúži ako úvod do celej knihy Jozua. Obsahuje štyri príhovory, ktoré zodpovedajú štyrom hlavným častiam knihy: Prejsť (Joz 1,2–9), obsadiť (Roh.: „zaujať“; Joz 1,10.11) rozdeliť krajinu (Joz 1,6.12–15) a slúžiť prostredníctvom zachovávanía zákona (Joz 1,16–18).

Knihu Jozua možno vnímať ako sériu Božích výziev či podnetov. V každom takomto impulze Boh dáva Jozuovi konkrétnu úlohu súvisiacu s dobytím Kanaánu. Dokončenie každého z nich kniha neskôr pripomína a oceňuje.

Nakoniec sa splnia všetky Božie zaslúbenia o obsadení krajiny. Odvtedy bude zodpovednosť za udržiavanie krajiny ležať v rukách Izraelitov. Správu krajiny mohli uskutočňovať len prostredníctvom pravej viery a poslušnosti, ktorú takáto viera vždy prináša.

Božie výzvy môžeme vyjadriť tromi slovesami: „prejsť“, „obsadiť“ a „rozdeliť“. Náležitou reakciou Božieho ľudu na tieto výzvy je poslušnosť, ktorá sa odvíja od poslednej výzvy: „slúžiť“.

Ako sme už spomenuli, knihu môžeme rozdeliť na štyri hlavné časti, z ktorých každá je charakterizovaná špecifickým konceptom vyjadreným dominantnou prítomnosťou hebrejského slova:

- (1) Prejsť (Joz 1,1–5,12)
- (2) Obsadiť (Joz 5,13–12,24)
- (3) Rozdeliť (Joz 13,1–21,45)
- (4) Slúžiť (Joz 22,1–24,33).

Samotná štruktúra knihy teda vyjadruje jej hlavné poslanstvo: Božie kroky sa nerealizujú automaticky. Namiesto toho si vyžadujú vernú odpoveď Jeho ľudu. Na jednej strane sa teda nachádza to, čo pre nás Boh urobil – vrátane všetkého, čo my sami pre seba urobiť nemôžeme. Na strane druhej sa nachádza povolanie konať to, čo sami pre seba urobiť môžeme – vrátane poslušnosti robiť to, čo nám Boh prikazuje. Tak to bolo počas celých biblických dejín a je to tak aj dnes. Napríklad opis Božieho ľudu v čase konca (Zj 14,12) vyjadruje tú istú myšlienku: viera v to, čo Boh pre nás urobil, nás vedie k poslušnosti.

- Zamysli sa nad niektorými zaslúbeniami Božieho slova, ktoré sú pre teba najvzácnejšie. Ako potrebuješ na tieto zaslúbenia reagovať, aby sa stali v tvojom živote realitou?

APLIKÁCIA

DEDIČIA ZASLÚBENÍ

“Od púšte po Libanon a od Velrieky, rieky Eufrat, celá krajina Chetitov až po Veľké more na západe slnka bude vaším územím. ⁵Nikto neobstojí pred tebou, kým budeš žiť. Budem s tebou, ako som bol s Mojžišom. Nenechám ťa ani ťa neopustím. ⁶Buď silný a odvážny, lebo ty rozdelíš tomuto ľudu do vlastníctva krajinu, ktorú som prisáhaže sľúbil dať ich otcom. (Joz 1,4–6)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Vo veršoch Joz 1,2.3 Hospodin hovorí Jozuovi, že im *dáva* krajinu (v. 1). Zároveň však hovorí, že im už krajinu *dal* (v. 2). Čo to znamená?

Krajina bola darom od Hospodina, ktorý je skutočným Vlastníkom celej zeme. V Joz 1,2.3 sú použité dve rôzne formy slovesa „dať“, ktoré zrkadlia dva významné aspekty dedenia zeme. Prvá forma vyjadruje proces dávania pôdy. Izrael obýval iba zajordánske územia. Väčšinu zaslúbenej krajiny bolo treba ešte obsadiť.

V Joz 1,3 je sloveso „dať“ použité v minulom čase, čo vyvoláva dojem, že krajina im už bola daná. Takýto opis Božieho konania sa zvykne nazývať „prorocké perfekum“. Čo teda Boh sľubuje vo svojom Slove v súvislosti s budúcnosťou, je nespochybniteľnou skutočnosťou, ktorú môžeme vnímať ako súčasnú realitu. Zámená v treťom verši sú v množnom čísle („vám“, „vaša“), takže zaslúbenie nie je dané len Jozuovi, ale celému ľudu Izraela. Odkaz na zaslúbenie dané Mojžišovi vyjadruje kontinuitu Božieho konania.

V prvej kapitole sa opakovane objavuje hebrejské slovo *kol* („všetci“, „každý“). Všadeprítomný výskyt tohto slova vyjadruje morálnu jednotu a integritu, ktorá je rozhodujúca pre dosiahnutie cieľa, ktorým bol Jozua poverený. Medzi Bohom, Jozuom a ľudom Izraela musí existovať dokonalé spojenie. Len tak je možné úspešné obsadenie a získanie zaslúbenej krajiny.

Prečítaj si texty Joz 1,4–6 a Heb 6,17.18. V tejto chvíli bola zaslúbená krajina presne tým – zaslúbením. Boh to však nazýva dedičstvom. Čo znamená, že sme dedičmi Božích zaslúbení?

Na Božích zaslúbeniach nie je nič magické. Nemajú v sebe silu zabezpečiť svoje vlastné naplnenie. Záruka, že sa splnia, spočíva v prítomnosti Boha, ktorý hovorí: „Budem s tebou.“ (Joz 1,5) A naozaj, Hospodinova prítomnosť bola pre prežitie Izraelitov rozhodujúca. Bez nej by boli len jedným z mnohých národov, bez zvláštného povolania, mimoriadnej identity alebo jedinečného poslania (2Moj 33,12–16). Prítomnosť Hospodina bola všetko, čo Jozua potreboval, aby uspel.

Dnes je to úplne rovnako. Aj preto sa môžeme pridržať Ježišovho zaslúbenia v Mat 28,20.

APLIKÁCIA

■ **Božie zaslúbenia sú také isté, ako keby sa už naplnili. Zároveň si však vyžadujú našu vernú odpoveď. Akú „zaslúbenú krajinu“ v tvojom živote už Boh vyhlásil za tvoju, ale ty ešte musíš vykročiť vpred vo viere, aby si si ju privlastnil? Ako ti Jeho prítomnosť dáva odvahu vykročiť vpred už dnes?**

BUĎ SILNÝ!

⁷Len buď silný a veľmi odvážny, aby si konal podľa zákona, ktorý ti prikázal môj služobník Mojžiš. Neodboč od neho ani napravo, ani naľavo, aby si si rozumne počínal vo všetkom, čo podnikneš. ⁸Nech sa táto kniha zákona nevzdiali od tvojich úst. Rozjímaj však o nej vo dne i v noci, aby si zachovával všetko, čo je v nej napísané, lebo vtedy sa ti zdarí cesta a budeš si počínať rozumne. ⁹Prikázal som ti predsa: Buď silný a odvážny, nestrachuj sa a nezúfaj! Ved' Hospodin, tvoj Boh, bude s tebou, kamkoľvek pôjdeš. (Joz 1,7–9)

Prečo Hospodin dvakrát zdôrazňuje Jozuovi, že musí byť silný a odvážny (Joz 1,7–9)?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Úloha, ktorou Hospodin poveril Jozuu, zahŕňala mimoriadne náročné výzvy. Hradby kanaánskych miest sa zdali nedobytné a obyvateľstvo krajiny bolo vycvičené na boj. Naproti tomu Izraeliti, jednoduchí nomádi, nevlastnili ani tie najprimitívnejšie vojnové stroje, aby mohli zaútočiť na opevnené múry. História nám hovorí, že ani Egypt, supervelmoc tých čias, sa nedokázal trvalo zmocniť kanaánskych území.

Povolanie byť silný a odvážny tu však nesúvisí len s bojovou morálkou alebo vojnovými stratégiami. Na to, aby človek zostal verný Tóre a jej špecifickým požiadavkám, ktoré definovali zmluvu Izraela s Jahvem, je potrebná odvaha a sila.

Prečítaj si Ef 6,10–18. Od nás sa dnes nevyžaduje priama účasť na vojenskom boji. Ako môžeš využiť slová povzbudenia dané Jozuovi v tvojich každodenných duchovných zápasoch?

Dnes ako kresťania pri plnení poslania, ktoré nám zveril Kristus, čelíme podobným výzvam ako Jozua. To znamená, že sa od nás vyžaduje, aby sme viedli „boj“ proti svojim hriešnym sklonom, proti kniežatstvám, mocnostiam a vládcom temnoty tohto veku a proti zástupom zla. Rovnako ako Jozua, aj my máme uisťujúci prísľub Kristovej prítomnosti: „A hľa, ja som s vami po všetky dni až do konca sveta.“ (Mat 28,20) Ak podporná prítomnosť Hospodina stačila na to, aby rozptýlila Jozuov strach a jeho obavy, určite bude dostatočná na to, aby zahнала naše dnešné aj budúce pochybnosti a úzkosti.

Výzvou pre nás je poznať Hospodina natoľko dobre, aby sme dôverovali Jemu aj zaslúbeniam, ktoré nám dal. A preto, viac ako čokoľvek iné, potrebujeme prežívať s Hospodinom vzťah založený na dôvere.

- **Pred nami dnes stojí rovnaká otázka, akú si musel zodpovedať Jozua: Ako môžeme zostať verní tomu, čo hovorí Božie slovo, aj keď je to nepopulárne alebo nepohodlné?**

APLIKÁCIA

„VŠETKO, ČO ROBÍ, DARÍ SA MU“

Len buď silný a veľmi odvážny, aby si konal podľa zákona, ktorý ti prikázal môj služobník Mojžiš. Neodboč od neho ani napravo, ani naľavo, aby si si rozumne počínal vo všetkom, čo podnikneš. (Joz 1,7)

Hospodin, pred ktorého tvárou chodím, pošle s tebou svojho anjela, aby si mal na ceste úspech a priviedol si pre môjho syna ženu z môjho príbuzenstva, z domu môjho otca. (1Moj 24,40)

Hospodinovi sa zapáčilo zdrviť ho utrpením. Ak položí svoj život ako obeť za vinu, uvidí potomstvo, predĺži si život a skrze neho sa podarí Hospodinov zámer. (Iz 53,10)

Či azda vierou zbavujeme Zákon platnosti? Vôbec nie. Naopak, potvrdzujeme ho. (Rim 3,31)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Znova si prečítaj text Joz 1,7–9, tentokrát v kontexte veršov 1Moj 24,40; Iz 53,10 a Ž 1,1–3. Čo na základe týchto textov znamená, keď sa niekomu darí a je úspešný?

Hebrejský výraz *calach* („darit sa“; Joz 1,8) naznačuje uspokojivé uskutočnenie toho, čo bolo plánované, alebo stav priaznivých okolností.

Výraz *sakal*, „počínať si rozumne“ (Joz 1,8), možno preložiť aj ako „prosperovať“ alebo „byť úspešný“. Môže to však znamenať aj „byť obozretný“ alebo „robiť múdro“ (Roh.). Vyskytuje sa často v Jóbovi, Prísloviach a Žalmoch, kde je predstava úspechu úzko spätá s múdрым konaním, bázňou pred Hospodinom a poslušnosťou Jeho slovu.

Podľa tohto pohľadu nie je úspech nevyhnutne definovaný ako materiálna prosperita, hoci sa to nevylučuje. Úspech treba vnímať ako stav súladu s duchovnými hodnotami a princípmi, ktoré sú základom Božieho stvoreného sveta a ktoré sú vyjadrené v Jeho zákone.

Skutočne, dôvera v Božie zaslúbenia, najmä zaslúbenie spasenia len vierou a poslušnosťou Jeho zákonu, si navzájom neodporujú. Predstavujú dve strany tej istej mince.

Čo hovorí verš Rim 3,31 o vzťahu medzi zákonom a vierou?

Stávať vieru v zmierenie a obetnú smrť Ježiša pre nás *proti* poslušnosti Božiemu zákonu znamená vytvárať falošný a nebezpečný rozpor. Zákon a milosť sú vždy v súlade. Len povrchné chápanie úlohy zákona môže viesť k vnímaniu „zákona“ a „milosti“ ako protikladov.

Starozmluvní pisatelia mali veľkú úctu k zákonu a považovali ho za zdroj rozkoše (Ž 1,2; Ž 119,70.77.174). Správne rešpektovaný a používaný zákon povedie k hlbšiemu pochopeniu vlastnej hriechnosti (Rim 7,7) a potreby Kristovej spravodlivosti (Gal 3,24).

APLIKÁCIA

- Verní nasledovníci Krista sa z Božej milosti usilujú dodržiavať Jeho zákon. Ako ti tvoja vlastná skúsenosť ukazuje, že potrebuješ Kristovu prikrývajúcu spravodlivosť?

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Na úsvite dejín* si prečítajte prvú časť kapitoly „V zaslúbenej krajine“ (PP 481.482; NÚD 231.232).

„Ježišove zaslúbenia a napomenutia platia *pre mňa osobne*. Boh tak miloval svet, že svojho jednorodeného Syna dal, aby som ja nezahynul, ale vierou v neho mal večný život. Skúsenosti zaznamenané v Božom slove majú byť mojimi skúsenosťami. Modlitba i zaslúbenie, príkaz i napomenutie sa týkajú mňa osobne. *S Kristom som pribýť na kríž. Už nežijem ja, ale vo mne žije Kristus. V tele žijem vo viere v Božieho Syna, ktorý ma miluje, a vydal seba samého za mňa.* (Gal 2,20) Ak človek vierou prijíma zásady pravdy a nimi aj žije, potom Božie slovo preniká srdce, formuje myslenie a napomáha rozvíjať povahu.“ (DA 390.391; CL 251).

„Neexistuje bod, ktorý by sa mal venovať vážnejšiemu, častejšiemu opakovaniu alebo pevnejšiemu ustáleniu v myšliach všetkých, ako nemožnosť padlého človeka, aby si niečo zaslúžil svojimi najlepšimi dobrými skutkami. Spasenie je len prostredníctvom viery v Ježiša Krista.“ (FW 19)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Okolnosti a skúsenosti Jozuovho života sa v mnohom líšia od tých našich. Napriek tomu, aké duchovné princípy si môžeme odniesť z jeho života a ako ich môžeme aplikovať v našom každodennom chodení s Hospodinom? Prečo potrebujeme pri hľadaní podobností a inšpirácie vnímať historický kontext?
2. Zamerajte sa na vzťah medzi Božími zaslúbeniami a našou poslušnosťou voči Bohu. Ako sa navzájom dopĺňajú? V čom spočíva nebezpečenstvo prílišného zdôrazňovania jedného na úkor druhého? Prečo nie je dobré vyvyšovať zákon a upozadovať milosť? A naopak, prečo by sme nemali pri zdôrazňovaní milosti zabúdať na význam zákona?
3. Ako by ste na základe lekcii z tohto týždňa charakterizovali biblický pohľad na „úspech“? Aké miesto má prosperita v kresťanskej definícii úspechu?
4. Čo asi prežíval Jozua, keď sa stal Mojžišovým následníkom? Aké povzbudzujúce zaslúbenie mu dal Boh (Joz 1,5)? Ako ho to mohlo povzbudiť v konaní zverených úloh?

Týždeň od 5. do 11. októbra

NEOČAKÁVANÁ MILOŠŤ

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Joz 2,1–21; 4Moj 14,1–12; Heb 11,31; 2Moj 12,13; Jozua 9; Neh 7,25

ÚVODNÝ TEXT

Pre vieru neviestka Ráchab nezahynula s neveriacimi, lebo v pokoji prijala vyzvedačov. (Heb 11,31)

„Prečo som to urobil znova?“ Táto myšlienka napadla snáď už každému. Ved' sa neopakujú len dejiny a rozhodnutia či zlyhania národov, ale aj každý z nás často opakuje svoje vlastné chyby.

Izrael má pred sebou druhú šancu vstúpiť do zaslúbenej krajiny. Jozua berie túto úlohu mimoriadne vážne. Najprv potrebovali jasne pochopiť, čo ich čaká. Jozua teda vyslal dvoch vyzvedačov, aby priniesli dôležité informácie o krajine, do ktorej majú vstúpiť: aký je obranný systém jednotlivých miest, ako sú na tom vojensky, aké majú zásoby vody a ako sa obyvatelia pozerajú na možný útok spoza Jordánu.

Mohlo by sa zdať, že Božie zaslúbenie o krajine si nebude od Izraelitov vyžadovať žiadne úsilie. Ubezpečenie o Božej podpore však neruší zodpovednosť ľudí. Izraeliti stoja na hraniciach Kanaánu už druhýkrát. Ich očakávania sú veľké. Ale keď boli Izraeliti na hraniciach zaslúbenej krajiny naposledy a pred nimi bola rovnaká úloha, fatálne zlyhali.

Tento týždeň preskúmame dva nesmierne pútavé príbehy z knihy Jozua a pokúsime sa spoznať ich význam pre našu dnešnú vieru. Božia milosť prináša nekonečne veľa spôsobov, ako nás dokáže prekvapiť.

OSNOVA LEKCIE

V druhej lekcii štúdia knihy Jozua sa zameriame na Božiu milosť a „druhú šancu“, ktorú Hospodin ponúka národom i jednotlivcom. Sústredíme sa predovšetkým na prekvapivé prejavy Božej milosti v príbehoch o Ráchab (Joz 2) a Gibeónčanoch (Joz 9) – v nich uvidíme, že Božím zámerom nie je potrestať, ale priviesť k pokániu a záchrane aj tých, ktorí sú ľudsky považovaní za lásky nehodných.

- Joz 2,1; 4Moj 13,1.2: Izrael dostáva novú šancu a milosť (nedeľa)
- Joz 2,2–11: Ráchabina viera a prekvapujúca Božia milosť (pondelok)
- Joz 2,12–21; 2. Mojžišova 12: Znamenie záchrany (utorok)
- Joz 9,1–20: Lesť Gibeónčanov (streda)
- Joz 9,21–27: Spravodlivosť a milosť pre Gibeónčanov (štvrtok)

DRUHÁ ŠANCA

Jozua, syn Núna, poslal tajne zo Šittímu dvoch vyzvedačov s poverením: „Chodte a obzrite si krajinu i Jericho.“ Oni odišli, vošli do domu neviestky menom Ráchab a tam sa zložili. (Joz 2,1)

‘Hospodin povedal Mojžišovi: ²„Pošli mužov preskúmať Kanaán, ktorý dám Izraelitom. Z každého kmeňa pošli po jednom mužovi. Každý z nich musí byť knieža.“ (4Moj 13,1.2)

Prečítaj si texty Joz 2,1 spolu s 4Moj 13,1.2.25–28.33 a 4Moj 14,1–12. Prečo bolo prvým krokom Jozuu práve vyslanie vyzvedačov do zaslúbenej krajiny?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Miesto, odkiaľ sú dvaja špióni vyslaní, hebrejsky *Šittím*, pripomína dve negatívne udalosti z histórie Izraela.

Prvým je tiež „špionážny“ príbeh (pozri 4. Mojžišovu 13), ktorý obsahuje rovnaké základné prvky: poverenie vyzvedačov, ich tajné preniknutie na nepriateľské územie, návrat a podanie správy o zisteniach a rozhodnutie konať na základe správy.

Ďalšia udalosť v Šittíme patrí medzi jedno z najodpornejších modloslužobných odpadnutí od zmluvy, keď sa na podnet Baláma dopustili zhýralosti s moábskymi ženami a uctievali ich modly (4Moj 25,1–3; 4Moj 31,16). V tomto kontexte vytvára názov Šittím mimoriadne napätie. Pôjde o ďalší neúspech na hranici zaslúbenej krajiny? Alebo to povedie k dlho očakávanému splneniu dávneho zaslúbenia?

Prečítaj si texty Ján 18,16–18.25–27 a Ján 21,15–19. Aké paralely môžeme objaviť medzi druhou šancou poskytnutou Izraelitom ako národu a Petrovi ako osobe?

Boh je Bohom druhých šancí (a nielen druhých!). Biblia nazýva druhú šancu (a každú ďalšiu šancu) „milosťou“. Milosť znamená, že dostávame niečo, čo si nezaslúžime. Texty a príbehy Písma sú nasýtené konceptom milosti (porovnaj s Rim 5,2; Ef 2,8 a Rim 11,6). Boh vo svojej milosti ponúka každému hriešnikovi možnosť nového začiatku (Tít 2,11–14). Peter okúsil túto milosť na vlastnej koži. Bol to práve on, kto neskôr nabádal cirkev, aby rástla v milosti (2Pet 3,18). A nielen to. Keď zlyháme, dostávame oveľa viac ako „len“ druhú šancu. Ved' kde by sme boli, keby to tak nebolo?

- **Uvažuj o skúsenosti Izraelitov, keď dostali druhú šancu vstúpiť do Kanaánu, v súvislosti s milosťou, ktorú dostal Peter, keď zaprel svojho Pána. Čo sa z týchto príbehov môžeme naučiť o našom prejavovaní milosti tým, ktorí ju potrebujú?**

APLIKÁCIA

HODNOTA NA NEOČAKÁVANÝCH MIESTACH

²Kráľovi Jericha oznámili: „Pozor, v noci sem prišli muži spomedzi Izraelitov na výzvedy o krajine!“ ³Vtedy kráľ Jericha odkázal Ráchab: „Vyved' mužov, ktorí prišli k tebe a vošli do tvojho domu, lebo prišli na výzvedy o celej krajine.“ ⁴Ona však tých dvoch mužov odvieďa a skryla. Potom povedala: „Tí muži naozaj prišli ku mne, no nevedela som, odkiaľ sú.“ ⁵Keď sa zotmelo a mestská brána sa zatvárala, odišli. Nevieť, kam odišli. Ponáhľajte sa za nimi, ešte ich dohoníte.“ ... ⁸Vyzvedači sa ešte ani neuložili na spánok, keď Ráchab vyšla k nim na strechu ⁹a povedala: „Viem, že Hospodin vám dal túto krajinu. Zachvátil nás strach pred vami a všetci obyvatelia krajiny stratili pred vami odvahu. (Joz 2,2–5.8.9)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si texty Joz 2,2–11; Heb 11,31 a Jak 2,25. Čo sa z nich dozvedáme o Ráchab?

Ústredným bodom príbehu o Ráchab je lož, ktorá mala ochrániť izraelských vyzvedačov. Keď uvažujeme o jej klamstve, musíme si uvedomiť, že bola súčasťou mimoriadne skazenej spoločnosti. Všeobecná skazenosť viedla napokon k Božiemu rozhodnutiu túto spoločnosť súdiť a odsúdiť (1Moj 15,16; 5Moj 9,5; 3Moj 18,25–28). Je pravda, že Nová zmluva chváli vieru Ráchab. Starostlivé preskúmanie novozmluvných zmienok o jej čine ukazuje, že nikde nenachádzame schvaľovanie jej spôsobu života ani jej klamstva.

Biblický text však veľmi jednoznačne vyzdvihuje jej vieru (Heb 11,31). Ráchab sa totiž rozhodla zdieľať svoj údel s vyzvedačmi, namiesto toho, aby sa držala skazenej spoločnosti, ktorej bola súčasťou. Text Jak 2,25 chváli jej ponuku prichýliť dvoch izraelských vyzvedačov. Oceňuje aj jej rady, ako vyjsť bezpečne z mesta. Boh videl uprostred dekadentnej, skazenej spoločnosti záblesk viery. Aj v živote Ráchab videl Boh vieru, prostredníctvom ktorej ju mohol zachrániť. Využil to, čo bolo v Ráchab dobré. Ráchab prejavila vieru vo Všemohúceho a rozhodla sa patriť k Jeho ľudu. Nikde nečítame, že by Hospodin schvaľoval všetky jej činy a už vôbec nie jej spôsob života. Boh však ocenil výnimočnú odvahu Ráchab a jej odvážnu vieru. Ráchab sa rozhodla pre Boha Izraela a vďaka svojej viere sa stala sprostredkovateľkou záchranu.

Keď videla, čo sa deje, svoju vieru vyjadrila slovami: „Lebo Hospodin, váš Boh, je Bohom hore na nebesiach i dolu na zemi.“ (Joz 2,11) Počuť Kanaánčanku, ktorá vyznáva, že Jahve je jediný Boh, bolo naozaj výnimočné. Za zmienku stojí, že sa táto udalosť odohrala na streche, kde sa pohanovia zvyčajne modlili k svojim nebeským božstvám.

Slová, ktoré Ráchab použila, nachádzame predtým len v kontexte toho, že Boh jediný má právo na to, aby sme Ho uctievali (2Moj 20,4; 5Moj 4,39; 5Moj 5,8). Jej slová svedčia o premyslenom a vedomom rozhodnutí uznať Boha Izraelitov za jediného pravé božstvo. Jej vyznanie dokazuje, že chápe úzky vzťah medzi Božou zvrchovanosťou a súdom, ktorý odsudzuje Jericho na zánik.

Ráchabino morálne rozhodnutie ukazuje, že vo svetle Jahveho súdu existovali len dve možnosti: pokračovať vo vzbure proti Nemu a vystaviť sa tak záhube, alebo sa Mu vo viere podriať. Tým, že sa Ráchab rozhodla pre Boha Izraelitov, stala sa príkladom toho, aký by mohol byť osud všetkých obyvateľov Jericha, keby sa obrátili na Boha Izraela s prosbou o milosť.

APLIKÁCIA

■ Čo nás tento príbeh učí o dôležitosti dôvery v Boha?

NOVÁ VERNOSŤ

¹⁴Muži jej potom povedali: „Vlastným životom ručíme za vás, ak nezradíte našu záležitosť. Keď nám Hospodin dá túto krajinu, preukážeme ti milosrdenstvo a vernosť.“ ¹⁵Potom ich spustila po povraze cez oblok, lebo dom mala na hradbách. Bývala totiž na hradbách. ¹⁶Povedala im: „Chodte do hôr, aby vás prenasledovatelia nestretli, a skrývajte sa tam tri dni, kým sa oni nevrátia. Potom chodte svojou cestou.“ (Joz 2,14–16)

Prečítaj si Joz 2,12–21 a 2Moj 12,13.22.23. Ako nám texty v 2. Mojžišovej pomáhajú pochopiť dohodu medzi vyzvedačmi a Ráchab?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Ráchabina dohoda je zrejmä: život za život a láskavosť za láskavosť. Hebrejské slovo *chesed* (Joz 2,12) má široký význam, ktorý je ťažké vyjadriť jediným slovom. V slovenských prekladoch ho nájdeme preložené podľa kontextu najčastejšie ako „milosrdenstvo“, „milosť“, „láskavosť“, „priazeň“ alebo „dobrodeň“. Vztahuje sa predovšetkým na zmluvnú lojalitu, ale nesie v sebe aj pojem vernosti, milosrdenstva, zhovievavosti a láskavosti.

Slová Ráchab pripomínajú aj text 5Moj 7,12, kde sám Jahve prisahal, že dodrží svoju priazeň („milosť“ Roh.) smerom k Izraelu: „Ak budete tieto právne predpisy počúvať, zachovávať a plniť, Hospodin, tvoj Boh, bude zachovávať zmluvu s tebou a preukazovať ti priazeň [*chesed*], ktorú pod prísahou sľúbil tvojim otcom. (5Moj 7,12)

Je pozoruhodné, že tá istá kapitola (5. Mojžišova 7) hovorí o „ničiacej kliatbe“ (doslova o „zničení zničením“; hebr. *hacharam tacharim*) vyrieknutej voči Kanaánčanom. A zrazu sa v príbehu objavuje Ráchab, Kanaánčanka, ktorá je pod touto kliatbou, a predsa si na základe svojej novej viery nárokuje zaslúbenia, ktoré boli dané Izraelitom. Výsledkom bolo, že sa zachránila.

Prvý obraz, ktorý sa nám nevyhnutne vynorí v súvislosti s rozhovorom vyzvedačov s Ráchab, je *Pascha* konaná v predvečer vyjdenia z Egypta. Aby boli Izraeliti vtedy zachránení, museli zostať vo svojich domovoch a označiť vchody svojich domovov krvou obetovaného baránka.

„Vaším znamením bude krv na domoch, v ktorých bývate. Keď uvidím krv, obídem vás, takže vás zhubná rana nezastihne, keď budem biť Egypt.“ (2Moj 12,13; pozri tiež 2Moj 12,22.23)

„Ľudia mali prejaviť svoju vieru poslušnosťou. To isté platí aj o tých, ktorí veria, že budú zachránení Kristovou krvou. Mali by pochopiť, že v záujme istoty spasenia musia aj sami niečo urobiť. Pred trestom za prestúpenie nás môže zachrániť len Kristus. My sa však potrebujeme odvrátiť od hriechu a poslúchať Boha. Človek je zachránený vierou, nie na základe skutkov. Jeho viera sa však musí prejaviť konkrétnymi skutkami.“ (PP 279; NÚD 133)

V tejto súvislosti bola krv znamením, ktoré ľudí chránilo pred ničivou mocou Božieho anjela. Podobne ako Boh ušetril životy Izraelitov počas poslednej rany v Egypte, tak aj Izraeliti mali zachrániť Ráchab a jej rodinu, keď Jericho zasiahla skaza.

■ Aké poslanstvo evanjelia môžeme nájsť v spomenutých dvoch príbehoch? Akú dobrú správu sa z nich môžeme dozvedieť?

APLIKÁCIA

PROTICHODNÉ HODNOTY

⁸Tito však odpovedali Jozuovi: „Sme tvojimi služobníkmi.“ Jozua sa ich opýtal: „Kto ste a odkiaľ prichádzate?“ ⁹Odpovedali mu: „Z ďalekej krajiny prichádzajú tvoji služobníci pre meno Hospodina, tvojho Boha, lebo sme počuli správu o ňom, o všetkom, čo urobil v Egypte, ¹⁰a o všetkom, čo urobil dvom amorejským kráľom za Jordánom: chešbónskemu kráľovi Sichónovi a bašanskému kráľovi Ógovi v Aštaróte. ¹¹Preto nám naši starší a všetci obyvatelia našej krajiny povedali: Naberte si potravu na cestu, chodte im naproti a povedzte im: My sme vaši služobníci, uzavrite teraz s nami zmluvu. ¹²Toto je náš chlieb. Z domu sme si ho vzali na cestu teplý, keď sme sa vybrali k vám, a teraz sa pozrite, zoschol a rozmrvil sa. ¹³Toto sú naše kožené mechy na víno. Keď sme si ich napíňali, boli nové. Pozrite, sú potrhane. Naše šaty a obuv sú zodráté od príliš dlhej cesty.“ ¹⁴Izraelskí muži vzali z ich potravu, ale nepýtali sa na Hospodinov výrok. (Joz 9,8–14)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si text Joz 9,1–20. V čom sa príbeh o Ráchab podobá príbehu o Gibeónčanoch? V čom sa tieto príbehy navzájom odlišujú?

Táto kapitola knihy Jozua sa začína informáciou, že päť kanaánskych kráľov, ktorí vládli väčšinou malým mestským štátom, sa rozhodlo vytvoriť koalíciu proti Izraelitom. Obyvatelia Gibeónu sa však rozhodli uzavrieť s Izraelitmi zmluvu.

Aby sa to Gibeónčanom podarilo, rozhodli sa Izraelitov oklamať. Predstierali, že sú veľvyslancami z ďalekej krajiny. Podľa 5Moj 20,10–18 Hospodin rozlišoval medzi Kanaánčanmi a ľuďmi, ktorí žili mimo zaslúbenej krajiny.

Slovo preložené ako „úskok“ („lest“; Joz 9,4 SEVP) môže mať negatívny význam, ktorý naznačuje zločinecký zámer (2Moj 21,14; 1Sam 23,22; Ž 83,4) alebo pozitívny, ktorý označuje obozretnosť, múdrosť či dôvtip (Prísľ 1,4; Prísľ 8,5.12). V prípade Gibeónčanov sa za ich zradným činom skrýva snaha o vlastnú záchranu. Takéto konanie môžeme označiť ako menej nebezpečné.

Slová Gibeónčanov nápadne pripomínajú vyjadrenie Ráchab. Uznávajú moc izraelského Boha a vyznávajú, že úspech Izraela nie je len dielom človeka. Na rozdiel od iných Kanaánčanov sa nevzbúрили proti Hospodinovmu plánu dať Izraelitom krajinu a priznávajú, že sám Hospodin vyháňa tieto národy pred Izraelom. Správy o vyslobodení z Egypta a víťazstvách nad Sichónom a Ógom podnietili Ráchab a Gibeónčanov, aby sa usilovali o spojenectvo s Izraelitmi. Ale kým Ráchab sa úplne podriadila Bohu Izraela, Gibeóncania sa uchýlili k úskoku. Mojžišov zákon poskytoval opatrenia na rozpoznanie Božej vôle v podobných prípadoch (4Moj 27,16–21). Jozua sa mal opýtať na vôľu Hospodina a vyhnúť sa tak podvodu Gibeónčanov.

Základnou povinnosťou človeka povereného zodpovednosťou viesť Boží ľud je hľadať a poznávať Božiu vôľu (1Par 28,9; 2Par 15,2; 2Par 18,4; 2Par 20,4). Izraeliti však túto povinnosť zanedbali, a preto stáli pred rozhodnutím buď porušiť základné podmienky dobytia krajiny, alebo prisahu urobenú v mene Hospodina.

APLIKÁCIA

- Kedy sa najčastejšie dostávaš do situácie, pri ktorej sa musíš rozhodovať medzi zdanlivo protichodnými biblickými hodnotami?

PREKVAPIVÁ MILOŠŤ

²¹Potom im predstavení povedali: „Nech ostanú žiť!“ Stali sa potom drevorubačmi a nosičmi vody pre celú pospolitosť, ako povedali predstavení. ²²Jozua ich zvolal a prihovril sa im: „Prečo ste nás oklamali, keď ste povedali, že ste zďaleka, hoci bývate medzi nami? ²³Preto ste prekliati a zostanete otrokmi – drevorubačmi a nosičmi vody – pre dom môjho Boha.“ ²⁴Oni odpovedali Jozuovi: „Tvojim služobníkom oznámili, že Hospodin, tvoj Boh, prikázal svojmu služobníkovi Mojžišovi odovzdať vám celú krajinu a vykynožiť všetkých obyvateľov krajiny pred vami. Preto sme sa pred vami báli o svoje životy a urobili sme to.“ ²⁵Teraz sme v tvojej moci. Urob s nami, čo uznáš za dobré a správne.“ ²⁶On urobil to, že ich vytrhol z rúk Izraelitov a nepobil ich. ²⁷Jozua ich v ten deň urobil drevorubačmi a nosičmi vody pre pospolitosť a pre Hospodinov oltár dodnes, a to na mieste, ktoré si vyberie Hospodin. (Joz 9,21–27)

Ako sa podľa úvodného textu (Joz 9,21–27) spája v Jozuovom riešení spravodlivosť s milosťou?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Aj keby izraelský ľud chcel zaútočiť na Gibeónčanov, nemohli by ich prenasledovať. Dôvodom bola prísaha starších celého zhromaždenia. Vodcovia Izraela konali podľa princípu, že prísaha je záväzná, okrem prípadov, ak do procesu vstúpi zločin alebo zámerné zlé konanie (Sud 11,29–40). Prísaha zaväzuje, aj keby mala spôsobiť škodu či nepohodlie tomu, kto sa ňou zaviazal.

V Starej zmluve sa dodržiavanie prísahy a obozretnosť pri jej uzatváraní považovali za cnosti zbožných (Ž 15,4; Ž 24,4; Kaz 5,2.6). Neprichádzalo do úvahy, aby ju vodcovia Izraela zmenili alebo vypovedali.

Slávnostnou prísahou, ktorú zložili vodcovia Izraela, bol osud Izraela nerozlučne spojený s osudom Gibeónčanov. Áno, Gibeónčania sa stali prekliati a boli z nich naveky drevorubači a nosiči vody pre Boží dom (Joz 9,23). Zároveň sa však stali neoddeliteľnou súčasťou izraelského spoločenstva. Jozuova odpoveď, na rozdiel od verdiktu vládcov Izraela, ktorí nariadili otroctvo pre „celú pospolitosť“ (Joz 9,21), premenila kľatbu na potenciálne požehnanie pre Gibeónčanov (porovnaj s 2Sam 6,11).

Následné dejiny Gibeónu svedčia o vysokých náboženských výsadách, ktoré mesto poživalo, ako aj o ich lojalite k Božiemu ľudu. Sľub, ktorý dal Izrael, zostal v platnosti po celé generácie, takže keď sa Izraeliti vrátili z babylonského zajatia, Gibeónčania boli medzi tými, ktorí pomáhali pri obnove Jeruzalema (Neh 7,25). Ich konanie bude mať naveky pozitívne dôsledky, ale len a len vďaka Božej milosti. Čo by sa stalo, keby Gibeónčania prezradili svoju totožnosť a podobne ako Ráchab žiadali o milosť? S istotou to nevieme. Nedá sa však vylúčiť možnosť, že ak by sa Izraeliti obrátili na Hospodina, mohol by rozhodnúť o vyňatí Gibeónčanov zo záhuby. Hlavným Božím zámerom nie je trestať hriešnikov, ale viesť ich cestou pokánia a udeliť im milosrdenstvo (porovnaj s Ezech 18,23 a 33,11). Lešť Gibeónčanov treba vnímať ako volanie po Božom milosrdenstve a obracanie sa na Jeho láskavý charakter. K rozhodnutiu zničiť Kanaánčanov viedlo Hospodina ich odmietnutie pokánia a odpor voči Božím zámerom (1Moj 15,16). Boh spoznal v konaní Gibeónčanov ich túžbu po pokoji. Ocenil ich ochotu vzdať sa modlárstva a uctievať jediného pravého Boha.

- Ako môžeš ty sám preukázať milosť niekomu, kto si ju podľa ľudských meradiel „nezaslúži“, podobne ako Boh preukázal svoju milosť Gibeónčanom prostredníctvom Jozuu? V ktorých oblastiach svojho života potrebuješ vyvážiť spravodlivosť milosťou (a naopak)?

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Na úsvite dejín* si v kapitole „V zaslúbenej krajine“ prečítajte stranu 232 (PP 482.483).

Po zmienke o Ráchab a vyzvedačoch o nej zvyšok Starej zmluvy mlčí. Ráchab sa znova objaví až v Ježišovom rodokmeni. Uvádza sa, že sa stala manželkou Salmóna z kmeňa Júda, ktorý bol predkom Boaza, a svokrou ďalšej pozoruhodnej ženy, spomínanej v tom istom rodokmeni, Rút (Mat 1,5; porovnaj s Rút 4,13.21). Svojou vierou v Boha sa neviestka z Jericha, odsúdená na úplnú záhubu, stáva významným článkom v kráľovskej línii Dávida a predkom Mesiáša. Toto je Boh schopný dosiahnuť prostredníctvom viery, aj keby mala veľkosť horčičného zrnka (Mat 17,20; Luk 17,6).

„Jej [Ráchabino] obrátenie nebolo ojedinelým prejavom Božieho milosrdenstva voči modloslužobníkom, ktorí uznali Hospodinovu božskú moc. Početný národ Gibeóncov, bývajúcí v krajine, sa zriekol pohanstva a pridali sa k Izraelcom, čím sa stal účastníkom zmluvných požehnaní. Boh nehľadá na národnostné, rasové či triedne rozdiely. On je Stvoriteľom celého ľudstva, a preto patríme do jednej rodiny a okrem toho nás zjednocuje aj vykúpenie. Kristus prišiel zboriť každú priehradu a dokorán pootvárať všetky chrámové priestory, aby každý človek mal voľný prístup k Bohu. Jeho láska je taká veľká, taká hlboká a taká naplňajúca, že preniká aj na tie najskrytejšie miesta. Vyslobodzuje zo satanského vplyvu tých, ktorých nepriateľ oklamal svojimi zvodmi, a približuje ich k Božiemu trónu obklopenému dúhou zaslúbenia. Kristus nerobí rozdiel medzi Židom a Grékom, medzi otrokom a slobodným.“ (PK 369.370; ZSDT 176)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Ako vnímate otázku „druhej (a ďalšej) šance“? Akú máte s nimi skúsenosť? Ako je možné druhú šancu zneužiť? Na čo si treba dať pozor? Uvažujte napríklad o žene, ktorá žije vo vzťahu naplnenom násilím. Prečo je problematické radiť jej, aby „vydržala“ a dala svojmu mužovi „druhú šancu“, hoci jej utrpenie pokračuje?
2. Diskutujte o Ráchab ako o vzore viery. Ako môžeme oceniť otvorenosť ľudí voči Bohu, aj keď ich životný štýl je ďaleko od biblického ideálu? Ako je možné oceniť ich vieru a zároveň neospravedlňovať niektoré ich praktiky?
3. Jozuovi sa podarilo praktickým spôsobom spojiť spravodlivosť a milosť, aby vyriešil komplikovanú situáciu spôsobenú ľstou Gibeóncanov a vlastnou nedbanlivosťou, keď sa neporadil s Hospodinom. Uvažujte o situáciách vo svojom živote, ktoré si vyžadujú súčasný prejav spravodlivosti a milosti. Ako sa dajú tieto dva zdanlivé „protiklady“ zjednotiť a sklbiť? Čo je na to potrebné?

PAMÄTNÍKY MILOSTI

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Jozua 3; 4Moj 14,44; Luk 18,18–27; Jozua 4, Ján 14,26; Heb 4,8–11

ÚVODNÝ TEXT

²³Hospodin, váš Boh, vysušil totiž vodu Jordánu pred vami, kým ste neprešli tak, ako Hospodin, váš Boh, urobil s Trstinovým morom, ktoré pred nami vysušil, kým sme neprešli, ²⁴aby všetky národy zeme poznali, že Hospodina ruka je mocná, aby ste sa všetci vždy báli Hospodina, vášho Boha. (Joz 4,23.24)

Policajt zastavil pri rutinej kontrole auto. Keď si vypýtal vodičský preukaz, Ján si uvedomil, že peňaženku s dokladmi zabudol vo svojej kancelárii. Policajtovi teda vysvetlil, čo sa stalo, a ten sa ho opýtal na jeho zamestnanie. Ján povedal, že učí ako docent na súkromnej univerzite. Policajt si overil jeho totožnosť a potom mu podal pokutový lístok na symbolickú sumu. Povedal k tomu: „Berte to ako školné. Keď sa chcú vaši študenti niečo naučiť, platia školné. Toto je vaše školné, aby ste sa naučili nezabúdať svoje doklady. Prajem vám pekný deň, pán docent!“

Ako ľudia sme náchylní zabúdať na veci, ktoré nemáme neustále na očiach. Zabúdame odpovedať na telefonáty a na e-maily, polievať rastliny, posilať priania k narodeninám a podobne. Zoznam by mohol byť dlhý. Zabúdanie na naše duchovné potreby však môže mať vážnejšie následky ako pokuta za chýbajúce doklady či nevynesenie odpadkového koša. V otázke duchovných vecí máme totiž do činenia s tým, čo je doslova naším večným osudom.

Tento týždeň sa budeme venovať téme prechodu Hebrejov cez Jordán a budeme uvažovať nad ponaučením z ich skúsenosti.

OSNOVA LEKCIE

V tretej lekcii nášho štúdia sa pozrieme na 3. a 4. kapitolu knihy Jozua. Príbeh prechodu Izraelitov cez rieku Jordán nám pripomenie nielen Božiu veľkosť, ale aj dôležitú tému pamätania a zabúdania v našom duchovnom živote.

- Joz 3,1–5: Príprava na Boží zázrak (nedeľa)
- Joz 3,6–17: Zázračný zásah Boha, ktorý robí nemožné (pondelok)
- Jozua 4: Pamätník ako nástroj pripomínania (utorok)
- Joz 4,20–24: Nebezpečenstvo zabúdania na Božiu milosť (streda)
- Ž 66,6: Obraz prechodu Jordánu ako symbol nového začiatku (štvrtok)

PRECHOD CEZ JORDÁN

¹Jozua vstal skoro ráno a s celým Izraelom sa pohol zo Šittímu. Prišli k Jordánu a prenocovali tam, prv než sa prebrodili. ²Po troch dňoch prešli hodnostári cez tábor ³a prikázali ľudu: „Len čo uvidíte archu zmluvy Hospodina, vášho Boha, i léviovských kňazov, ktorí ju ponesú, pohnite sa zo svojho miesta a nasledujte ju. ⁴Nech je však medzi vami a ňou vzdialenosť asi dvetisíc laktov. Nesmiete sa k nej priblížiť, aby ste vedeli, ktorou cestou máte ísť, lebo ešte nikdy predtým ste nešli tou cestou.“ ⁵Potom Jozua povedal ľudu: „Posväťte sa, lebo zajtra vykoná Hospodin medzi vami predivné skutky.“ (Joz 3,1–5)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Prečítaj si Joz 3,1–5 a 4Moj 14,41–44. Prečo Boh vyzval Izraelitov, aby sa poriadne pripravili na nadchádzajúce udalosti?

Ide o prvú zmienku o arche zmluvy v knihe Jozua. Doteraz sa v starozmluvnom rozprávani správy o arche objavili len v kontexte svätyne (2Moj 40,21), na ceste Izraela zo Sinaja (4Moj 10,33–36) a pri neúspešnom pokuse začať dobývanie Kanaánu (4Moj 14,44). Bol to najposvätejší predmet v izraelskej svätyni. V arche sa nachádzali tri predmety, z ktorých každý vyjadroval osobitý vzťah Izraela k Bohu: (1) dosky obsahujúce Desatoro; (2) palica veľkňaza Árona a (3) nádoba s mannou (2Moj 16,33; Heb 9,4).

Archa a prípravy na prechod cez Jordán pripomenuli Izraelitom, že nevstupujú do Kanaánu podľa vlastného uváženia a v čase, ktorý si sami vybrali. Obsadenie krajiny mohlo byť úspešné iba vtedy, ak by nasledovali Božiu cestu a načasovanie. Boh – ktorý je opísaný ako tróniaci nad cherubínmi prikrývajúci archu zmluvy (2Moj 25,22; 4Moj 7,89) a ktorého pohyby sa stotožňujú s pohybmi archy – vstupuje do Kanaánu pred Izraelitmi ako Ten, kto vedie proces jeho obsadzovania.

Výraz preložený ako „posväťte sa“ (Joz 3,5) sa vzťahuje na proces očisty podobný tomu, ktorý kňazi vykonávali pred začatím svojej služby vo svätyni (2Moj 28,41; 2Moj 29,1) a čo izraelský ľud vykonal pred Božím zjavením na Sinaji (2Moj 19,10.14). Obsahom takéhoto zasvätenia bolo odloženie hriechu a odstránenie všetkých rituálnych nečistôt. Rovnaký príkaz sa objavuje aj v 4Moj 11,18, kde predchádza blížiaci sa Boží zázrak. Takáto príprava bola nevyhnutnou súčasťou aj pred prichádzajúcimi vojenskými stretmi s nepriateľmi (5Moj 23,15). Predtým, ako bude môcť Boh bojovať za Izraelitov, musia mu oni preukázať svoju vernosť a dôveru ako svojmu veliteľovi.

Zázrak prechodu cez Jordán mal Izraelitom dokázať, že môžu dôverovať Hospodinovmu sľubu, že vyženie pohanské národy z krajiny, ktorú im zaslúbil. Ved' Ten, kto mal moc zabezpečiť im prechod cez Jordán suchou nohou, mal moc darovať im ich nový domov.

APLIKÁCIA ■ Boh nie vždy koná tak viditeľne a mimoriadne, ako keď rozdelil vody Jordánu. Čo môžeme urobiť preto, aby sme boli pripravení na Boží zásah v našich životoch – aj keď nie vždy ohromujúci či očividný?

ŽIVÝ BOH ZÁZRAKOV

⁹Potom Jozua povedal Izraelitom: „Pristúpte a vypočujte slová Hospodina, vášho Boha.“ ¹⁰Jozua ďalej povedal: „Podľa toho poznáme, že je uprostred nás živý Boh a istotne vyženie pred vami Kanaánčanov, Chetitov, Chivvijov, Perizzejcov, Girgašejev, Amorejčanov aj Jebúsejov. ¹¹Pozrite, archa zmluvy Pána celej zeme prechádza pred vami cez Jordán. ¹²Teraz si vyberte dvanásť mužov z kmeňov Izraela, po jednom z každého kmeňa. ¹³Keď sa v jordánskej vode zastavia kňazi, ktorí nesú archu Pána, Hospodina celej zeme, voda Jordánu sa rozdelí a voda tečúca zhora sa postaví ako hrádza.“ (Joz 3,9–13)

Prečítaj si text Joz 3,6–17. Čo sa zo správy o zázračnom prechode cez Jordán dozvedáme o povahe Boha, ktorému slúžime?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Prechod cez rieku Jordán je opísaný v Joz 3,5 hebrejským slovom *niflaot* („predivné skutky“; Roh.: „divy“), ktoré sa zvyčajne vzťahuje na mocné, nadprirodzené Božie činy, vyjadrujúce Jeho jedinečnosť (Ž 72,18; Ž 86,10). Keď neskôr Izraeliti spomínali na tieto skutky, chválili Hospodina (Ž 9,2) a ohlasovali Ho medzi národmi (Ž 96,3). Egyptské rany (2Moj 3,20; Mich 7,15), prechod cez Červené more, ako aj Božie vedenie na púšti (Ž 78,12–16) boli opísané ako takéto „predivné“ zázraky.

Pisatelia Biblie vydávali svedectvo o tom, že Boh, ktorý stvoril svet, nebol nikdy obmedzený ani obmedzovaný svojím stvorením. Pre Hospodina „nijaký div nie je nemožný“ (Jer 32,17). Jeho meno a Jeho povaha sú „predivné“ (Sud 13,18; Roh.) a On presahuje naše chápanie.

Na rozdiel od pohanských božstiev, ktoré nemajú moc zachrániť (Ž 96,5; Iz 44,8), Boh Biblie je aktívny, „živý Boh“, ktorého nasledovníci Mu môžu dôverovať a môžu očakávať na Jeho zásahy v ich prospech.

Prorok Zachariáš použil výraz vychádzajúci z rovnakého slovného koreňa ako *niflaot*, keď si predstavoval budúcnosť Izraela po babylonskom vyhnanstve. Vidieť, že Jeruzalem bude úplne obnovený a naplnený pokojom – starí ľudia budú sedieť v uliciach mesta a deti sa budú radostne hrať. Nedôverčivým obyvateľom hlavného mesta, v ktorom boli ešte zrejmé znaky zničenia, Zachariáš zvestoval Božie poslanstvo: „Takto hovorí Hospodin zástupov: *Ak je to nemožné v očiach zvyšku tohto ľudu v jeho dňoch, vari to bude nemožné aj v mojich očiach?* znie výrok Hospodina zástupov. Takto hovorí Hospodin zástupov: *Hľa, ja zachránim svoj ľud z krajiny východu a z krajiny západu slnka. Privediem ho, takže bude bývať v Jeruzaleme. Bude mojim ľuďom a ja budem jeho Bohom v pravde a spravodlivosti.*“ (Zach 8,6–8)

- **V kontexte príbehu o bohatom mládenkovi (Luk 18,18–30) uvažuj o Ježišovej odpovedi učeníkom. Ako nám môže byť povzbudením dôverovať Bohu v tom, čo sa nám zdá nemožné?**

APLIKÁCIA

PAMIATKA

‘Potom Jozua zavola dvanásť mužov, ktorých určil spomedzi Izraelitov, z každého kmeňa po jednom, ⁵a povedal im: „Prejdite popred archu Hospodina, vášho Boha, doprostred Jordánu a nech každý vezme na plece jeden kameň podľa počtu izraelských kmeňov. ‘Nech to bude znamením medzi vami. Keď sa vaši synovia v budúcnosti spýtajú: „Aký význam majú pre vás tieto kamene?“, ⁷odpovedzte im: „Keď archa Hospodinovej zmluvy prechádzala cez Jordán, rozdelila sa jeho voda. Tieto kamene budú Izraelitom večnou pamiatkou, že sa voda Jordánu rozdelila.“’ (Joz 4,4–7)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si Jozua 4. Prečo Boh vyzval Izraelitov, aby postavili pamätník z dvanástich kameňov?

Kamene sa mali stať „znamením“ (Joz 4,6). Hebrejský výraz *ot* sa často spája so slovom „div“ či „zázrak“ a môže odkazovať na zázračné skutky vykonané Bohom (pozri včerašiu časť), medzi ktoré patria napríklad rany v Egypte (2Moj 7,3; 5Moj 4,34). Môže mať aj význam „symbol“ ako vonkajší znak hlbšej alebo presahujúcej reality. Napríklad dúha je „znamením“ zmluvy (1Moj 9,12.13). Aj krv na verajach izraelských príbytkov je označenie ako „znamenie“ (2Moj 12,13). A navyše, aj sobota je „znamením“ aktu stvorenia a Božej posväcujúcej prítomnosti (2Moj 31,13.17; Ezech 20,12).

V tomto príbehu znamenie slúži ako pamätník, ktorý každej ďalšej generácii pripomína zázrak prejdenia cez Jordán. Pojem „pamiatka“ (alebo „pamätník“, hebr. *zikaron*) pochádza zo slova *zakar* („pamätať si“), čo znamená viac než len pasívny akt pripomínania si niečoho. Ide o aktívne pripomínanie si minulých udalostí, na ktoré nadväzuje náležité konanie (5Moj 5,15; 5Moj 8,2). Stavanie kamenných pamätníkov (1Moj 28,18–22) a rituály, ktoré vyvolávali otázky (2Moj 12,26.27; 5Moj 6,20–25), boli v Starej zmluve bežné. Namiesto toho, aby sa zázraky neustále opakovali, Boh prichádza s „pomníkmi“, ktoré majú ľuďom pomáhať pripomínať si Hospodinove veľké činy a hľadať odpovede na dôležité otázky. Znamenie teda malo byť „naveky“. Cieľom bolo uchovať Hospodinov zázrak natrvalo v kolektívnej pamäti Jeho ľudu.

Nasledujúce generácie si mali klásť osobné otázky spojené s minulými udalosťami: „Čím sú pre vás tieto kamene?“ Každá nová generácia mala pochopiť význam týchto kameňov pre seba osobne. Vieru v Boha, ktorý robí zázraky, možno udržať živú, iba ak každá generácia znovu sama pre seba objaví význam mocných činov Hospodina. Práve viera založená na tradíciách postavených na Božom slove sa bude zásadne líšiť od tradicionalizmu, mŕtveho náboženstva žijúcej generácie, ktorá prišla o pôvodné hodnoty a zápal. Každý z nás si potrebuje prisvojiť vieru založenú na Biblii. Nikto nemôže veriť namiesto nás – zvlášť nie naši predchodcovia vo viere.

APLIKÁCIA

■ **Aké sú tvoje osobné pamätníky z cesty s Hospodinom? Ako ti pomáhajú pripomenúť, čo pre teba Boh urobil?**

ZÁBUDLIVOSŤ

²⁰Dvanásť kameňov, ktoré vzali z Jordánu, postavil Jozua v Gilgále. ²¹Povedal Izraelitom: „Ked' sa v budúcnosti vaše deti opýtajú otcov: „Aký význam majú tieto kamene?“, ²²povedzte svojim synom: „Tu prešiel Izrael po suchu cez Jordán. ²³Hospodin, váš Boh, vysušil totiž vodu Jordánu pred vami, kým ste neprešli tak, ako Hospodin, váš Boh, urobil s Trstinovým morom, ktoré pred nami vysušil, kým sme neprešli, ²⁴aby všetky národy zeme poznali, že Hospodinova ruka je mocná, aby ste sa všetci vždy báli Hospodina, vášho Boha.“ (Joz 4,20–24)

Uvažuj o úvodnom texte (Joz 4,20–24) vo svetle nasledujúcich veršov: Sud 3,7; Sud 8,34; Ž 78,11; 5Moj 8,2.18 a Ž 45,18. Prečo bolo dôležité pripomínať si Hospodinove mocné skutky?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Všimnime si zmenu v osobe v Joz 4,23. O vodách Jordánu Jozua hovorí, že boli vysušené pred „vami“, teda pred všetkými Izraelitmi, ktorí práve prešli cez Jordán. Ale o Červenom (Trstinovom) mori hovorí, že ho Boh vysušil pred „nami“, teda pred tými, ktorí boli ešte prítomní z prvej generácie a ktorí mali vlastnú skúsenosť s vyjdením z Egypta. Dve udalosti, ktoré zažili dve rôzne generácie, mali podobný význam. To umožnilo druhej generácii prostredníctvom svedectva svojich rodičov pochopiť skutočný zmysel prechodu cez Jordán.

Vo všeobecnosti sa zabudlivosť považuje za prirodzenú ľudskú vlastnosť. V duchovnom zmysle však môže mať „zabudlivosť“ fatálne následky.

Ak si chceme zachovať identitu ľudí so zvláštnym povolaním a poslaním, potrebujeme vytvárať príležitosti na osvieženie našej individuálnej aj spoločenskej duchovnej pamäti, aby sme sa mohli sústrediť na to, odkiaľ prichádzame, kto sme a na čo sme tu.

Prečítaj si 1Kor 11,24.25 a Ján 14,26. Prečo si musíme vždy pamätať, čo pre nás Kristus urobil? Ved' ak by nebolo Kristovej obete, čo by dávalo v živote zmysel?

Ellen Whiteová jasne pochopila, že si neustále potrebujeme pripomínať minulé Božie činy a zjavenia, inak určite stratíme motiváciu vykonávať svoje poslanie. „V budúcnosti sa nemusíme ničoho obávať, iba ak by sme zabudli na cestu, po ktorej nás Hospodin viedol a na Jeho učenie v našej minulej histórii.“ (LS 196)

- Je dôležité pamätať na minulosť a na to, ako Hospodin pôsobil v našom živote. Zároveň je však nevyhnutné prežívať každodennú realitu Jeho lásky. Prečo?

APLIKÁCIA

ZA JORDÁNOM

⁶Premenil more na súš, cez rieku prešli pešo. Radujme sa teda v ňom! ...

¹⁶Podte a počúvajte, všetci bohobožní, rozpoviem vám, čo mi urobil Boh.

¹⁷Svojimi ústami som k nemu volával, svojím jazykom som ho velebil. ¹⁸Keby som bol mal v srdci zlý úmysel, Pán by ma nebol vypočul. ¹⁹Boh ma však vypočul, všimol si hlas mojej modlitby. (Ž 66,6.16–19).

¹⁶Po krste Ježiš hneď vystúpil z vody. Vtom sa mu otvorili nebesia a videl Božieho Ducha, ktorý ako holubica zostupoval naňho. ¹⁷A z nebies zaznel hlas: „Toto je môj milovaný Syn, v ktorom mám zalúbenie.“ (Mat 3,16.17)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prechod cez Červené more aj prechod cez Jordán sú znakmi novej éry v biblických dejinách a oba majú symbolický význam (pozri Ž 66,6; Ž 114,1–7 a 2Král' 2,6–15). Už v Starej zmluve nachádzame texty, ktoré spájajú tieto dve udalosti „prejdenia“ a rozpoznávajú význam, ktorý smeruje za pôvodný zmysel týchto udalostí. V Žalme 66,6 žalmista oslavuje Boží vykupiteľský čin vo svojom živote (Ž 66,16–19) odkazom na historické príklady prechodu cez Červené more a Jordán.

Aj Žalm 114 spája tieto dve udalosti, hoci sú od seba časovo vzdialené. Autor totiž vníma spoločný teologický význam oboch „prechodov“. Obe udalosti môžeme totiž vnímať ako príspevok k zmene postavenia Izraela: najprv z otroctva ku slobode, potom z nomádskeho ľudu bez pôdy k národu s vlastnou krajinou. V týchto žalmoch príklady dvoch „prechodov“ ilustrujú zmenu postavenia autora od útlaku, chudoby, bezmocnosti a poníženia k bezpečiu, blahu, spáse a dôstojnosti.

Pri Jordáne sa tiež odohráva Eliášov posun v kontexte podobného zázraku, aký je zaznamenaný u Jozuu. Pre Eliáša tento prechod priniesol najvýznamnejšiu zmenu v jeho živote: bol vzatý do neba. Pre Elizea je dôležitá aj iná zmena: prorokov pomocník (1Král' 19,21) sa stáva prorokom národa (2Král' 2,22).

Prečítaj si Mat 3,16.17 a Mar 1,9. Ako pisatelia Novej zmluvy naznačujú symbolický, duchovný význam rieky Jordán?

Pozemská služba Ježiša ako Zástupcu Izraela zrkadlí dejiny starovekého Izraela. Ježiš prechádza skúsenosťami „Červeného mora“ a „Jordána“. Po vydaní smrteľného dekrétu je povoláný z Egypta (Mat 2,13–16). Neskôr strávi štyridsať dní na púšti (Mat 4,2), podobne ako staroveký Izrael strávil na púšti štyridsať rokov. A ako prechod z Jeho súkromného života do Jeho verejnej služby je pokrstený v Jordáne (Mat 3,16.17; Mar 1,9).

Neskôr text Hebrejom 3 a 4 rozpoznáva symbolický význam prechodu cez Jordán a predstavuje vstup do Kanaánu ako predobraz „odpočinku milosti“, do ktorého kresťania vstupujú prostredníctvom viery.

APLIKÁCIA

- Aký „Jordán“ ťa dnes môže Boh volať prekročiť? Môže ísť o krok, ktorý zmení tvoje chodenie s Ním. Čo môže byť základom tvojej dôvery v Jeho prítomnosť a zasľúbenia, že ťa povedie na tvojej duchovnej ceste podobne, ako viedol Izrael, Eliáša a dokonca aj Ježiša?

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe Na úsvite dejín si v kapitole „V zaslúbenej krajine“ prečítajte strany 232 a 233 (PP 483.484).

„Pozorne si preštudujte skúsenosti Izraela na ich ceste do Kanaánu. Preštudujte si tretiu a štvrtú kapitolu Jozuu, zaznamenajte si ich prípravu na prejedenie Jordánu a samotný prechod do zaslúbenej krajiny. Potrebujeme si posilňovať srdce a myseľ tým, že si budeme osviežovať pamäť lekciami, ktoré Hospodin naučil svoj staroveký ľud. Potom pre nás, ako to zamýšľal aj pre nich, bude učenie Jeho Slova vždy zaujímavé a pôsobivé.“ (2BC 994)

„Súčasný duchovný Izrael je vo väčšom nebezpečenstve, že zabudne na Boha a uchýli sa k modlárstvu, než v akom bol Jeho staroveký ľud. Mnohé modly uctievali dokonca aj tí, ktorí zachovávali sobotu. Boh svojmu starovekému ľudu zdôrazňoval, aby sa chránil pred modlárstvom. Ak by sa totiž Izraeliti odklonili od služby živému Bohu, spočinula by na nich Jeho kliatba. Ak by Ho však milovali celým svojím srdcom, celou svojou dušou a celou svojou silou, nesmierne by ich pozhňal v úrode aj zásobách a odvrátil by z ich stredy choroby.“ (1T 609)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Diskutujte v triede o zázračnom prechode cez Jordán. Ako by ste definovali zázraky? Prečo sa zdá, že Boh dnes nekoná podobné zázraky?
2. Aké praktické spôsoby môžete vo svojej triede navrhnúť na predchádzanie duchovnému zabúdaniu, či už ide o zabúdanie jednotlivca alebo cirkvi? Aj keď je dôležité, aby sme mali trvalý dynamický vzťah s Bohom a nestavali celú našu kresťanskú skúsenosť na silných minulých skúsenostiach, ako môžeme využívať naše skúsenosti ako pripomienky toho, ako Boh pôsobil v našich životoch v minulosti?
3. Ako nám môže sobota na jednej strane pomôcť pripomínať si Božie zásahy do našich životov a na druhej strane nám môže dať predzvesť zaslúbeného odpočinku v Jeho kráľovstve? Ako sobota poukazuje nielen na to, čo si máme pamätať, ale aj na to, v čo môžeme dúfať v budúcnosti?

Týždeň od 19. do 25. októbra

NAJVÄČŠÍ SPOR

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Joz 5,13–15; Iz 37,16; Zj 12,7–9; 5Moj 32,17; 2Moj 14,13.14; Joz 6,15–20

ÚVODNÝ TEXT

Taký deň nebol ani predtým, ani potom, aby Hospodin takto vypočul hlas človeka. Vtedy totiž Hospodin bojoval za Izrael. (Joz 10,14)

Pri čítaní knihy Jozua sme konfrontovaní s útočnými vojenskými akciami, ktoré Izraeliti vykonávali na Boží príkaz, v mene Boha a s Božou pomocou. Myšlienka, že za dobytím Kanaánu stál Boh, je neoddeliteľnou súčasťou knihy Jozua. Nachádzame ju vo vyjadreniach rozprávača (Joz 10,10.11), v slovách samotného Boha (Joz 6,2; Joz 8,1), v Jozuových príhovoroch (Joz 4,23.24; Joz 8,7), vyjadrujú sa tak Ráchab (Joz 2,10), vyzvedači (Joz 2,24) a ľud (Joz 24,18). Boh tvrdí, že On sám je iniciátorom týchto násilných konfliktov.

Táto skutočnosť v nás vyvoláva mnoho otázok. Ako môžeme pochopiť, že starozmluvný Boží vyvolený ľud mal na Božie výzvy vykonávať také hrozné činy? Ako je možné zladíť obraz „bojachtivého“ Boha s Jeho charakterom lásky (napríklad 2Moj 34,6; Ž 86,15; Ž 103,8; Ž 108,5) bez toho, aby sa oslabil dôveryhodnosť, autorita a historicita Starej zmluvy?

Tento a budúci týždeň budeme skúmať komplikovanú otázku Bohom prikázaných vojen v knihe Jozua a na niektorých ďalších miestach Písma.

OSNOVA LEKCIE

V štvrtej lekcii nášho štúdia sa budeme po prvý raz venovať náročnej otázke „svätých vojen“ v knihe Jozua – teda situáciám, keď Boh výslovne prikázal Izraelitom zapojiť sa do vojenského ťaženia proti nepriateľom. Pozrieme sa na ne v širšom kontexte „najväčšieho sporu“ a budeme sledovať, ako samotný Boh zasahuje do pozemských konfliktov. Na konkrétne bojové operácie sa zameriame v nasledujúcej (piatej) lekcii.

- Joz 5,13–15: „Vodca Hospodinovho voja“ (nedeľa)
- Zj 12,7–9: Veľký boj v nebi a jeho pozemské dôsledky (pondelok)
- 2Moj 15,3–11: Hospodin ako bojovník proti zlu a mocnostiam zla (utorok)
- 2Moj 14,13.14: Boží ideálny plán: On sám (!) bojuje za svoj ľud (streda)
- Joz 6,15–20: Ľudská nedôvera a Boží „plán B“ (štvrtok)

„VODCA HOSPODINOVHO VOJA“

¹³Ked' bol Jozua pri Jerichu, podíval sa a videl, že oproti nemu stojí niekto s vytaseným mečom v ruke. Jozua podišiel k nemu a prihovoral sa mu: „Patríš k nám alebo k našim nepriateľom?“ ¹⁴On odpovedal: „Nie tak. Ja som vodcom Hospodinovho voja. Práve teraz som prišiel.“ Vtedy Jozua padol tvárou na zem, klaňal sa mu a spýtal sa: „Čo chce povedať môj pán svojmu služobníkovi?“ ¹⁵Vodca Hospodinovho voja povedal Jozuovi: „Vyzuj si sandále, lebo miesto, na ktorom stojíš, je sväté.“ Jozua tak urobil. (Joz 5,13–15)

Prečítaj si Joz 5,13–15. Čo hovorí tento text o pozadí dobytia Kanaánu?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Izraeliti práve prekročili Jordán a vstúpili na pôdu nepriateľa. Pevnosť Jericho leží pred nimi, jej brány sú však pevne zatvorené (Joz 6,1). V tejto chvíli nemajú pripravenú žiadnu bojovú stratégiu. Treba si tiež uvedomiť, že majú len praky, kopije a šípy. S takouto výzbrojou je nezmyslom postaviť sa proti opevnenému mestu pripravenému na dlhé obliehanie.

Jozuove otázky týkajúce sa identity podivného návštevníka dostávajú dosť nejasnú odpoveď: „Nie.“ (Joz 5,14) Odpoveď návštevníka odhaľuje, že celá situácia sa úplne vymyká ľudskému uvažovaniu Jozuu. Skutočná otázka neznie: „Patríš k nám alebo k našim nepriateľom?“. Rozhodujúca otázka totiž je, či Jozua stojí na strane Hospodina.

Porovnaj Joz 5,14.15 s 2Kráľ 6,8–17, Neh 9,6 a Iz 37,16. Čo sa dozvedáme o identite „vodcu Hospodinovho voja“?

Zatiaľ čo výraz „vodca Hospodinovho voja“ (Roh.: „knieža vojska Hospodinovho“) je v hebrejskej Biblii jedinečný, kombinácia výrazov „vodca“ a „voj“ („zástupy“; Roh.: „vojsko“) sa vždy vzťahuje na vojenského vodcu. Výraz „voj“ sa v Písme môže vzťahovať na vojenské jednotky, na anjelov alebo dokonca na nebeské telesá.

Kristus sa pred svojím vtelením zjavuje Jozuovi nie ako spojenec, dokonca ani ako pravý veliteľ izraelskej armády, ale ako veliteľ neviditeľnej, no skutočnej armády anjelov zapojených do oveľa väčšieho konfliktu, než bol medzi Izraelitmi a Kanaánčanmi. Jozuova odpoveď jasne naznačuje, že chápe identitu tohto vodcu. Je rovný Bohu a Jozua pred Ním padá na tvár na znak hlbokej úcty a uctievania (Joz 5,14; 1Moj 17,3; 2Sam 9,6; 2Kron 20,18). Jozua je pripravený prijať bojovú stratégiu, ktorá je prirodzenou súčasťou oveľa väčšieho konfliktu, do ktorého je zapojený aj samotný Hospodin zástupov.

■ V čom pre nás môže byť útechou a povzbudením poznanie, že „vodca Hospodinovho voja“ koná pri obrane svojho ľudu?

APLIKÁCIA

VOJNA V NEBI

⁷Na nebi sa strhol boj. Michal a jeho anjeli bojovali proti drakovi; aj drak a jeho anjeli bojovali. ⁸No neobstáli a nebolo už pre nich miesto v nebi. ⁹Veľký drak, starý had, ktorý sa volá diabol a satan, zvodca celého sveta, bol zvrhnutý na zem a s ním boli zvrhnutí aj jeho anjeli. (Zj 12,7–9)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Jozua pochopil, že nastávajúca bitka bola súčasťou oveľa väčšieho konfliktu. Čo vieme o konflikte, do ktorého bol zapojený samotný Boh? Prečítaj si Zj 12,7–9; Iz 14,12–14; Ezech 28,11–19 a Dan 10,12–14.

Boh osídlil vesmír zodpovednými tvormi, ktorým dal slobodnú vôľu. Vieme, že práve tá je podmienkou skutočnej, slobodnej lásky. Len vďaka slobodnej vôli sa môžu slobodné bytosti rozhodnúť konať v súlade s Božou vôľou alebo proti nej. Jeden z najmocnejších anjelov, Lucifer, sa vzbúril proti Bohu a strhol na svoju stranu veľa anjelov.

Izaiáš a Ezechiel sa odvolávajú na tento konflikt, hoci niektorí komentátori sa snažia obmedziť význam textov Izaiáš 14 a Ezechiel 28 na babylonského kráľa a vládcu Týru. V biblickom texte sú však jasné náznaky, ktoré poukazujú na transcendentnú realitu. No tieto texty ukazujú, že babylonský kráľ bol v nebi pri Božom tróne (Iz 14,12.13) a kráľ Týru sídlil v Edene ako ochranný cherub na Božom svätom vrchu (Ezech 28,12–15). Nič z toho neplatí o kráľoch Babylona a Týru.

Navyše, o spomenutých pozemských kráľoch určite nemôžeme tvrdiť, že by boli bezúhonní a dokonalí. Králi Babylona a Týru poukazujú ďalej, než len na pozemské kráľovstvá.

Izaiáš predstavuje „podobnosť“ (hebr. *mašal*), ktoré svojím významom presahuje bezprostredný historický kontext. V tomto prípade sa babylonský kráľ stáva obrazom vzbury, sebestačnosti a pýchy. Podobne Ezechiel robí rozdiel medzi kniežaťom Týru (Ezech 28,2) a kráľom Týru (Ezech 28,11.12). Knieža, ktoré pôsobí v pozemskej ríši, stáva sa symbolom kráľa pôsobiaceho v nebeskej ríši.

Podľa Dan 10,12–14 tieto vzbúrené nebeské bytosti bránia plneniu Božích plánov na zemi. Vo svetle tohto spojenia medzi nebom a zemou potrebujeme pochopiť aj Bohom vedené vojny Izraelitov voči pohanom. Treba ich vnímať ako pozemské prejavy veľkého konfliktu medzi Bohom a satanom a medzi dobrom a zlom – to všetko v konečnom dôsledku s cieľom obnoviť Božiu spravodlivosť a lásku v padlom svete.

APLIKÁCIA

- Ako môžeme okolo seba a v našich životoch vnímať realitu kozmického zápasu medzi dobrom a zlom?

„HOSPODIN JE BOJOVNÍK“

¹Vtedy zaspieval Mojžiš a Izraeliti Hospodinovi túto pieseň: „Hospodinovi chcem spievať, lebo sa veľmi preslávil; koňa i jeho jazdca zmietol do mora. ²Moja sila a pieseň je Hospodin, on sa mi stal spásou. On je môj Boh, velebím ho; Boh môjho otca, chcem ho vyvyšovať. ³Hospodin je bojovník; jeho meno je Hospodin. ⁴Faraónove bojové vozy aj s vojskom vrhol do mora, výkvet jeho vojska zahynul v Trstinovom mori. ⁵Prahľbiny ich pokryli, ako kameň klesli do hlbín. ⁶Tvoja pravica, Hospodin, silou preslávená, tvoja pravica, Hospodin, zničí nepriateľa.“ (2Moj 15,1–6)

Prečítaj si 2Moj 2,23–25; 2Moj 12,12.13 a 2Moj 15,3–11. Ako rozumieš vyjadreniu, že „Hospodin je bojovník“?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Počas svojho dlhého pobytu v Egypte Izraeliti zabudli na pravého Boha svojich predkov. Ako ukazujú mnohé príbehy putovania Izraelitov po púšti, ich poznanie Boha Abraháma, Izáka a Jáкова sa vytratilo a do svojich náboženských praktík primiešali pohanské prvky (porovnaj s 2Moj 32,1–4). Pod útlakom Egyptanov volali k Hospodinovi (2Moj 2,23–25) a Hospodin v pravý čas zasiahol v ich prospech.

Konflikt opísaný v prvých dvanástich kapitolách 2. Mojžišovej bol však väčší než len obyčajný boj o moc medzi Mojžišom a faraónom. Podľa starovekej blízkovýchodnej vojnovnej ideológie boli konflikty medzi národmi v konečnom dôsledku považované za konflikty medzi jednotlivými bohmi či božstvami. Text 2Moj 12,12 vyhlasuje, že Hospodin uvalil súd nielen na faraóna, ale aj na egyptských bohov, tých mocných démonov (3Moj 17,7; 5Moj 32,17), ktorí stáli za utláčateľskou mocou a nespravodlivým sociálnym systémom Egypta.

Boh bojuje proti hriechu a nebude naveky tolerovať konflikt medzi dobrom a zlom (Ž 24,8; Zj 19,11; Zj 20,1–4.14). Zničení budú napokon nielen všetci padlí anjeli, ale aj všetci ľudia, ktorí sa definitívne a nenapraviteľne stotožnili s hriechom. Práve v tomto kontexte treba vnímať boj proti obyvateľom Kanaánu. Môžeme mu rozumieť ako prvotnému štádiu konfliktu, ktorý vyvrcholí na kríži a zavŕši sa na poslednom súde, keď bude potvrdená Božia spravodlivosť a charakter lásky.

Pojem úplného zničenia Kanaánčanov treba chápať na základe biblického vnímania, podľa ktorého je Boh zapojený do kozmického konfliktu s predstaviteľmi zla vo vesmíre. V tomto konflikte ide o Božie meno a Jeho charakter (Rim 3,4; Zj 15,3).

Keďže hriech je súčasťou ľudskej existencie, nikto nemôže stáť na neutrálnej pôde. Človek sa nachádza buď na Božej strane, alebo na strane zla. Z tohto dôvodu by sme vyplienenie Kanaánčanov mali vnímať ako predzvesť konečného súdu.

- Realita veľkého sporu vedie jasnú hranicu medzi dobrom a zlom. Človek nemôže stáť na oboch stranách. Ako vieš, na ktorej strane skutočne stojíš?

APLIKÁCIA

„HOSPODIN BUDE BOJOVAŤ ZA VÁS“

¹³Mojžiš povedal ľudu: „Nebojte sa! Vydržte a uvidíte, že dnes vás Hospodin zachráni. Egypťanov, ktorých dnes vidíte, už nikdy neuvidíte. ¹⁴Hospodin bude bojovať za vás, vy sa len upokojte.“ ... ²⁴V čase rannej stráže sa však Hospodin pozrel na tábor Egypťanov z ohnivého a oblačného stĺpa a uviedol ich do zmätku. ²⁵Spôsobil, že sa im z bojových vozov uvoľnili kolesá, takže len s veľkou námahou mohli napredovať. Egypťania hovorili: „Utekajme pred Izraelitmi, lebo Hospodin bojuje za nich proti Egyptu!“ (2Moj 14,13.14.24.25)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Aký bol podľa 2Moj 14,13.14.24.25 pôvodný a ideálny Boží plán týkajúci sa zapaženia Izraelitov do konfliktu?

V kritickej chvíli, keď sa ľud Izraela ocitol v bezvýchodiskovej situácii: „Mojžiš povedal ľudu: *Nebojte sa! Vydržte a uvidíte, že dnes vás Hospodin zachráni. Egypťanov, ktorých dnes vidíte, už nikdy neuvidíte. Hospodin bude bojovať za vás, vy sa len upokojte.*“ (2Moj 14,13.14) Podľa biblického záznamu túto skutočnosť pochopili aj samotní Egypťania: „Utekajme pred Izraelitmi, lebo Hospodin bojuje za nich proti Egyptu!“ (2Moj 14,25)

Vzorom sa stáva Boží zázračný zásah v prospech bezmocných Izraelitov, ktorí nemajú vojenský výcvik. Exodus predstavoval model, paradigmu pre Boží zásah v mene Izraela. Tu nielenže bojuje Jahve, ale od Izraelitov sa dokonca vyžaduje, aby nebojovali (2Moj 14,14). Boh je bojovník, iniciatíva patrí Jemu. Je to On, kto stanoví stratégiu, definuje prostriedky a vedie samotný boj. Ak Jahve nebojuje za Izraelitov, nemajú šancu na úspech.

Ellen Whiteová to vysvetľuje ako vyjadrenie skutočnosti, že Boh „nezamýšľal, aby získali krajinu zaslúbenia bojom, ale prostredníctvom podriadenia sa a bezvýhradnej poslušnosti Jeho príkazom“ (ST 2. 9. 1880). Rovnako ako pri ich vyslobodení z Egypta, Boh bude bojovať za nich v ich bitkách. Od nich sa očakávalo len jediné: pokorne stáť, konať podľa Božieho príkazu a byť svedkami Jeho mocného zásahu.

História ukazuje, že kedykoľvek Izraeliti dostatočne dôverovali Bohu, nemuseli bojovať (pozri 2. Kráľov 19; 2. Kroník 32 a Izaiáš 37).

V ideálnom Božom pláne Izraeliti nikdy nemuseli bojovať vo svoj prospech. Súčasťou vojnového zápasu proti Kanaánčanom sa stali až na základe svojej nevery, ktorá sa prejavila po ich vyjdení z Egypta. Všimnime si, že počas desiatich rán a vyjdenia Izraelitov z Egypta nemuseli ani raz pozdvihnúť proti Egypťanom meč. Keby zostali verní, nemuselo by sa to stať ani pri dobývaní Kanaánu (5Moj 7,17–19).

APLIKÁCIA

■ „Keby deti Izraela nereptali proti Hospodinovi, nedovolil by, aby ich nepriatelia viedli s nimi vojnu.“ (SR 134) Ako dnes reptanie ovplyvňuje tvoje život? Aký vplyv má na život cirkvi?

DRUHÁ NAJLEPŠIA MOŽNOSŤ

¹⁵Na siedmy deň včasráno pri východe zorničky vstali a takým istým spôsobom obišli mesto sedemkrát. Iba v tento deň obišli mesto sedemkrát. ¹⁶Keď ho obchádzali siedmy raz, kňazi zatrúbili a Jozua povedal ľudu: „Spustite bojový pokrik, lebo Hospodín vám vydal toto mesto! ¹⁷Mesto nech prepadne hubiacej kliaťbe. Ono samo so všetkým, čo je v ňom, patrí Hospodinovi. Nažive má ostať len neviestka Ráchab a všetci, čo sú s ňou v dome, lebo ukryla poslov, ktorých sme vyslali.“ ... ²⁰Ľud skríkol a vtedy zazneli aj trúby. Keď ľud počul zvuk trúb, spustil mohutný bojový pokrik a hradby sa zrútili. Ľud vstúpil do mesta, každý rovno vpred. Takto zaujali mesto. (Joz 6,15–17.20)

Prečítaj si 2Moj 17,7–13 a Joz 6,15–20. Aké sú podobnosti medzi týmito dvoma vojnovými príbehmi? V čom sa líšia?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Prvý záznam o zápase Izraelitov po vyjdení z Egypta nachádzame v 2. Mojžišovej 17, keď sa Izraeliti bránili proti Amalékom. Izraeliti sa stali svedkami obrovskej Božej moci, keď sužoval Egypťanov a viedol Izraelitov k slobode. Videli sme, že pôvodný Boží plán pre Izrael nezahŕňal boj proti iným ľuďom (2Moj 23,28; 2Moj 33,2). Ale krátko po vyslobodení z Egypta začali Izraeliti reptáť (2Moj 17,3), dokonca spochybňovali Božiu prítomnosť v ich strede. V tomto momente prišiel Amalék bojovať proti Izraelu. Nebolo to náhodou. Boh dovolil Amalékovi zaútočiť na Izraelitov, aby sa Mu opäť naučili dôverovať.

Bez kompromisov vo svojich zásadách Boh zostupuje na úroveň, na ktorej sa nachádza Jeho ľud, a neustále ho volá späť k ideálnemu plánu: úplnej a bezvýhradnej dôvery v Boží zásah. Za povšimnutie stojí skutočnosť, že zákon o vedení vojny (5. Mojžišova 20) bol vydaný až po štyridsiatich rokoch skúseností z púšte, čo bolo spôsobené aj neverou Izraelitov. Nové okolnosti si vyžiadali nové stratégie a až potom Boh požadoval od Izraelitov, aby úplne vyhladili Kanaánčanov (5Moj 20,16–18).

Vojnové zápasy sa pre Izraelitov stali nevyhnutnosťou. Zároveň sa ukázali ako skúška ich vernosti Hospodinovi. Boh sa ich nevzdal, ale dovolil im, aby boli svedkami Jeho moci tým, že sa stanú úplne závislí od Jeho moci.

Účasť Izraelitov na dobývaní Kanaánu je zrejmá zo záveru, ktorý Jozua urobil na konci knihy. Tu sa hovorí, že Kanaánčania bojovali proti Izraelitom (Joz 24,11). Kým zrútenie hradieb Jericha bolo výsledkom Božieho zázraku, izraelský ľud sa musel aktívne zapojiť do boja a čeliť neústupčivému odporu obyvateľov mesta.

Účasť Izraelitov v ozbrojenom konflikte sa stala spôsobom, ako rozvíjať bezpodmienečnú dôveru v Jahveho pomoc. Izraeliti však vždy znova dostali napomenutie (Joz 7,12.13; Joz 10,8), že výsledok každej bitky je napokon v Hospodinových rukách a jediný spôsob, ako mohli ovplyvniť výsledok vojenského konfliktu, bol postoj viery alebo nevery voči zaslúbeniam Hospodina. Rozhodnúť sa museli oni sami.

- V ktorých oblastiach života si v pokušení spoliehať sa na svoje vlastné sily namiesto toho, aby si úplne dôveroval Božej moci a Jeho zaslúbeniam? Ako môžeš presunúť svoju pozornosť od samotného „bojovania“ k tomu, aby si dovolil Bohu riadiť okolnosti, aj keď sa Jeho cesta zdá byť pomalšia alebo nezvyčajná?

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Na úsvite dejín* si prečítajte prvú polovicu kapitoly „Pád Jericha“ (PP 487–493; NÚD 234–237).

Keď vo vesmíre vypukla vzbura proti Božej autorite, existovali len dve možnosti: buď Boh prestane byť tým, kým bytostne, nemenne a večne je, a prenechá vedenie celého vesmíru jednému zo svojich odbojných stvorení, alebo bude svätým, spravodlivým, milujúcim a milosrdným Otcom všetkého, čo existuje. Biblia predstavuje druhý obraz a v tomto prípade je stret medzi silami zla a Božou mocou nevyhnutný.

Keď politické alebo sociálno-historické mocnosti spojené s chaotickými a neústupčivými kozmickými silami prejavili rovnaký vzdorovitý postoj voči Jahvem, On ako Zvrchovaný Hospodin vesmíru zasiahol. Motív Jahveho ako bojovníka sa stáva predobrazom záverečného víťazstva, ktoré definitívne ukončí pretrvávajúci kozmický konflikt medzi dobrom a zlom (Zj 20,8–10). Vojny a zápasy, ktoré Izraeliti vybojovali pod Božím vedením, odzrkadľujú nielen kozmický konflikt, ale sú aj neoddeliteľnou súčasťou toho istého sporu, ktorý ukazuje na budúci Boží súd v čase konca.

„Ich prednosťou a povinnosťou bolo vstúpiť do zasľúbenej krajiny v čase, ktorý určil Boh. Oni však Boha neposlúchli, a tak ich tohto práva zbavil. ... Hospodin im nikdy neprikázal *vystúpiť a bojovať*. Boh nechcel, aby krajinu získali bojom, ale presným plnením jeho príkazov.“ (PP 392; NÚD 184.185)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Ako vám pozadie kozmického konfliktu pomáha lepšie porozumieť Hospodinovi, ktorý prikazuje Izraelu ísť do vojny?
2. V triede diskutujte o svojich odpovediach na pondelňajšiu otázku týkajúcu sa reality veľkého sporu a toho, ako sa odohráva vo svete okolo nás. Aká je naša úloha v tomto spore a ako sa ju snažíme naplniť?
3. Ako môžeme uplatniť zásadu stáť v pokore a čakať na Hospodina, aby za nás bojoval v našom duchovnom živote?
4. Veľakrát v našich diskusiách a občasných nezhodách v cirkvi chceme vidieť, kto je na našej strane. Ako by sme mali zmeniť svoj postoj vo svetle Joz 5,13–15?

„HOSPODIN BOJOVAL ZA IZRAEL“

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

1Moj 15,16; 3Moj 18,24–30; 2Tim 4,1.8; 2Moj 23,28–30; 5Moj 20,10.15–18; Iz 9,6

ÚVODNÝ TEXT

Všetkých králov aj s ich krajinami obsadil Jozua naraz, lebo Hospodin, Boh Izraela, bojoval za Izrael. (Joz 10,42)

Kniha Jozua obsahuje niekoľko znepokojujúcich scén. Vážne otázky vyvoláva koncept toho, čo môžeme označiť ako „svätá vojna“, v ktorej Boh dáva mandát jednej skupine ľudí zničiť inú skupinu.

Starozmluvná problematika svätej vojny je naozaj komplikovaná. Boh vystupuje v Starej zmluve ako suverénny Vládca vesmíru. Všetko, čo sa vo vesmíre deje, musí preto nejako súvisieť s Jeho vôľou – či už priamo alebo nepriamo. Nevyhnutne sa teda vynára otázka: *Ako môže Boh niečo také dovoliť?* Minulý týždeň sme videli, že samotný Boh je zapojený do konfliktu, ktorý svojou veľkosťou presahuje všetky vojny alebo bitky v histórii ľudstva. Tento zápas preniká každým aspektom nášho života. Naznačili sme tiež, že udalosti biblických aj svetských dejín môžeme chápať len vo svetle tohto konfliktu.

Tento týždeň pokračujeme v skúmaní zložitosti Bohom schválených vojen. Pozrieme sa na obmedzenia a podmienky takýchto vojen. A napokon sa sústredíme na duchovné dôsledky takýchto vojen a na konečnú víziu mieru, ktorú prinášajú starozmluvní proroci.

OSNOVA LEKCIE

Po úvode z predchádzajúcej lekcie sa teraz sústredíme na širšie starozmluvné poňatie tzv. „svätých vojen“, ktoré vidíme najmä v knihe Jozua. Lekcia skúma Boží mandát na zničenie konkrétnych skupín a zároveň podmienky a obmedzenia týchto ťahov, vkladajúc ich do širšieho rámca Božej spravodlivosti a Jeho suverenity ako Najvyššieho Sudcu.

- 1Moj 15,16; 5Moj 18,9–14: Hlboká skazenosť Kanaánčanov a Božia trpezlivosť (nedeľa)
- 1Moj 18,25; Ž 7,12; 50,6: Uistenie o Božej spravodlivosti (pondelok)
- 2Moj 23,28–30; 34,13: Boží zámer: vyhnatie, nie vyhladenie (utorok)
- 5Moj 20,10–18: Možnosť voľby a Boží súd (streda)
- Iz 9,5.6: Vízia mesiášskeho pokoja (štvrtok)

NEPRÁVOSŤ KANAÁNČANOV

⁹Keď prídeš do krajiny, ktorú ti dáva Hospodin, tvoj Boh, nenapodobňuj ohavnosti miestnych národov. ¹⁰Nech nie je medzi vami nikto, kto by syna alebo dcéru previedol cez oheň: ani veštec zaoberajúci sa veštami, ani vykladač znamení, ani hádač, ani čarodejník, ¹¹ani zaklínač, ani vyvolávač duchov, ani veštec, ani ten, čo by sa vypytoval duchov mŕtvych. ¹²Každý totiž, kto koná tieto veci, je Hospodinovi ohavný. Hospodin, tvoj Boh, práve pre tieto ohavnosti tie národy vyháňa pred tebou. ¹³Buď bezúhonný pred Hospodinom, svojím Bohom. ¹⁴Národy, ktoré máš vyhnať, počúvajú vykladačov znamení a veštcov. Tebe to však Hospodin, tvoj Boh, nedovolil. (5Moj 18,9–14)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si texty 1Moj 15,16; 3Moj 18,24–30; 5Moj 18,9–14 a Ezd 9,11. Čo nám tieto verše hovoria o Božom pláne ponúknuť Izraelitom krajinu Kanaán?

Aby sme lepšie pochopili, v čom spočívala nepravosť národov obývajúcich Kanaán, potrebujeme si preštudovať širší kontext Písma. Obetovania detí, veštenie, čarodejníctvo, vzývanie mŕtvych a špiritizmus – to sú len niektoré z ohavných praktík pohanských národov, ktoré nám naznačujú, prečo Boh nenávidel ich konanie (5Moj 18,9–12).

Objav starodávnych ugaritských textov (z Ras Šamra) poskytuje lepší pohľad na náboženstvo a usporiadanie spoločnosti kanaánskych národov. Zároveň ukazuje, že odsúdenie tejto kultúry bolo nielen pochopiteľné, ale – podľa morálnych noriem Starej zmluvy – aj oprávnené.

Kanaánske náboženstvo bolo založené na viere, že prírodné javy, ktoré zaisťujú úrodu a plodnosť, závisia od sexuálnych vzťahov medzi bohmi a bohyňami. Sexuálnu aktivitu božstiev chápali v kontexte ľudského sexuálneho správania. Zapájali sa preto do rituálnych sexuálnych praktík, aby tak podnietili bohov a bohyne na podobné konanie. To malo zabezpečiť plodnosť a úrodu. Tento koncept viedol k inštitúcii „posvätnej“ prostitúcie, ktorá sa týkala mužov aj žien. Všetci sa mali zapájať do orgiastických obradov, ktoré boli neoddeliteľnou súčasťou ich náboženských praktík.

Platí, že národ sa nemôže povzniesť nad morálnu úroveň bohov, ktorých ľudia uctievali. Skazenosť kanaánskych božstiev mala priamy vplyv na náboženské praktiky Kanaánčanov, ktoré zahŕňali aj obetovanie detí. Takéto konanie Biblia veľmi rázne zakazovala a odsudzovala (3Moj 18,21; 20,1–5; 5Moj 12,31; 18,10). Archeologické dôkazy potvrdzujú, že obyvatelia Kanaánu pravidelne obetovali svoje prvorodené deti božstvám, ktoré uctievali a ktoré možno právom označiť za démonské. Malé kostry nájdené rozdrvené vo veľkých nádobách s obetnými nápismi svedčia o skazenom náboženstve obyvateľov Kanaánu a o ich postoji k vlastným deťom.

Vyhubenie Kanaánčanov teda nebolo nejakým dodatočným nápadom, ktorý by sa objavil, až keď Boh oznámil, že daruje Izraelitom kanaánsku krajinu. Obyvatelia Kanaánu dostali skúšobný čas milosrdenstva, počas ktorého mali možnosť objaviť Boha a Jeho charakter prostredníctvom svedectva patriarchov žijúcich medzi nimi. Mali príležitosť, ale očividne ju premárnili a pokračovali vo svojich zvrhlých a odsúdeniahodných praktikách, až kým ich Hospodin nakoniec nemusel zastaviť silou.

APLIKÁCIA

- Ako vnímaš Božiu spravodlivosť a Jeho milosrdenstvo v dnešnom svete vo svetle Božej trpezlivosti s Kanaánčanmi a konečného súdu nad nimi? V čom je toto chápanie pre teba výzvou, aby si žil ako verný svedok Jeho charakteru?

NAJVYŠŠÍ SUDCA

Niečo také predsa neurobiš, aby si s bezbožným usmrtil aj spravodlivého. Potom by spravodlivý bol ako bezbožný? Niečo také predsa neurobiš. Či ten, čo súdi celú zem, nebude konať spravodlivo? (1Moj 18,25)

Boh je spravodlivý sudca. On dáva výstrahu každý deň. (Ž 7,12)

Nebesia hlásajú jeho spravodlivosť, lebo Boh sám je sudcom. (Ž 50,6)

Prečítaj si texty 1Moj 18,25; Ž 7,12; Ž 50,6; Ž 82,1; Ž 96,10 a 2Tim 4,1.8. Čo tieto verše hovoria o morálnom charaktere Boha? Ako ti úloha Boha ako sudcu vesmíru pomáha pochopiť otázku svätej vojny?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Svätosť Božieho charakteru znamená, že nemôže tolerovať hriech. Boh je veľmi trpezlivý. Hriech však musí zožať svoj konečný následok, ktorým je smrť (Rim 6,23). Jahve vyhlásil vojnu hriechu bez ohľadu na to, kde sa hriech nachádza, či v Izraeli alebo medzi Kanaánčanmi. Izrael nebol posvätený účasťou na svätých vojnách o nič viac ako iné národy (5Moj 9,4.5; 5Moj 12,29.30). Niektoré z týchto národov sa dokonca stali sprostredkovateľmi Hospodinovho súdu nad Jeho vyvoleným ľudom. Na rozdiel od iných starovekých národov na Blízkom východe, Izraeliti zažili zvrat vo svätej vojne, keď Boh zrazu nebojoval za nich, ale *proti* nim, a dovolil ich nepriateľom, aby ich ponížili a potrestali (porovnaj s Jozua 7).

Celý koncept svätej vojny možno pochopiť len vtedy, ak ju vnímame vo svetle činnosti Boha ako sudcu. V takomto kontexte nadobudnú dobyvačné vojny Izraela úplne iný charakter. Na rozdiel od imperiálnych vojen, ktorých cieľom je vyvýšenie vlastného národa a ktoré boli také bežné v starovekom svete (a sú, žiaľ, aj dnes), vojny vedené Izraelitmi nemali za cieľ dosiahnuť slávu pre nich samotných, ale nastoliť Božiu spravodlivosť a mier v krajine. Preto v centre chápania konceptu *svätej vojny* stojí myšlienka Božej vlády a zvrchovanosti. Tie vychádzajú z vnímania Boha ako *Bojovníka*, ktoré stojí na podobnom základe, ako vnímanie Boha ako *Kráľa* a *Sudcu*.

Hospodin ako bojovník je Ten, kto sa ako sudca zaviazal vykonávať, upevňovať a udržiavať vládu zákona, ktorá je zrkadlom Jeho charakteru. Obraz Boha ako bojovníka, nám podobne ako Jeho obraz sudcu a kráľa ukazuje, že Hospodin nebude donekonečna tolerovať vzburu proti poriadku, ktorý ustanovil. Preto môžeme tvrdiť, že cieľom Hospodinovej činnosti nikdy nie je vojna či samotné víťazstvo, ale znovunastolenie spravodlivosti a mieru. Ak koná Boh, môžeme súd, vedenie vojny alebo vynesenie spravodlivosti považovať za rovnakú činnosť.

- Uvažuj o Bohu ako o spravodlivom sudcovi, ktorého nemožno nijako podplatiť ani ovplyvniť. V čom je neoddeliteľnou súčasťou evanjelia Boh, ktorý nebude donekonečna tolerovať hriech, útlak, utrpenie nevinných a vykorisťovanie utláčaných?

APLIKÁCIA

VYVLASTNENIE ALEBO VYHLADENIE?

²⁸Pošlem pred tebou sršne, aby vyhnali Chivvijov, Kanaánčanov a Chetitov.

²⁹Nevyžením ich pred tebou za jediný rok, aby sa zem nezmenila na púšť a na tvoju škodu sa nerozmnožila divá zver. ³⁰Vyžením ich pred tebou postupne, kým sa nerozmnožíš a neprevezmeš krajinu do dedičného vlastníctva. (2Moj 23,28–30)

Preto zrúcaš ich oltáre, rozlámeš ich posvätné stĺpy a povytínaš ich ašery. (2Moj 34,13)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Porovnaj 2Moj 23,28–30; 2Moj 33,2; 2Moj 34,11; 4Moj 33,52 a 5Moj 7,20 s 2Moj 34,13; 5Moj 7,5; 5Moj 9,3; 5Moj 12,2.3 a 5Moj 31,3.4. Čo tieto texty odhaľujú o účele dobytia a rozsahu zničenia?

Pôvodným Božím zámerom nebolo vyhubiť Kanaánčanov, ale zbaviť ich krajiny. Pri skúmaní textov opisujúcich spôsob, akým sa mali Izraeliti zapojiť do dobývacích bitiek, nachádzame výrazy, ktoré hovoria o vyvlastnení, vyhnaní a rozptýlení pôvodných obyvateľov zaslúbenej krajiny. Druhá skupina výrazov opisujúcich ničenie, ktoré mali vykonať Izraeliti, sa väčšinou týka neživých vecí, ako sú napríklad predmety pohanského uctievaní. Miesta pohanských bohoslužieb a oltáre predstavovali centrá kanaánskeho náboženstva.

Cieľom svätej vojny bola teda skazená kultúra a spoločnosť Kanaánu. Izraeliti mali zničiť všetko, čo predstavovalo morálnu skazenosť a čo by mohlo mať negatívny vplyv na ich duchovný život. Zároveň platilo, že tí obyvatelia Kanaánu, ktorí osobne uznali Božiu zvrchovanosť pred dobytím alebo dokonca počas dobytia ich územia, mohli záhube uniknúť (Joz 2,9–14; porovnaj so Sud 1,24–26). Jedinou časťou kanaánskeho obyvateľstva odsúdeného na záhubu boli teda tí, čo sa stiahli do opevnených miest, tvrdohlavo pokračovali vo vzbuře proti Božiemu plánu a zatvrdili svoje srdcia (Joz 11,19.20).

To však vyvoláva otázku: ak pôvodným cieľom dobytia Kanaánu bolo vyhnáť obyvateľov krajiny a nie ich vyhubiť, prečo museli Izraeliti zabiť toľko ľudí?

Analýza biblických textov súvisiacich s dobytím Kanaánu ukazuje, že pôvodným zámerom obsadenia krajiny bolo rozptýlenie kanaánskeho obyvateľstva. Ale podobne ako egyptský faraón zatvrdil svoje srdce, zatvrdila sa aj väčšina obyvateľov Kanaánu. A navyše, tak veľmi sa stotožnili so svojím skazeným náboženstvom, že zničenie ich kultúry znamenalo, že museli byť zničení aj oni.

APLIKÁCIA ■ Čo musí byť vykorenené z tvojej vlastnej povahy a z tvojich zvykov?

SLOBODNÁ VOĽBA

¹⁰Ked' sa priblížiš k niektorému mestu, aby si ho dobyl, ponúkni mu mier. ... ¹⁵Podobne urob aj ostatným mestám, ktoré sú od teba veľmi vzdialené a nepatria k mestám miestnych národov. ¹⁶V mestách týchto národov, ktoré ti dáva Hospodin, tvoj Boh, do dedičného vlastníctva, nenecháš nažive nič, čo dýcha. ¹⁷Chetitov, Amorejčanov, Kanaánčanov, Perizejcov, Chivvijov a Jebúsejov zniči ničiacou kľatbou, ako ti prikázal Hospodin, tvoj Boh, ¹⁸aby vás nenaučili konať podľa všetkých svojich ohavností, ktoré robia pre svoje božstvo. Prehrešili by ste sa proti Hospodinovi, svojmu Bohu. (5Moj 20,10.15–18)

Prečítaj si 5Moj 20,10.15–18; 5Moj 13,12–18 a Joz 10,40. Ako nám pravídlá boja a postup proti modloslužobnému mestu vyjadrený v 5. Mojžišovej pomáhajú pochopiť obmedzenia úplného zničenia vo vojne, ktorú mali Izraeliti viesť?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Hebrejský text používa na opis zničenia ľudí vo vojne jedinečný výraz: *cherem*. Tento výraz sa vzťahuje na to, čo je „zakázané“, „zatratené“ alebo „zarieknuté na záhubu“ (Roh.). Väčšinou označuje úplné a neodvolateľné umiestnenie ľudí, zvierat alebo neživých predmetov do výlučnej Božej sféry, čo vo vojne zahŕňalo vo väčšine prípadov ich zničenie. Koncept a praktizovanie *cherem* ako úplného „vyhladenia“ ľudí vo vojne je potrebné chápať vo svetle Hospodinovho konfliktu s kozmickými silami zla, kde je v stávke Jeho charakter a povesť.

Opäť platí, že od objavenia sa hriechu vo svete neexistuje „neutralita“: človek je buď na Božej strane, alebo stojí proti Nemu. Jedna cesta vedie k večnému životu a druhá k večnej smrti.

Zaužívaná prax úplného zničenia je vyjadrením Božieho spravodlivého súdu nad hriechom a zlom. Boh delegoval vykonanie časti svojho rozsudku na svoj vyvolený národ, staroveký Izrael. Hospodin sám však mal striktnú moc a kontrolu nad takýmto ničením. Obmedzovala sa na konkrétne dejinné obdobie a na presne vymedzenú geografickú oblasť, staroveký Kanaán. Ako sme videli pri včerašom štúdiu, Boh určil na zničenie výhradne tých, ktorí sa búrili proti Jeho plánu a požiadavkám, a zároveň odmietli činiť pokánie. Božie rozhodnutie o ich zničení nebolo teda svojvoľné. Zároveň treba zdôrazniť, že nemalo niesť žiadne známky nacionalizmu – teda vyzdvihovanie jedného národa nad iný. Jediným cieľom bolo potrestať hriech a vyhubiť vzburu voči Bohu.

Navyše, Izraeliti mohli očakávať, že rovnako sa bude zaobchádzať s nimi, ak by sa rozhodli prijať kanaánsky spôsob života (porovnaj s 5. Mojžišova 13). Hoci by sa mohlo zdať, že je vopred určené, kto stojí na ktorej strane svätej vojny (Izraeliti majú zdediť zem a Kanaánčania majú byť vyhladení), existuje možnosť presunúť sa z jednej strany na druhú, ako to vidíme v prípadoch Ráchab, Achána a Gibeončanov.

Boh nerozhodol svojvoľne, kto bude pod Jeho ochranou a koho vyhubí. Tí, čo mali prospech zo vzťahu s Hospodinom, mohli pre vzburu prísť o svoje privilegované postavenie a zomrieť. A tí, ktorým hrozila záhuba, mohli sa podriaďiť Hospodinovej moci a získať život.

■ Aké dôsledky vyplývajú pre nás dnes zo vzbury Kanaánčanov voči Bohu? Aký vplyv na nás majú naše osobné slobodné rozhodnutia?

APLIKÁCIA

KNIEŽA POKOJA

⁵Lebo chlapec sa nám narodil, daný je nám syn, na jeho pleciach bude spočívať vláda a jeho meno bude Obdivuhodný radca, Mocný Boh, Večný Otec, Knieža pokoja. ⁶Miera jeho vlády a pokoj nebude mať konca na Dávidovom tróne a v jeho kráľovstve, ktoré upevní a posilní právom a spravodlivosťou odtiaľ až naveky. Horlivosť Hospodína zástupov to urobí. (Iz 9,5,6)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Ako nasledujúce texty opisujú budúcnosť, ktorú Boh plánoval pre svoj ľud? Iz 9,5,6; Iz 11,1–5; Iz 60,17; Oz 2,18; Mich 4,3

Hoci hlavným zameraním nášho štúdia na tento týždeň boli vojny, ktoré Boh prikázal svojmu ľudu v Starej zmluve, je dôležité pripomenúť aj inú, rovnako významnú tému starozmluvných prorockých spisov: videnia o budúcej pokojnej mesiášskej ére. Mesiáš je predstavený ako „Knieža pokoja“ (Iz 9,5). Je to On, kto prinesie kráľovstvo, v ktorom bude vládnuť pokoj, v ktorom sa budú spolu pásť lev a baránok (Iz 11,1–8), v ktorom nebude ničenie ani záhuba (Iz 11,9) a v ktorom pokoj bude vládnuť (Iz 60,17) a bude prúdiť ako rieka (Iz 66,12).

Prečítaj si 2Kráľ 6,16–23. Čo tento príbeh hovorí o Božích zámeroch pre Jeho ľud a tiež pre celé ľudstvo?

Zamyslime sa nad príbehom nasýtenia sýrskej armády, ku ktorému došlo z Elizeovej iniciatívy. Namiesto toho, aby ich Izraeliti pozabíjali (2Kráľ 6,22), Elizeus ukázal ten najvyšší ideál – pokoj, po ktorom Boh vždy túžil pre svoj ľud. Je zaujímavé pozorovať, že Elizeus si naplno uvedomuje prevahu neviditeľného vojska, ktoré obklopuje nepriateľa (2Kráľ 6,17). Boh zápasí v kozmickom spore, ktorý zasiahol aj našu planétu. Konečným cieľom vykúpenia nie je večný konflikt alebo dokonca večné podrobenie nepriateľa v stave otroctva, ale večný mier. Ako násilie plodí násilie (Mat 26,52), tak mier prináša pokoj. Príbeh sa končí konštatovaním, že potom „sýrske lúpežné oddiely prestali prepadávať Izrael“ (2Kráľ 6,23).

APLIKÁCIA

- Zamysli sa nad všetkými spôsobmi, ktorými môžeme byť nositeľmi pokoja, keď sa snažíme napodobňovať Ježiša. A čo tvoj vlastný život práve teraz? Ako sa môžeš stať nositeľom pokoja v sporoch, ktoré práve zasahujú do tvojho života?

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Na úsvite dejín* si prečítajte strednú časť kapitoly „Pád Jericha“ (PP 491–493; NÚD 236.237).

Podobne ako pri iných témach Písma, aj v kontexte „svätej vojny“ je kľúčové poznať kontext a pozadie. Ako sme videli, vesmírny spor a motív Boha ako Sudcu sú rozhodujúce pre pochopenie „svätých vojen“ proti Kanaánčanom.

„Boh je pomalý do hnevu. Bezbožným národom dal skúšobný čas, aby sa s Ním a Jeho charakterom mohli zoznámiť. Tieto národy boli súdené podľa svetla, ktoré dostali, a na základe toho, že odmietli prijať svetlo a zvolili si svoje vlastné cesty namiesto Božích ciest. Boh uviedol dôvod, prečo Kanaánčanov hneď nevyhnal. Neprávosť Amorejčanov sa v tom čase ešte nenaplnila. Svojou neprávosťou sa postupne dostávali do bodu, keď už nebolo možné uplatňovať Božiu zhovievavosť, a preto boli vyhladení. Kým sa nedosiahla určitá miera neprávosti, Božia pomsta bola odložená. Všetky národy dostali takúto skúšobnú lehotu. Tie národy, čo odmietli Boží zákon, postúpili vo svojej skazenosti ďalej. Deti dedili vzdorovitého ducha svojich rodičov a počínali si horšie ako ich otcovia pred nimi, kým na nich napokon nedopadol Boží hnev. Trest nebol menší len preto, že bol odložený.“ (2BC 1005)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Diskutujte o dôsledkoch toho, že Boh je nielen naším sudcom, ale aj najvyšším sudcom celého vesmíru. Prečo je skutočnosť, že Boh je sudcom, základom evanjelia a našej spásy?
2. Ako nám prípad Kanaánčanov pomáha lepšie pochopiť Božiu trpezlivosť a spravodlivosť? Ako by sme mohli odzrkadľovať Boží charakter v spôsobe, akým zaobchádzame s našimi blížnymi?
3. Zamyslite sa nad základnou povahou slobodnej vôle. Prečo Boh rešpektuje našu slobodu voľby? Ako spolu súvisia láska a slobodná vôľa?
4. Stará zmluva obsahuje mnoho príbehov o vojnách a konfliktach, no v konečnom dôsledku predpovedá víziu pokoja. Akú úlohu by mali zohrávať kresťania pri nastolení pokoja vo svojom okolí?

Týždeň od 2. do 8. novembra

VNÚTORNÝ NEPRIATEĽ

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

1Pet 1,4; Jozua 7; Ž 139,1–16; Ezd 10,11; Luk 12,15; Joz 8,1–29

ÚVODNÝ TEXT

Ja, Hospodin, skúmam srdce a skúšam obličky, aby som každého odmenil podľa jeho ciest, podľa ovocia jeho skutkov. (Jer 17,10)

V siedmej kapitole knihy Jozua nachádzame prvý prípad, keď prostredníctvom tragickej skúsenosti izraelský ľud spoznáva ďalekosiahle dôsledky zmluvy a ich hlboký zmysel. Kým poslušnosť ustanoveniam zmluvy zabezpečovala Izraelitom víťazstvá, nerešpektovanie podmienok zmluvy prinieslo ich porážku. Vojenský úspech Izraelitov nezávisel od ich počtu, bojovej stratégie alebo šikovnej taktiky, ale od prítomnosti Božského bojovníka v ich strede.

Počas obsadzovania zaslúbenej krajiny museli Izraeliti pochopiť závažnú skutočnosť, že ich najnebezpečnejší nepriateľ sa nenachádza kdesi mimo ich tábora, ale v ich vlastných radoch. Najväčšia výzva, ktorej čelili, neboli ani opevnené múry kanaánskych miest, ani ich vyspelá vojenská technika. Najkomplikovanejšie bolo vysporiadať sa s tými jednotlivcami v ich vlastnom tábore, ktorí sa vyznačovali tvrdohlavosťou a svojvoľným ignorovaním Hospodinových pokynov.

Podobným výzvam sme vystavení aj my pri očakávaní nášho nebeského dedičstva (1Pet 1,4; Kol 3,24). Kým nedočkavo stojíme na hraniciach zaslúbenej krajiny, naša vernosť je vystavená skúškam a zvíťaziť môžeme len vďaka odovzdaniu sa Ježišovi Kristovi.

OSNOVA LEKCIE

V šiestej lekcii nášho štúdia knihy Jozua sa zameriame na kapitoly sedem a osem. Pri ich študovaní budeme klásť dôraz na to, že nebezpečenstvo pre Boží ľud nemusí vždy spočívať vo vonkajšom nepriateľovi, ale často je kľúčový problém vo vnútri – nedôvera a porušenie Božej zmluvy.

- Joz 7,1–13: Achánov hriech a vina celého Izraela (nedeľa)
- Joz 7,16–19: Boh odhaľuje hriech a vyzýva na pokánie (pondelok)
- Joz 7,19–21: Achánova žiadostivosť a následky hriechu (utorok)
- Joz 7,22–24; 8,1–29: Z „údolia trápenia“ k „bráne nádeje“ (streda)
- Joz 7,6–9: Svedectvo Izraela o veľkom Bohu (štvrtok)

PORUŠENIE ZMLUVY

⁷Jozua povedal: „Ach, Pane, Hospodin, prečo si previedol tento ľud cez Jordán? Či preto, aby si nás vydal do rúk Amorejčanom, aby nás vyhubili? Radšej sme mohli zostať za Jordánom! ... ¹⁰Hospodin povedal Jozuovi: „Vstaň! Prečo ležiš tvárou na zemi? ¹¹Izrael sa prehrešil, prestúpil zmluvu, ktorú som mu dal ako príkaz. Vzali ešte aj z toho, čo je pod kľatbou. Kradli z toho, zatajili to a schovali medzi svoje veci. ¹²Izrael nemôže obstáť medzi nepriateľmi, musí zutekať pred nimi, lebo prepadol kľatbe. Nebudem už ďalej s vami, ak nevykynožíte spomedzi seba, čo je pod kľatbou. (Joz 7,7.10–12)

Prečítajte si Jozua 7. Aké boli dve hlavné príčiny porážky Izraela obyvateľmi mesta Aj?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Je zaujímavé uvedomiť si, že čitateľ od začiatku pozná dôvod Hospodinovho hnevu aj meno páchatela. Napínavosť príbehu o odhaľovaní Achánovho previnenia prináša napätie medzi perspektívou čitateľa a vnímaním Jozua a Izraelitov. Ako mnoho iných starozmluvných textov, aj Jozua 7 má chiastickú štruktúru. Hlavná, vrcholná časť odpovedá na otázku, prečo Izraeliti nedokázali dobyť Aj na prvý pokus.

Za porážkou Izraela obyvateľmi Aja boli dva hlavné dôvody: Achánov hriech a prílišná dôvera Izraelitov vo vlastné sily. To malo za následok, že pred útokom proti Aju sa neporadili s Hospodinom a zároveň podcenili silu nepriateľa.

Na základe veršov Joz 7,1.11–13 môžeme vidieť, že hoci bol Achán zodpovedný za zradný čin porušenia zákazu, celý národ je braný na zodpovednosť a trpí za Achánov skutok. Boh opisuje Achánov hriech postupným ukazovaním jeho závažnosti prostredníctvom kumulatívneho používania príslovky „aj“ vo verši 11 (hebr. *gam*). Pozrime sa ešte raz na tento verš: „Izrael zhrešil, *aj* prestúpili moju zmluvu, ktorú som im prikázal zachovať, a k tomu *aj* vzali zo zarieknutého *aj* ukradli *aj* zatajili *aj* odložili medzi svoje náradie.“ (Joz 7,11; Roh) Najprv sa používa najbežnejší výraz pre hriech: *chata*. Potom nasleduje akt prestúpenia opísaný piatimi špecifickými hriechmi (slovesami), ktoré uvádza hebrejská príslovka *gam*: (1) *ve-gam avru* – aj „prestúpili“, (2) *ve-gam lakchu* – aj „vzali“ z vecí zasvätených zničeniu (*cherem*), (3) *ve-gam ganvu* – aj „ukradli“, (4) *ve-gam kichašu* – aj „podviedli“ a (5) *ve-gam šamu* – aj „uložili“ ukradnuté medzi svoje veci.

Zmluva medzi Jahvem a Izraelom mala individuálny aj spoločenský rozmer. Vo svetle zmluvy sa s Izraelom zaobchádza ako s nedeliteľným celkom, ktorý tvorí vyvolený Boží národ. Hriech jedného alebo dokonca niektorých z jeho členov spôsobuje preto vinu celého zmluvného spoločenstva. Ako povedal Hospodin: „Izrael sa prehrešil, prestúpil zmluvu, ktorú som mu dal ako príkaz.“ (Joz 7,11)

- Ako môže skrytý hriech jednotlivca alebo celého spoločenstva brániť tomu, aby sa naplno prejavila Hospodinova moc? Čo môžeš ty osobne urobiť pre obnovenie dôvery, hľadanie Božej vôle a posilnenie jednoty zmluvného spoločenstva veriacich?

APLIKÁCIA

ACHÁNOV HRIECH

¹⁶Jozua vstal včasráno a kázal Izraelu nastúpiť podľa kmeňov a lósom bol označený Júdov kmeň. ¹⁷Potom kázal nastúpiť rodom Júdu a lós označil rod Zeracha. Potom kázal nastúpiť mužom z rodu Zeracha a lós označil Zabdiho. ¹⁸Kázal teda nastúpiť mužom z jeho rodiny a lós označil Achána, syna Kar-miho, syna Zabdiho, syna Zeracha z Júdovho kmeňa. ¹⁹Jozua povedal Achánovi: „Syn môj, vzdaj česť Hospodinovi, Bohu Izraela. Vzdaj mu chválu a povedz mi, čo si urobil. Nič predou mnou nezatajuj!“ (Joz 7,16–19)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Čo sa z úvodného textu (Joz 7,16–19) dozvedáme o Bohu a o Achánovi?

Namiesto odhalenia identity previnilca Boh použije spôsob, ktorý postupne odhalí Jeho spravodlivosť a milosť. Po vysvetlení dôvodu porážky Izraela a výzve na posvätenie ľudu (Joz 7,13–15) necháva určitý čas medzi oznámením spôsobu hľadania vinníka a samotným začiatkom procedúry. To dáva Achánovi čas na premýšľanie, pokánie a vyznanie svojho hriechu. Podobne aj členovia jeho rodiny (ak by vedeli, čo sa stalo) mali možnosť rozhodnúť sa, či sa chcú zapojiť do zakrývania hriechu alebo odmietnuť byť spolupáchateľmi. Spomeňme napríklad synov Koracha, ktorí sa vyhli zničeniu tým, že odmietli stáť na strane svojho otca (porovnaj s 4Moj 16,23–33; 26,11).

Riešenie zložitej a nepríjemnej situácie sleduje opačný smer, akým zlo vstúpilo do Izraela a sužovalo ho. Vina celého spoločenstva sa postupne zužuje zo všetkých Izraelitov na jeden kmeň, z kmeňa na rod, z rodu na rodinu a z rodiny ku konkrétnemu jednotlivcovi. Vyšetrovací proces nielenže odhalil páchatela, ale priniesol aj očistenie nevinných. Toto bol veľmi dôležitý aspekt starostlivého súdneho konania, v ktorom samotný Boh vystupuje ako svedok neviditeľných Achánových činov.

Čitateľ môže cítiť napätie, ako sa Boží pohľad postupne zameriava na Achána. Tento človek však vzdorovito mlčí a dúfa, že zostane neodhalený. Ale pred prenikavými očami Hospodina nezostane nič skryté (Ž 139,1–16; 2Kron 16,9). Boh vie, čo sa ukrýva v srdci každého človeka (1Sam 16,7; Jer 17,10; Prísľ 5,21).

Je dôležité všimnúť si, ako Jozua oslovuje Achána – „Syn môj“ (Joz 7,19). Tento výraz ukazuje nielen vek a vodcovskú úlohu Jozuu, ale odhaľuje aj ducha, v ktorom tento veľký bojovník pristupoval k spravodlivosti. Jeho srdce bolo plné súcitu s Achánom, aj keď bol povolaný vykonať nad páchatelom bolesťivý rozsudok. Svojím postojom Jozua opäť predznamenal citlivosť, láskavosť a lásku Toho, ktorý „Nikdy nebol bezohľadný, zbytočne prísny, nikdy nezraňoval citlivých ľudí. ... Neohrozene karhal pokrytectvo, neveru a nepravosť. Robil to však s bolesťou v srdci.“ (DA 353; CL 228)

APLIKÁCIA ■ Ako ovplyvňuje tvoj život poznanie, že Boh vie o všetkom našom konaní a pozná dokonca aj naše skryté skutky?

OSUDNÉ ROZHODNUTIE

¹⁹Jozua povedal Achánovi: „Syn môj, vzdaj česť Hospodinovi, Bohu Izraela. Vzdaj mu chválu a povedz mi, čo si urobil. Nič predou mnou nezatajuj!“

²⁰Achán odpovedal Jozuovi: „Naozaj. Ja som sa prehrešil proti Hospodinovi, Bohu Izraela. Toto som urobil: ²¹Videl som medzi korisťou pekný šinársky plášť, dvesto šeklov striebra a jeden zlatý prút vážiaci päťdesiat šeklov. Zatúžil som po tom a vzal som si to. Je to skryté v zemi pod mojím stanom a striebro je naspodku.“ (Joz 7,19–21)

Čo žiada Jozua od Achána v úvodnom texte (Joz 7,19–21)? Aký význam má takáto žiadosť? Ako rozumieš Achánovu vyznaniu?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Jozua vyzval Achána, aby urobil dve veci: (1) aby vzdal Bohu česť a slávu a (2) aby priznal, čo urobil, bez zatajovania vyznal, čo urobil. Môžeme to vnímať aj tak, že Achán mal vzdáť slávu Bohu priznaním toho, čo urobil. Je tu použitý výraz (*toda*), ktorý sa môže vzťahovať na vzdávanie vďaky (Ž 26,7; Iz 51,3; Jer 17,26), ale aj na vyznanie hriechu (Ezd 10,11).

Žiaľ, biblický text nenaznačuje, že by Achán prejavil nejaké známky skutočného pokánia. Až do konca dúfal, že zostane skrytý. Jeho vzdorovitý postoj ho kvalifikoval na úmyselného hriešnika, pre ktorého podľa Mojžišovho zákona neexistovalo žiadne zmierenie (porovnaj s 4Moj 15,27–31).

Achánove slová v Joz 7,21 pripomínajú pád Adama a Evy. Eva videla (*ra'ah*), že strom je lákavý (Roh. „je žiadostou“, *chamad*) a nakoniec vzala (*lakach*) z jeho ovocia (1Moj 3,6). Vo svojom priznaní Achán vyjadruje, že medzi korisťou videl (*ra'ah*) „pekný šinársky plášť, dvesto šeklov striebra a zlatý prút vážiaci päťdesiat šeklov“. Zatúžil (Roh. „zažiadalo sa mi“, *chamad*) po týchto veciach a vzal si ich (*lakach*). Rovnako ako v prípade Adama a Evy, aj Achánovo rozhodnutie odhaľuje, že hriech žiadostivosti je hriechom nevery. Podozrieva Boha, že nechce pre svoje stvorenstvo to najlepšie a že pred ním skrýva niektoré mimoriadne rozkoše, ktoré patria len do sféry božstva.

Okrem narážky na prvotný ľudský pád text zdôrazňuje ostrý kontrast medzi postojmi Ráchab (porovnaj s Joz 2,1–13) a postojom Achána. Kým Ráchab vyviedla vyzvedačov na strechu a ukryla ich pred vojakmi, Achán vzal zakázané veci a skryl ich pred Jozuom. Ráchab prejavila láskavosť izraelským vyzvedačom a pomohla im zabezpečiť víťazstvo, ale Achán svojou chamtivosťou priniesol Izraelitom ťažkosti a porážku. Ráchab uzavrela zmluvu s Izraelitmi, Achán porušil zmluvu s Jahvem. A kým Ráchab zachránila seba a svoju rodinu, vďaka čomu sa z nich stali vážení občania Izraela, Achán odsúdil seba a svoju rodinu na smrť a stal sa príkladom hanby.

- Premýšľaj o hriechu žiadostivosti. Ako sa môžeme vyhnúť tomu, aby sme jej podľahli, bez ohľadu na to, koľko toho máme alebo nemáme? (Porovnaj s Luk 12,15.)

APLIKÁCIA

BRÁNA NÁDEJE

²²Jozua rozkázal poslom, aby sa ponáhľali do stanu. Naozaj to bolo skryté v jeho stane a striebro bolo naspodku. ²³Vzali to teda zo stanu, doniesli Jozuovi a všetkým Izraelitom a vysypali to pred Hospodinom. ²⁴Nato Jozua s celým Izraelom chytil Achána, syna Zeracha, i striebro, plášť a zlatý prút, ako aj jeho synov, dcéry, dobytok, osly a ovce, stan a všetko, čo mal, a vyviedli ich do údolia Achór. (Joz 7,22–24)

Tam jej dám vinice a údolie Achór ako bránu nádeje a odtiaľ mi odpovie ako v dňoch svojej mladosti, ako vtedy, keď vychádzala z Egypta. (Oz 2,17)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Čo nám príbeh zaznamenaný v Joz 8,1–29 hovorí o tom, ako Boh dokáže premeniť naše najväčšie zlyhania na nové príležitosti?

Hospodinova stratégia premieňa počiatočnú porážku Izraela na taktickú výhodu, čím sa z údolia Achór (hebr. *achor* znamená „trápenie“ alebo „ťažkosť“) stáva „brána nádeje“ (porovnaj s Oz 2,17). Po prvom víťazstve nad Izraelitmi nadobudli občania Aja príliš vysoké sebavedomie, a tak zopakujú svoju stratégiu v útoku na Izraelitov, ktorí predstierajú ústup a porážku. Keď sa obyvatelia Aja nechali vylákať zo svojej pevnosti, tridsaťtisíc Izraelitov, ktorí sa nachádzali neďaleko mesta (Joz 8,4), dobylo prázdne mesto tak, že ho podpálili. Text ďalej objasňuje (Joz 8,7), že víťazstvo nepriniesla premyslená stratégia, ale že sám Hospodin priniesol víťazstvo a odovzdal mesto Aj do rúk Izraelitov. A hoci sa táto kapitola sústreďuje predovšetkým na opis jednotlivých vojenských aspektov udalosti, text nezabúda zdôrazniť to najdôležitejšie: víťazstvo je darom Hospodina.

Rozhodujúci moment bitky nastáva, keď muži opustia mesto Aj a začnú prenasledovať Izraelitov. Práve vtedy Hospodin prehovorí v tejto kapitole druhýkrát (Joz 8,18; prvýkrát hovoril, keď oznamoval Izraelitom pripravenú stratégiu v Joz 8,1.2), čím signalizuje, že na celý boj dohliada. A kým doteraz nebolo jasné, ako sa celá bitka skončí, od tejto chvíle je jasné, že armáda Izraelitov zvíťazí.

Zbraňou v ruke Jozuu bol skôr kosák (alebo krátka šabľa), než kopija alebo oštep. Za čias Jozuu sa už zrejme nepoužíval ako skutočná zbraň, ale stal sa symbolom zvrchovanosti a nezávislosti. A okrem toho, že dal signál na útok, vyjadril aj Božiu zvrchovanosť pri porážke mesta Aj. Jozua držal svoju zbraň vo vystretej ruke, až kým Izraeliti nedosiahli úplné víťazstvo (Joz 8,26). To ukazuje, že Jozua naplno prevzal vodcovskú úlohu, ktorá spočívala na Mojžišovi pri prechode cez Červené more (2Moj 14,16) a vo vojne proti Amalekitom (2Moj 17,11–13), kde bojoval aj Jozua.

Tentoraz sa síce neudial žiadny zázračný viditeľný Boží zásah, no víťazstvo nad Ajom nie je o nič menej prejavom Božej moci ako víťazstvo nad Egypťanmi v prvej generácii alebo pri nedávnom víťazstve nad Jerichom. Kľúčom k úspechu je Jozuova viera v Hospodinovo slovo a jeho neochvejná poslušnosť voči Nemu. Princíp vidенý v tomto príbehu zostáva platný pre Boží ľud aj dnes, bez ohľadu na to, kde žije a akým výzvam čelí.

APLIKÁCIA

- Niektoré naše zlyhania v nás zanechávajú pocity znechutenia alebo porážky. Akým spôsobom ťa môže Boh pozývať, že premení „údolie súženia“ na „bránu nádeje“? Aké kroky viery a poslušnosti môžeš urobiť práve dnes, aby si nasledoval Božie vedenie – aj keď ešte nevidíš výsledok?

SVEDOK BOŽEJ MOCI

⁶Jozua si však roztrhol rúcho a padol tvárou na zem pred Hospodinovou archou. Ležal až do večera spolu so staršími Izraela a sypali si prach na hlavu. ⁷Jozua povedal: „Ach, Pane, Hospodin, prečo si previedol tento ľud cez Jordán? Či preto, aby si nás vydal do rúk Amorejčanom, aby nás vyhubili? Radšej sme mohli zostať za Jordánom! ⁸Prosím ťa, Pane, čo mám na to povedať, že Izrael zutekal pred svojimi nepriateľmi? ⁹Keď sa to dopočujú Kanaánčania a ostatní obyvatelia krajiny, obklúčia nás a vyhladia naše meno zo zeme. Čo urobíš pre svoje veľké meno?“ (Joz 7,6–9)

V piatej lekcii sme si ukázali, že Boh dal pohanským národom príležitosť, aby o Ňom vedeli a odvrátili sa od svojich zlých ciest. Oni však odmietli a nakoniec čelili Božiemu súdu.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Úvodný text (Joz 7,6–9) sa zaoberá Jozuovou počiatočnou reakciou na nešťastie, ktoré ich postihlo. Zameraj sa najmä na verš Joz 7,9. Aký dôležitý teologický princíp sa nachádza v tomto texte?

Najprv Jozua znie ako Izraeliti uprostred ťažkostí po odchode z Egypta, keď hovorí: „Radšej sme mohli pomrieť Hospodinovou rukou v Egypte, keď sme sedávali pri hrncoch mäsa a najedli sme sa chleba do sýtosti. Vy ste nás však vyviedli na púšť, aby ste celé toto zhromaždenie vyhubili hladom.“ (2Moj 16,3) Jozua tu hovorí: „Ach, Pane, Hospodin, prečo si previedol tento ľud cez Jordán? Či preto, aby si nás vydal do rúk Amorejčanom, aby nás vyhubili? Radšej sme mohli zostať za Jordánom!“ (Joz 7,7)

Čoskoro však prejaví svoje veľké znepokojenie nad škodami, ktoré táto porážka spôsobí menu a povesti Boha. „Keď sa to dopočujú Kanaánčania a ostatní obyvatelia krajiny, obklúčia nás a vyhladia naše meno zo zeme. Čo urobíš pre svoje veľké meno?“ (Joz 7,9)

To odhaľuje zásadu, ktorá bola ústrednou témou Božích zámerov s Izraelom. Hospodin chcel, aby pohanské národy okolo nich videli, aké veľké veci Boh vykoná pre svoj poslušný ľud. Aj oni sa tak mohli, podobne ako Ráchab, dozvedieť o Bohu Izraela prostredníctvom mocných výbojov Jeho ľudu. Na druhej strane, ak by veci dopadli zle, ako sa to stalo tu, národy by považovali Boha Izraela za slabého a neschopného (pozri 4Moj 14,16; 5Moj 9,28), čo by mohlo povzbudiť odpor Kanaánčanov.

Aj keď v uvedených príbehoch vidíme to, ako Hebreji postupne obsadzujú zasľúbenú krajinu, v skutočnosti išlo predovšetkým o to, aby bol oslávený Boh, ktorý bol jedinou nádejou nielen pre Izraelitov, ale aj pre pohanov.

- Prečítaj si text 5Moj 4,5–9. V čom môžeme vidieť paralelu medzi Izraelom a jeho svedectvom svetu a našim svedectvom ako adventistov siedmeho dňa dnes?

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Na úsvite dejín* si prečítajte poslednú časť kapitoly „Pád Jericha“ (PP 493–498; NÚD 237–239).

„Achánov príbeh je pre nás poučením o veľkosti tohto hriechu a jeho hrozných dôsledkoch. Achán pestoval nenásytnú túžbu po zisku tak dlho, až sa stala jeho zvykom, ktorý ho spútal takými pevnými okovami, že ich nebolo možné prelomiť. ... „Achán videl porazené a zúfale izraelské vojsko vracajúce sa z mesta Aj. Napriek tomu nepredstúpil a nevyznanal svoj hriech. Videl Józua a starších v nevýslovnom zármutku ležať na zemi. Stále však mlčal. Počul verejné oznámenie, že bol spáchaný ťažký zločin, a dokonca vedel, o aký konkrétny hriech ide. Zostal však ticho. Jeho vnútro sa chvelo hrôzou, keď počul, ako bol označený jeho kmeň, jeho rodina a jeho domácnosť. Napriek tomu svoje prestúpenie nevyznanal, až kým na neho neukázal Boží prst. Keď už nemohol svoj hriech ďalej skrývať, povedal pravdu. Je obrovský rozdiel medzi pripustením skutočnosti po tom, čo bola odhalená, a vyznaním hriechov, o ktorých vieme len my a Boh. Achánovo vyznanie slúžilo iba na to, aby sa ukázalo, že bol potrestaný spravodlivo. Nebolo v ňom ani stopy po úprimnom pokání, žiadna ľútosť alebo zmena postoja, žiadne odmietnutie zla.“ (PP 496–498; NÚD 238.239)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Diskutujte o dôsledkoch desiateho prikázania (2Moj 20,17) vo svete, ktorému dominujú reklamy a konzum. Ako môžeme prakticky rozlíšiť medzi túžbou a potrebou? Prečo je dôležité správne pochopiť tento rozdiel?
2. Prečítajte si Danielovu modlitbu v Dan 9,4–19. Prečo je dôležité, že Daniel pri vyznávaní hriechov Izraela opakovane hovorí: „my“ sme urobili všetky tieto zlé veci, aj keď nemáme žiadne záznamy o tom, že by sa samotný Daniel podieľal na konaní, ktoré Izraelitov priviedlo do zajatia?
3. Zamyslite sa nad otázkou na konci časti na štvrtok. Prečo bola poslušnosť Izraelitov voči všetkým „zákonom a súdom“ taká dôležitá pre ich svedectvo? Ako sa rovnaký princíp vzťahuje na našu cirkev dnes? V čom by bolo naše svedectvo účinnejšie, keby sme skutočne nasledovali všetko, čo nám Boh dal?

NAJvyššia ODDANOSŤ: UCTIEVANIE UPROSTRED BOJOVEJ VRAVY

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Joz 5,1–7; 2Moj 12,6; 1Kor 5,7; Joz 8,30–35; 5Moj 8,11.14; Heb 9,11.12

ÚVODNÝ TEXT

Hľadajte však najprv Božie kráľovstvo a jeho spravodlivosť a toto všetko sa vám pridá. (Mat 6,33)

Tento týždeň sa pozrieme na niektoré kľúčové momenty počas prítomnosti Izraela v zaslúbenej krajine, keď sa Izraeliti opätovne zasvätili Hospodinovi, niekedy tvárou v tvár hroziacemu nebezpečenstvu. Jozua prijal zdanlivo iracionálne rozhodnutia: obrezať Izraelitov na nepriateľskom území (Joz 5,1–9), sláviť Paschu tvárou v tvár hroziacemu nebezpečenstvu (Joz 5,10–12), postaviť oltár a uctievať Hospodina, kým bolo dobývanie ešte v plnom prúde (Joz 8,30–35), a postaviť Hospodinov stánok v čase, keď sedem kmeňov ešte nedostalo svoje dedičstvo (Joz 18,1.2).

V našom rušnom živote máme sklony sústrediť svoju pozornosť na tie najnaliehavejšie udalosti. Veľmi často zabúdame na to, aby sme si vyhradili kvalitný čas na obnovenie nášho záväzku voči Bohu. Nemáme sa kedy zastaviť, uvažovať a vyjadriť našu vďaku za to, čo pre nás Hospodin urobil a stále robí. Často nemáme čas a silu na pravidelné osobné ranné a večerné bohoslužby. Nehovoriac už o tom, že rodinné bohoslužby sa často zdajú byť v našom pohodlnom a na úspech orientovanom živote až príliš vytrhnuté z kontextu. No hlboko v našich srdciach všetci vieme, že čas strávený spolu s Bohom a našimi milovanými sú tou najlepšou investíciou.

OSNOVA LEKCIE

Pri štúdiu siedmej lekcie uvidíme na viacerých významných epizódach z knihy Jozua (kapitoly 5, 8 a 18), aké dôležité je aj uprostred každodenných životných bojov dať zásadné miesto Bohu – zastaviť sa pred Ním, uctievať Ho a nanovo Mu odovzdať svoj život. V týchto príbehoch uvidíme, že hoci sa to môže niekedy javiť ako nelogické rozhodnutie, v skutočnosti ide o vyjadrenie presvedčenia, že náš životný „boj“ nie je naša zodpovednosť, ale patrí Hospodinovi.

- Joz 5,1–7: Obnova zmluvy pred vstupom do zeme (nedeľa)
- Joz 5,10–12: Slávenie Paschy ako pripomienka vyslobodenia (pondelok)
- Joz 8,30.31: Stavba oltára ako potvrdenie zmluvy (utorok)
- Joz 8,32–35: Zápis zákona ako stála pripomienka záväzkov a požehnania (streda)
- Joz 18,1.2: Svätyňa ako centrum života a Božej prítomnosti (štvrtok)

ZMLUVA PREDOVŠETKÝM

³Jozua si urobil kamenné nože a obrezal Izraelitov pri pahorku Aralót. ⁴Jozua ich obrezal z toho dôvodu, že všetok ľud, ktorý vyšiel z Egypta, všetci muži, bojovníci, pomreli cestou na púšti pri východe z Egypta. ⁵Všetok ľud, ktorý vyšiel, bol obrezaný, ale nik z ľudu, ktorý sa narodil cestou na púšti pri východe z Egypta, nebol obrezaný. ⁶Izraeliti totiž putovali púšťou štyridsať rokov, kým nevyhynul všetok ľud, bojovníci, ktorí vyšli z Egypta, lebo neposlúchali Hospodinov hlas. Hospodin im totiž prisahal, že nevidia krajinu, ktorú Hospodin prisážno sľúbil ich otcom, že ju dá nám — krajinu oplývajúcu mliekom a medom. ⁷Namiesto nich postavil ich synov a tých Jozua obrezal, lebo boli neobrezaní. Cestou ich totiž neobrezali. (Joz 5,3–7)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si Joz 5,1–7. Prečo Hospodin prikázal Jozuovi, aby obrezal druhú generáciu Izraelitov v tomto konkrétnom čase?

Po prieskume krajiny, povzbudivých správach zvedov a zázračnom prechode cez Jordán by sme očakávali okamžité stretnutie s nepriateľom. Je tu však niečo dôležitejšie ako vojenské výpravy: zmluva Izraela s Bohom.

Predtým, ako sa nová generácia mohla zapojiť do zaberania krajiny, musela si byť úplne vedomá svojho zvláštneho vzťahu so skutočným Vlastníkom zeme. Obnova znamenia zmluvy prichádza ako odpoveď na Boží milostivý zázrak, ktorým bolo bezpečné prevedenie Izraelitov cez rieku Jordán.

Naša zmluva s Bohom by mala byť vždy odpoveďou vďačnosti za to, čo pre nás už vykonal. Naopak, náš zmluvný vzťah s Bohom by nikdy nemal vychádzať zo snahy získať nejaký prospech zákonníckym dodržiavaním Jeho požiadaviek. (Tento koncept bol nepochybne kľúčový pre Pavlove zápasy s tými, ktorí trvali na tom, aby obrátení muži z pohanov boli obrezaní, ako to najzreteľnejšie vidieť v jeho liste Galaťanom.)

Izraeliti boli na pokraji najväčšieho vojenského ťaženia svojej histórie. Dalo by sa očakávať, že celý tábor sa naplno sústredí na vojnové prípravy. A napokon to tak aj bolo, ale nie v tradične chápanom zmysle. Namiesto zapriahnutia koní a ostrenia mečov sa zapojili do rituálu, ktorý spôsobil, že väčšina bojaschopných mužov sa stala minimálne na tri dni nesmierne zraniteľnou.

Urobili to preto, aby oslávili svoj vzťah s Bohom, ktorý ich vyslobodil z Egypta. Uvedomili si totiž, že boj patrí Hospodinovi. On je Ten, kto im dáva víťazstvo a úspech. Ježiš formuloval ten istý princíp trochu inými slovami: „Hľadajte však najprv Božie kráľovstvo a jeho spravodlivosť a toto všetko sa vám pridá.“ (Mat 6,33) Zdá sa, že každodenný život na nás dolieha toľkými dôležitými povinnosťami, že zabúdame dať na prvé miesto to najdôležitejšie v našom živote: každodenné obnovenie nášho odovzdania sa Kristovi.

APLIKÁCIA

- Kedy sa ti stáva, že zanedbávaš čas strávený s Bohom pre „dôležitejšie“ záležitosti? Prečo je také ľahké do toho sklznúť? Ako proti tomu môžeme bojovať?

PASCHA

¹⁰Ked' Izraeliti táborili v Gilgále, svätili slávnosť Paschy večer v štrnásty deň toho mesiaca na jerišských stepiach. ¹¹Na druhý deň po Pasche jedli z úrody zeme: nekvasený chlieb a v ten istý deň aj pražené zrnó. ¹²Na ďalší deň, keď jedli z plodov zeme, manna prestala. Keďže Izraeliti už mannu nemali, v tom roku jedli z úrody Kanaánu. (Joz 5,10–12)

V čom spočíva význam Jozuovho rozhodnutia sláviť Paschu napriek naliehavej a nesmierne dôležitej úlohe dobyť zaslúbenú zem? Prečítaj si Joz 5,10; 2Moj 12,6; 3Moj 23,5; 4Moj 28,16; 4Moj 16,4.6.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Ďalším dôležitým činom, ktorý predchádzal dobývaniu, je slávenie Paschy. Deje sa to večer štrnásteho dňa v mesiaci, na základe dôsledného dodržiavania pokynov od Boha. Osobitný dôraz sa kladie na symbolický význam slávovania Paschy: udalosti v knihe Jozua odzrkadľujú okolnosti vyjdenia z Egypta. Pascha pripomína noc desiatej rany (2. Mojžišova 12), keď Hospodinov anjel zabil všetkých prvorođených v Egypte a ušetril Izraelitov. Nasleduje vyjdenie z Egypta, prechod cez Červené more a putovanie po púšti.

Naproti tomu príbeh druhej generácie sa začína na púšti, pokračuje prechodom cez Jordán, zahŕňa obriezku a slávenie Veľkej noci a vedie k rozhodujúcemu momentu, keď možno očakávať ďalší zázračný zásah Hospodina proti nepriateľom Izraela, obyvateľom Kanaánu. Spolu so všetkými predchádzajúcimi udalosťami predstavuje slávenie Paschy začiatok novej éry v dejinách Izraela.

Prostredníctvom symbolu obetného baránka poukazoval sviatok Paschy na vykúpenie Izraelitov z egyptského otroctva. Pascha zároveň ukazovala na antitypické naplnenie tohto sviatku v Baránkovi Božom (Ján 1,29.36; 1Kor 5,7; 1Pet 1,18.19), ktorý nás vykúpil z otroctva hriechu. Pri poslednej večeri, skôr ako priniesol najvyššiu obeť, Ježiš premenil Paschu (*pesach*) na pamiatku svojej smrti (Mat 26,26–29, 1Kor 11,23–26).

Pascha a Večera Pánova však pripomínajú oveľa slávnejšiu budúcu udalosť. Ukazujú, že vykúpený zástup vchádza do nebeského Kanaánu. Apoštol Ján v Zjavení vykresľuje túto udalosť „prechodu“ ako stoštyridsaťštyritisíc kráčajúcich po krištáľovom mori (ktorého predobrazom sú Červené more a rieka Jordán), pred Božím trónom (Zj 4,6; Zj 7,9.10) a slávia Paschu a *pesach* (Veľkú noc a Večeru Pánovu) ako svadobnú hostinu Baránka (Mat 26,29; Zj 19,9).

■ Akými spôsobmi môžeme prežívať realitu križa, aj keď práve neslávime Večeru Pánovu?

APLIKÁCIA

OLTÁRE OBNOVY

³⁰Vtedy postavil Jozua Hospodinovi, Bohu Izraela, oltár na vrchu Ebál. ³¹Bol to oltár z neotesaných kameňov, ktorých sa nedotklo železo podľa príkazu Hospodinovho služobníka Mojžiša Izraelitom, ako je napísané v knihe Mojžišovho zákona. Obetovali na ňom Hospodinovi spaľované obety a obety spoločenstva. (Joz 8,30,31)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Čo viedlo Jozuu k tomu, aby postavil Hospodinovi oltár? Porovnaj úvodný text (Joz 8,30,31) s 5Moj 11,26–30 a 5Moj 27,2–10.

V období patriarchov oltáre označovali cestu ich putovania a stali sa hmatateľným zobrazením ich nároku na krajinu, ktorú im zaslúbil Boh. Postavením oltára teraz Izraeliti vydali svedectvo o splnení zaslúbení daných ich predkom. V tomto prípade je postavenie oltára priamym splnením pokynov, ktoré dal Mojžiš (5Moj 11,26–30; 5Moj 27,2–10).

Text Joz 8,30–35 zohráva významnú úlohu pri formovaní celého teologického posolstva knihy. Prepojením hrozivých násilných príbehov (vojna) s niečím úplne odlišným – scénou opätovného potvrdenia zmluvy (uctievanie) – nás Jozua privádza späť k jednej z najdôležitejších teologických tém, ktorá sa nachádza na začiatku knihy: Jozua má mandát viesť Izraelitov k životu poslušnosti zmluve s Hospodinom (Joz 1,7). Takto je Jozua zobrazený aj na konci knihy (Jozua 24).

Bez ohľadu na dôležitosť vojenských zápasov a dobývania krajiny nachádzame v celom príbehu niečo ešte dôležitejšie: vernosť požiadavkám Božieho zákona. Obsadenie krajiny je len jedným z krokov k naplneniu Božieho plánu s Izraelom a s obnovou celého ľudstva. Vernosť prikázaniam *Tóry* predstavuje najdôležitejšiu otázku týkajúcu sa osudu ľudstva. Jozua zaznamenáva odpis zákona na veľké obielené kamene, ktoré sa líšia od kameňov oltára (porovnaj s 5Moj 27,2–8). Kamene, ktoré pravdepodobne obsahovali desať prikázaní, tvorili teda samostatný pomník v blízkosti oltára, ktorý mal Izraelitom neustále pripomínať výsady a povinnosti vyplývajúce zo zmluvy.

Jozua je predobrazom novozmluvného Jozuu (Ježiša), ktorého poslaním bolo okrem iného priviesť ľudstvo späť k poslušnosti Bohu. Aby dosiahol tento cieľ, musel podstúpiť konflikt s mocnosťami zla. Jeho konečným cieľom bolo naplniť v náš prospech zmluvné požiadavky: „Lebo všetky Božie prisľúbenia, koľkokoľvek ich je, v ňom sú *áno*; a preto prostredníctvom neho znie aj *amen* Bohu na slávu skrze nás.“ (2Kor 1,20)

APLIKÁCIA

- Ktoré duchovné praktiky môžu mať dnes podobnú funkciu ako stavba oltára v staroveku?

NAPÍSANÉ NA KAMEŇOCH

³²Tam, v prítomnosti Izraelitov, odpísal na tie kamene zákon, ktorý zapísal Mojžiš. ³³Celý Izrael, jeho starší, správcovia a sudcovia stáli po oboch stranách archy oproti léviiovským kňazom, ktorí niesli archu Hospodinovej zmluvy. Stáli tam cudzinci takisto ako aj domáci. Jedna polovica oproti vrchu Gerizím, druhá oproti vrchu Ebál, ako predtým rozkázal Hospodinov služobník Mojžiš požehnať ľud Izraela. ³⁴Potom prečítal všetky slová zákona, požehnanie i kľatbu tak, ako sú napísané v knihe zákona. ³⁵Nebolo ani jediné slovo z toho všetkého, čo Mojžiš prikázal, čo by Jozua neprečítal pred celým zhromaždením Izraela, pred ženami, deťmi i pred cudzincami, ktorí šli s nimi. (Joz 8,32–35)

Aký je význam činu opísaného v úvodnom texte (Joz 8,32–35)? Čo sa z neho môžeme naučiť pre dnešok?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Vrch Ebál sa spomína iba v 5. Mojžišovej (5Moj 11,29; 27,4.13) a v knihe Jozua (Joz 8,30.33). Spolu s vrchom Gerizím to bolo miesto, kde sa mali prednášať požehnania a kľatby zmluvy. Presnejšie povedané, podľa 5Moj 11,29 a 5Moj 27,4.13 malo ísť o miesto prekliatia. Tu Izraeliti stáli po oboch stranách archy v prítomnosti kňazov (Joz 8,33). Jedna skupina stála oproti vrchu Ebál, druhá oproti vrchu Gerizím. Tu symbolicky uzákonili dva možné postoje k zmluve. Obete prinesené na tomto mieste poukazovali na Ježiša, ktorý vzal na seba všetky kľatby zmluvy. Urobil to, aby všetci, ktorí v Neho veria, mohli prijímať zmluvné požehnania (Gal 3,13; 2Kor 5,21).

Prečo bolo potrebné napísať kópiu zmluvy na pomník viditeľný pre všetkých? (Pozri 5Moj 4,31; 5Moj 6,12; 5Moj 8,11.14; 2Kráľ 17,38; Ž 78,7.)

Ako ľudia máme sklony zabúdať. Ohromujúce požiadavky každodenného života vtlačáme do čoraz kratších časových úsekov. Nevyhnutne zabúdame na všetko, čo sa pravidelne neopakuje a čo si nepripomínáme. Pri každej pamiatke Večere Pánovej máme špeciálnu príležitosť znovu sa zasuť Hospodinovi a obnoviť svoj zmluvný záväzok. Bolo by dobré vnímať tieto príležitosti nielen ako šance na individuálne znovuzasvätenie, ale aj ako príležitosti na spoločné obnovenie našej vernosti Bohu. V čoraz individualistickejšej spoločnosti musíme znovu objaviť silu príslušnosti ku komunite, ktorá zdieľa rovnaký svetónázor, rovnaké hodnoty a presvedčenia a rovnaké poslanie.

- Kedy sa ti najčastejšie stáva, že v zhone a ruchu života zabúdaš na Hospodina a snažíš sa robiť veci vo vlastnej múdrosti a sile? V čom spočíva nebezpečenstvo toho, keď sa nám v takomto konaní darí?

APLIKÁCIA

TÚŽBA PO JEHO PRÍTOMNOSTI

¹Celá pospolitost Izraelitov sa zhromaždila do Šila a postavila tam stan stretávania po tom, čo sa im krajina poddala. ²Medzi Izraelitmi zostalo ešte sedem kmeňov, ktorým nepridelili dedičné vlastníctvo. (Joz 18,1.2)

¹¹Keď však prišiel Kristus, veľkňaz budúceho dobra, cez väčší a dokonalejší stan, nie rukou zhotovený, čiže nie z tohto stvoreného sveta, ¹²raz navždy vošiel do svätyne, no nie s krvou capov a teliat, ale so svojou vlastnou krvou, a tak získal večné vykúpenie. (Heb 9,11.12)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Čo bolo podľa úvodného textu (Joz 18,1.2) príčinou, že Jozua prerušil proces pridelenia zeme jednotlivým kmeňom?

Po opise území pridelených na západnej strane Jordánu dvom najväčším kmeňom a polovici kmeňa Manasses táto pasáž zobrazuje zhromaždenie spoločenstva na mieste zvanom Šilo, kde pôdu rozdelili medzi zostávajúcich sedem menších kmeňov.

Zriadenie svätyne, „Môjho stánku“, predstavuje naplnenie Božieho zaslúbenia, že bude žiť medzi svojím ľudom (2Moj 25,8; 3Moj 26,11.12) a odhaľuje ústrednú tému knihy: Božia prítomnosť uprostred Izraela priniesla možnosť konečne vlastniť pôdu. Zároveň sa táto prítomnosť stala neustálym zdrojom požehnania pre celú zem a Izrael (1Moj 12,3). Uctievanie Boha sa stáva stredobodom života a konania Izraelitov. Je dokonca dôležitejšie ako dobývanie zaslúbenej krajiny a rozdeľovanie pôdy jednotlivým kmeňom! Prítomnosť svätyne a neskôr chrámu mala ľuďom neustále pomáhať uvedomiť si prítomnosť Boha medzi nimi. Mala im tiež pripomínať povinnosť dodržiavať zmluvu s Hospodinom.

Prečítaj si Heb 6,19.20; Heb 9,11.12 a Heb 10,19–23. Ako kresťania nemáme pozemskú svätyňu zakotvujúcu fyzickú prítomnosť Boha medzi nami. Čo sa z uvedených textov môžeme naučiť od Jozuu?

Výskyt svätyne by nemal byť prekvapením, pretože téma svätyne bola prítomná v Jozuovom rozprávaní prostredníctvom archy zmluvy. Archa bola najdôležitejšou súčasťou svätyne svätých a poznačila prvé dve časti knihy: prechod cez Jordán a dobytie krajiny. Tým, že sa postavenie svätostánku dostáva do centra udalostí spojených s rozdeľovaním pôdy, Jozua ukazuje, že celý život Izraelitov sa sústreďuje na svätyňu, ktorá tvorí pozemský trón Hospodina.

Ako kresťania žijeme v antitypickom *dni zmierenia*. Preto je pre nás veľmi dôležité zamerať svoj pohľad na nebeskú svätyňu. Súčasťou nášho života je totiž zápas s modernými (alebo postmodernými) obrami, ktorí sa snažia spochybniť našu vieru, nádej a duchovné dedičstvo. Keďže sa neustále spoliehame na Kristovo dielo vykonané na kríži a v nebeskej svätyni, môžeme sa vierou tešiť na čas, keď Boh bude opäť fyzicky prebývať uprostred svojho ľudu. Tentoraz to však už bude naveky. (Porovnaj so Zj 21,3.)

APLIKÁCIA

- V čase Jozuu svätyňa ľuďom pripomínala, že Boh je skutočne prítomný medzi nimi a nachádza sa v centre ich života. Dnes už nemáme fyzický svätostánok, ale sme pozvaní blížiť sa k Bohu prostredníctvom Krista, nášho Veľkňaza v nebeskej svätyni.
- Ako môžeš sústrediť svoj každodenný život na Božiu prítomnosť, najmä vo chvíľach, keď sa zdá, že ťa od Neho odvádzajú životné starosti a iné okolnosti?

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Na úsvite dejín* si prečítajte kapitolu „Ébal a Gerizim“ (PP 499–504; NÚD 240–242).

„Na vrchu Ebál bol postavený pamätník z obrovských kameňov. Na týchto kameňoch, ktoré boli vopred špeciálne upravené, bol napísaný zákon, a to nielen desať prikázaní vyhlásených z vrchu Sinaj, ale aj zákon odovzdaný Mojžišovi a zapísaný do knihy. Vedľa tohto pamätníka vybudovali oltár z neotesaných kameňov, na ktorom prinášali obete Hospodinovi. Prestupovaním Božieho zákona Izraelci na seba privolali zaslúžený Boží hnev. Ten by na nich aj ihneď dopadol, nebyť Kristovej zmierujúcej obete, predstavovanej obetným oltárom.“ (PP 500; NÚD 240.241)

„Slávnosť Večere Pánovej by však nemala byť smútočnou slávnosťou. Keď sa Pánovi učenici zhromažďujú okolo jeho stola, nemajú si pripomínať svoje nedostatky alebo nariekať nad nimi. Nemajú sa zaoberať svojou dávnou náboženskou skúsenosťou, či už bola povznášajúca alebo sklúčujúca. Nemajú si pripomínať vzájomné nedorozumenia. To všetko patrí do prípravy. Skúmali si vnútro, vyznali hriech a urovnali vzájomné nedorozumenia. Teraz prišli do spoločenstva s Kristom. Nemajú stáť v tieni kríža, ale v jeho spásnom svetle. Svoje srdcia majú otvoriť jasným lúčom Slnka spravodlivosti.“ (DA 659; CL 428)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Čo pre vás znamená hľadať najprv kráľovstvo Božie? Ako tento princíp formuje váš každodenný život?
2. Pozrite sa na svoju odpoveď na stredajšiu záverečnú otázku o tom, aké ľahké je zabudnúť na Boha uprostred každodenného zhonu života. V triede diskutujte o tom, prečo je to také jednoduché. Čo nám môže pomôcť predchádzať takémuto „zabúdaniu“?
3. Ako adventisti siedmeho dňa veríme, že Ježiš slúži v náš prospech v nebeskej svätyni. Ako môže byť táto viera stálym zdrojom našej nádeje a sily? Prečo by nám poznanie, že je to práve Ježiš, kto sa za nás „prihovára“ (Heb 7,25), malo pomôcť uvedomiť si, akou dobrou správou je Jeho dielo v nebeskej svätyni – najmä teraz v antitypický Deň zmierenia?

Týždeň od 16. do 22. novembra

VELIKÁNI VIERY: JOZUA A KALÉB

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

4Moj 13,6.30–32; Joz 14,6–14; Luk 18,1–5; Joz 19,49–51; 2Kor 3,18; Rim 12,1.2

ÚVODNÝ TEXT

Pamätajte na svojich vodcov, ktorí vám hovorili Božie slovo, dôkladne pozorujte, aký bol koniec ich života, a napodobňujte ich vieru. (Heb 13,7)

Každý rodič skôr či neskôr zistí, že jeho deti sa učia príkladom. Koľko rodičov sa trápi tým, že deti napodobňujú ich zlé vlastnosti namiesto tých dobrých. Bez ohľadu na náš vek je pre nás jednoduchšie a prirodzenejšie robiť zlé rozhodnutia a činy než tie dobré a správne. Je to súčasť toho, čo znamená byť padlými bytosťami. Apoštol Pavol k tomu napísal: „Nerobím totiž to, čo chcem, ale robím to, čo nenávidím.“ (Rim 7,15) Tento stav pozná každý z nás.

Od narodenia ľudí formuje sila príkladov. To základné sa v živote učíme pozorovaním tých, čo sú nám najbližšie: chodenie, rozprávanie či vyjadrovanie emócií. Ako dospelým nám pomáha mať vzory v duchovnej oblasti. A hoci nie sú dokonalé, môžeme obdivovať a napodobňovať tie duchovné črty, ktoré z nich urobili obrov viery.

Tento týždeň sa hlbšie pozrieme na osobné príklady dvoch velikánov viery v knihe Jozua – Kaléba a Jozuu. Ako sa stalo, že vynikli a vo svojej generácii zohrávali kľúčovú úlohu v živote Božieho ľudu počas jedného z najdôležitejších období dejín Izraela?

OSNOVA LEKCIE

V ôsmej lekcii nášho štúdia knihy Jozua sa zameriame na silu duchovného príkladu a význam vernosti a pokory – a to prostredníctvom príbehov dvoch „velikánov viery“: Jozuu a Kaléba. Uvidíme, že hoci najlepším a dokonalým príkladom môže byť len Boh, životné osudy tých, ktorí sa Mu oddali, môžu byť pre nás veľmi inšpiratívne a podnetné.

- 4Moj 13,6.30–32; Joz 14,6–14: Kaléb – jeho neochvejná vernosť a odvaha (nedeľa)
- Joz 14,6–14; 4Moj 14,24: Kaléb – jeho nasledovanie Hospodina (pondelok)
- Joz 15,16–19; Sud 1,13: Kaléb – odovzdávanie viery ďalšej generácii (utorok)
- Joz 19,49–51: Jozua – pokorný a skromný hrdina (streda)
- Hebrejom 12: „Hrdinovia viery“ a premenený pohľad na Ježiša (štvrtok)

VERNOSŤ

⁶Vtedy prišli Júdovci k Jozuovi v Gilgále a Kenizzejec Kaléb, Jefunneho syn, mu povedal: „Ty vieš, čo povedal Hospodin Božiemu mužovi Mojžišovi v Kadés-Barnéi o mne a o tebe. ... ¹⁴Takto sa stal Hebron dedičným vlastníctvom Kenizzejca Kaléba, syna Jefunneho, a je ním dodnes, pretože sa vždy pridržal Hospodina, Boha Izraela. (Joz 14,6.14)

³⁰Ani jeden z vás nevojde do krajiny, o ktorej som so zdvihnutou rukou prisahal, že v nej budete bývať, okrem Kaléba, Jefunneho syna, a Jozuu, Núnovho syna. ³¹No vaše deti, o ktorých ste vraveli, že sa stanú koristou, tie do nej uvediem a spoznajú krajinu, ktorou ste vy pohrdli. ³²Vaše mŕtvolky však padnú na tejto púšti. (4Moj 14,30–32)

Prečítaj si 1Moj 36,15; 4Moj 13,6.30–32 a Joz 14,6.14. Kto bol Kaléb? Aké bolo jeho miesto v izraelskom ľude?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Meno Kaléb (Roh. Káleb) pochádza z hebrejského slova *kelev* („pes“), ktoré sa v Starej zmluve vyskytuje vždy v negatívnom kontexte. Slovo *kelev* sa však používa v mimobiblických listoch a hymnách na vyjadrenie odvahy, húževnatosti a vernosti služobníka svojmu pánovi. Kaléb mal práve tieto vlastnosti a počas svojho života prejavoval neochvejnú vernosť Hospodinovi.

Čo sa dozvedáme o Kalébovi zo skutočnosti, že bol ochotný povedať svoju mienku, hoci väčšina vyzvedačov mala úplne iný názor a izraelský ľud sa mu vyhrážal smrťou? Pozri 4Moj 14,6–10.21–25; 4Moj 26,65; 4Moj 32,12.

Zamyslime sa nad týmito významnými izraelskými vodcami, súčasníkmi Jozuu a Kaléba: Šammúa, Šafát, Jigál, Palti, Gaddiél, Gaddi, Ammiél, Setúr, Nachbi a Geuel. Znejú vám tieto mená povedome?

Pravdepodobne nie.

Prečo? Pretože sú to mená ďalších desiatich vyzvedačov, ktorých Mojžiš poslal preskúmať Kanaán. Upadli do zabudnutia, ich mená nestáli za to, aby sme si ich pamätali. Správa, ktorú priniesli, vykreslila zaslúbenú zem ako nedobytnú. Samých seba vnímali ako kobylky v porovnaní s obrami, ktorí obývali niektoré oblasti krajiny. Ich srdcia sa triasli strachom pri „nedobytných“ múroch opevnených kanaánskych miest.

Kaléb bol súčasťou dvojice vyzvedačov, ktorí priniesli z obhliadky Kanaánu pozitívne správy. Ako starší preberá iniciatívu a prichádza s možnosťou, ktorá sa úplne líši od postoja zvyšných desiatich zvedov. Kaléb predstavuje postoj viery. Bol ochotný nahlas komunikovať to, o čom vedel, že je správne. A to aj napriek odporu ostatných, dokonca zoči-voči hroziacej smrti: „Celá pospolitosť kričala, aby oboch ukameňovali.“ (4Moj 14,10)

- Aký postoj zvykneš zaujať, keď sa zdá, že väčšina ľudí v tvojom okolí má nielenže odlišný názor, ale dokonca trvajú na niečom, čo je v rozpore s твоjím najhlbším presvedčením?

APLIKÁCIA

„DAJ MI TERAZ TOTO POHORIE“

⁹V ten deň Mojžiš prisahal: Zem, po ktorej kráčala tvoja noha, bude dedičným vlastníctvom tebe a tvojim synom naveky, lebo si sa vždy pridŕžal Hospodina, môjho Boha. ¹⁰Hospodin ma doteraz zachoval nažive, ako slúbil. Uplynulo už štyridsaťpäť rokov odvtedy, ako to Hospodin povedal Mojžišovi, keď Izrael chodil po púšti. Teraz mám osemdesiatpäť rokov. ¹¹Ešte aj dnes som taký silný, ako keď ma vyslal Mojžiš. Aj dnes mám takú silu ísť do boja, akú som mal vtedy. ¹²Preto daj mi teraz toto pohorie, o ktorom hovoril Mojžiš v onen deň, lebo sám si vtedy počul, že tam sú Anákovia a veľké opevnené mestá. Azda bude Hospodin so mnou a vyženiem ich, ako povedal Hospodin. ¹³Jozua požehnal Kaléba, syna Jefunneho, a za dedičné vlastníctvo mu dal Hebron. (4Moj 14,9–13)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si Joz 14,6–14; 4Moj 14,24; 4Moj 32,12; 5Moj 1,36 a Luk 6,45. Ako by si opísal postoj Kaléba a Jozuu? Čo znamená úplne nasledovať Hospodina?

Kaléb nikdy nezabudol na zaslúbenie, ktoré mu dal Hospodin prostredníctvom Mojžiša: že vstúpi do krajiny, „do ktorej už vstúpil“ (4Moj 14,24). O štyridsať rokov neskôr hovorí o svojej vlastnej správe o krajine ako o slove „podľa svojho svedomia“ (Roh.: „ako som o tom myslel vo svojom srdci“; Joz 14,7). Jeho správa bola založená na hlbokom presvedčení, že s Božím vedením a s Božou pomocou budú Izraeliti schopní dobyť a obsadiť zaslúbenú krajinu. Desiati vyzvedači priniesli správy, ktoré Izraelitov vydesili a priviedli ich k malovernosti. Kaléb však prejavil úprimnú dôveru a oddanosť Hospodinovmu zaslúbeniu. Hebrejské vyjadrenie, ktoré doslova znamená „úplne som nasledoval Hospodina“ (Joz 14,8), je pravdepodobne skrátenou formou dlhšej frázy: „moje srdce plne nasledovalo Hospodina“ alebo „naplnil som svoje srdce, aby som kráčal za Hospodinom“. Na rozdiel od iných, ktorí kráčali za cudzími bohmi a nenásledovali úplne Hospodina, Kaléb svoje srdce úplne zasvätil Hospodinovi. Ten istý výraz sa neskôr opakuje ešte dvakrát, čím sa zdôrazňuje Kalébova vernosť (Joz 14,9.14). To, čo o sebe hovorí Kaléb, je v súlade s tým, čo o ňom povedal Hospodin, teda že „bol v ňom iný duch“ (4Moj 14,24). Práve to odlišovalo Kaléba od ostatných desiatic špiónov. Celý život sa držal tejto vernosti. Aj vo veku osemdesiatpäť rokov bol stále príkladom toho, čo môže Hospodin dosiahnuť prostredníctvom ľudí, ktorých srdcia sú naplno oddané Jemu a Jeho veci. Kaléb chápal, že podiel územia, ktoré napokon pripadne do vlastníctva jednotlivých kmeňov, bude priamo úmerný tomu, ako sa spoľahnú na Hospodinove zaslúbenia a koľko zeme budú ochotní vierou zaujať. Aj keď mnohé proroctvá sa uskutočňujú nezávisle od našej vôle (takzvané sebanaplnujúce sa proroctvá), nemálo Božích zaslúbení závisí od našej viery. Vyžadujú si vieru spojenú so skutkami viery. Hebrejský výraz *úľaj* („azda“; Joz 14,12) môže vyjadrovať strach a pochybnosti, ale zvyčajne označuje nádej a očakávanie, že sa stane niečo pozitívne (1Moj 16,2; 4Moj 22,6.11; 4Moj 23,3).

APLIKÁCIA

- Ktoré „malé“ kompromisy nám môžu brániť v úplnom nasledovaní Hospodina?

SILA PRÍKLADU

¹⁶Vtedy Kaléb povedal: „Tomu, kto porazí Kirjat-Séfer a obsadí ho, dám svoju dcéru Achsu za ženu.“ ¹⁷Otniel, syn Kenaza, Kalébovho brata, ho obsadil, a tak dostal Achsu za ženu. ¹⁸Keď sa zaňho vydala, Otniel ju naviedol, aby si od otca žiadala pole. Keď zosadla z osla, Kaléb sa jej spýtal: „Čo chceš?“ ¹⁹Ona odpovedala: „Daj mi dar. Keď si ma vydal do Negevu, daj mi aj pramene vôd.“ Kaléb jej dal Horné aj Dolné pramene. (Joz 15,16–19)

Prečítaj si Joz 15,16–19; Sud 1,13 a Sud 3,7–11. Čo nám tento príbeh hovorí o sile príkladu? Ako sa Kalébov postoj prenáša na mladú generáciu?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

V tejto pasáži Kaléb ponúka svoju dcéru Achsu za manželku tomu, kto porazí Debírčanov. Otniel mesto obsadí a získa ruku Achsy. Tento príbeh je dôležitý, pretože opäť odhaľuje Kalébovu odvahu, vieru a pripravenosť čeliť výzvam. Ukazuje tiež, že ďalšia generácia Izraelitov nasledovala príklad veľikánov viery, Kaléba a Jozuu. Keď staršia generácia ukončí svoju službu, nastupuje nová generácia pripravená čeliť výzvam a pokračovať v napĺňaní Božieho plánu pre Izrael.

Spôsobom, ktorý nie je nepodobný Kalébovej prosbe adresovanej Jozuovi: „Daj mi túto hornatú krajinu,“ Achsa, povzbudená svojím manželom, prejavuje rovnakú vieru a odhodlanie, aké prejavil jej otec. Svojou odvahou Achsa pokračuje v línii Kalébovho príkladu naplnenia sľubu vlastníť krajinu.

Zaslúbená krajina je ozajstným Hospodinovým darom Izraelu. Izraeliti si ju však musia privlastniť tým, že si vierou a odvahou budú nárokovat' Hospodinove zaslúbenia. Achsino odhodlanie predznamenáva vytrvalosť tých žien v evanjeliách, ktoré sa nenechali zastrašiť davom ani učeníkmi a nevzdali sa, kým neprijali Ježišovo požehnanie pre seba a svoje rodiny.

Prečítaj si podobenstvo o vdove a sudcovi (Luk 18,1–8). Aké poučenie si z neho môžeme vziať v kontexte dnešnej úlohy?

- Odovzdanie pochodne viery ďalšej generácii je kľúčové pre naplnenie poslania, ktoré nám Boh zveril. Aj táto minca má dve strany. Na jednej strane stoja starší, ktorí stoja pred výzvou odovzdať vieru ďalšej generácii, a na druhej strane stojí otázka, ako a či dávame mladým príležitosť prevziať väčšiu zodpovednosť v Božom diele. Ako môžeme mladým pomôcť prevziať zodpovednosť za Božie dielo? V čom spočíva dôležitosť príkladu starších v tomto procese?

APLIKÁCIA

SKROMNÝ HRDINA

⁴⁹Keď Izraeliti skončili rozdeľovanie krajiny do dedičného vlastníctva podľa území, dali Jozuovi, synovi Núna, dedičný podiel medzi sebou. ⁵⁰Na Hospodinov rozkaz mu dali mesto Timnat-Serach, ktoré si žiadal na Efrajimskom pohorí. Tam postavil mesto a usadil sa v ňom. ⁵¹Toto sú dedičné vlastníctva, ktoré kňaz Eleázár a Jozua, syn Núna, s predstavenými rodov prideliť lósom izraelským kmeňom v Šile pred Hospodinom pri vchode do stanu stretávania. Takto dokončili rozdelenie krajiny. (Joz 19,49–51)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Dlhé zoznamy názvov miest tvoriacich orientačné body na hraniciach území pripadajúcich jednotlivým izraelským kmeňom sú ohraničené správou o pridelení zeme dvom hrdinom viery z prvého preskúmania Kanaánu: Kalébovi a Jozuovi. Kaléb dostal svoje dedičstvo ako prvý, kým Jozua dostal dedičstvo ako posledný. Až do tejto chvíle Jozua rozdeľoval krajinu jednotlivým kmeňom Izraela. Nakoniec nastal čas, aby izraelský ľud dal Jozuovi dedičstvo, ktoré mu náležalo.

Prečítaj si Joz 19,49–51. Čo sa môžeme naučiť zo skutočnosti, že taký významný vodca Izraela, ktorý rozdeľoval krajinu ostatným, dostáva svoj dedičný podiel až ako posledný?

Mesto, ktoré dostáva Jozua, je Timnat-Serach. Slovo Timnat pochádza zo slovesa *mana*, ktorého význam je „počítať“ alebo „prideľovať“ a znamená časť alebo územie. Druhé slovo môže byť odvodené od hebrejského slovesa *serach* a znamená „prebytok“ alebo „zvyšok“ (porovnaj s 2Moj 26,12). Názov Jozuovho mesta možno teda preložiť ako „To, čo zostalo“ alebo „Zvyšná časť“.

Názov mesta, ktoré si Jozua vybral z toho, čo zostalo, svedčí o ušľachtilom charaktere druhého izraelského vodcu. Najprv počkal, kým všetci ľudia dostanú svoj podiel. Okrem toho, Jozua si nevybral za svoje dedičstvo jedno z husto osídlených území krajiny alebo najvýznamnejšie či najkrajšie mesto, ale skromné miesto, alebo možno jeho ruiny, aby ho namáhavou prácou znovu vybudoval (porovnaj s Joz 19,50).

Okrem toho sa Timnat-Serach nachádzalo neďaleko Šila, v blízkosti svätyne, čo ukazuje na Jozuove skutočné priority. Jeho srdce patrilo Hospodinovi. Keď sa novozrodený izraelský národ aj pod Jozuovým vedením dostal do zaslúbenej krajiny a s Božou pomocou prideliť každému kmeňu a každej rodine náležité dedičstvo, určite by nikto nenamietal, keby si Jozua „žiadal“ niečo honosnejšie. Jozua sa však uspokojil s jednoduchým životom. Namiesto svetských pôžitkov sa zameriaval na to najdôležitejšie. Bol tak stelesnením modlitby, ktorú neskôr vyjadril Dávid: „Len jedno som žiadal od Hospodina, len o to sa snažím, aby som smel bývať v jeho dome po všetky dni svojho života, aby som mohol rozjímať o dobrote Hospodina a obdivovať jeho chrám.“ (Ž 27,4)

APLIKÁCIA

■ **Čo sa môžeš naučiť z Jozuovho postoja k svojmu dedičstvu?**

POHLÁD, KTORÝ PRINÁŠA ZMENU

¹Preto aj my, obklopení takým veľkým zástupom svedkov, odhodíme všetku príťaž a hriech, čo nás opantáva a vytrvame v behu, ktorý máme pred sebou. ²Upierajme zrak na Ježiša, pôvodcu a završovateľa našej viery. Miesto radosti, ktorá sa mu ponúkala, pretrpel muky na kríži, pohrdol potupou a teraz sedí po pravici Božieho trónu. (Heb 12,1.2)

¹Povzbudzujem vás teda, bratia, pre Božie milosrdenstvo, aby ste odovzdávali svoje telá ako živú, svätú, Bohu príjemnú obeť, ako vašu rozumnú službu Bohu. ²A nepripodobňujte sa tomuto svetu, ale premeňte sa obnovením zmysľania, aby ste vedeli rozoznať, čo je Božia vôľa, čo je dobré, čo mu je príjemné, čo je dokonalé. (Rim 12,1.2)

Rozjímanie o životnom príklade veľkých hrdinov viery je nevyhnutné pre náš duchovný rast. Súčasne platí, že naším najväčším príkladom je Ježiš Kristus a Jeho život a učenie. Ako nás mení pohľad upretý na Ježišov život? Pozri Heb 12,1.2; 2Kor 3,18.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Taliansky neurovedec Marco Lacoboni, pôsobiaci na Kalifornskej univerzite v Los Angeles, patrí medzi tých, ktorí skúmajú funkciu takzvaných „zrkadlových neurónov“. Tieto malé bunkové okruhy sa aktivujú nielen vtedy, keď človek (alebo zvier) vykonáva určitú činnosť – ako napríklad pohyb, prejav emócií –, ale aj keď pozorujeme, ako niekto iný takúto činnosť vykonáva. Aktivita týchto neurónov znižuje rozdiel medzi videním a konaním.

Ellen G. Whiteová hovorí o dôležitosti pozorovania Ježišovho charakteru: „Pohľadom na Ježiša sa nám predstava Boha stáva jasnejšou a my sa začíname premieňať. Prívetivosť a láska preniknú do našej povahy. V nej sa bude zrkadliť Boží charakter. Čím viac sa budeme podobať Kristovi, tým budeme spôsobiljší poznávať Boha. Hlbším vnímaním Božieho slova budeme vedieť lepšie prijímať bohatstvo poznania a večnej múdrosti.“ (COL 355; KP 284)

Prečítaj si text Rim 12,1.2. Ktoré dva procesy sa odohrávajú v našom živote a prinášajú protichodné výsledky? Ako si môžeme byť istí, že dávame priestor tomu správne?

V súhrnnej kapitole svojho Listu Rimanom apoštol Pavol hovorí o dvoch protichodných silách, ktoré majú vplyv na náš život. Na jednej strane sa nás okolitý svet so svojimi rôznymi vplyvmi snaží každý deň pretvárať na svoj obraz. Ide o pôsobenie zvonka dovnútra.

Svätý Duch pôsobí proti takýmto vplyvom. Robí to tak, že nás premieňa zvnútra smerom von. Deje sa to podobným spôsobom, akým sa húsenica premieňa na nádherného motýľa. Aby sa však tento proces udial, musíme sa zasvätiť Bohu a prosiť Ho, aby pokračoval v dobrom diele, ktoré v nás začal (Fil 1,6). V každú chvíľu potrebujeme robiť vedomé rozhodnutie, že chceme kráčať v Duchu.

- **Keď premýšľaš o Ježišovom živote a charaktere, v ktorej konkrétnej oblasti v tvom živote cítiš, že ťa Svätý Duch vedie k odovzdaniu sa a zmene? Ako si môžeš tento týždeň vytvoriť priestor na hlbšie pochopenie Krista – prostredníctvom modlitby, Písma alebo skutkov služby – aby sa v tebe mohla čo najviac formovať Jeho podoba?**

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Na úsvite dejín* si prečítajte kapitolu „Konečne doma“ (PP 510–520; NÚD 247–253).

„Kaléb uveril Božiemu zaslúbeniu, že Hospodin dá svojmu ľudu do vlastníctva Kanaán. Trpezlivo znášal dlhé putovanie po púšti a spolu s ľuďom prežíval sklamanie a ťažobu viny. Napriek tomu sa nikdy nestážoval. Naopak, vyvyšoval Božie milosrdenstvo, ktoré ho chránilo na púšti, keď jeho spolubratia umierali. Nežiadal pre seba územie, ktoré už bolo dobyté, ale vybral si miesto, o ktorom si vyzvedači viac než o ktoromkoľvek inom mysleli, že je nedobytné. Statočný starý bojovník chcel dať ľudu príklad, ktorý poctí Boha a povzbudí kmene, aby si podmanili krajinu, ktorú ich otcovia považovali za nedobytnú.“ (PP 512.513; NÚD 248)

„Bola to Kalébova viera v Boha, ktorá mu dodala odvahu, chránila ho pred strachom z ľudí a umožnila mu postaviť sa smelo a neochvejne na obranu práva. Spoliehaním sa na rovnakú moc – na Veliteľa nebeských armád – môže každý skutočný vojak kríža získať silu a odvahu prekonať prekážky, ktoré sa zdajú neprekonateľné.“ (AR, 30. 5. 1912)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Diskutujte o sile tlaku rovesníkov a o odvahe, ktorú si vyžaduje ozvať sa, keď ostatní mlčia. Aká je úloha odvahy pri praktizovaní našej viery? A ak si stojíme za tým, čo považujeme za správne, ako pritom nebyť neslušný a hrubý?
2. Podelte sa vo svojej triede o niekoľko príkladov viery z vašej cirkvi alebo vášho zborového spoločenstva, ktoré formovali váš život a charakter. Ktoré vlastnosti vašich vzorov sa oplatí nasledovať?
3. Zamyslite sa nad vplyvom médií na náš život. Ako sa môžeme vyhnúť ich negatívnym účinkom a zároveň využiť ich potenciál na dobré účely?
4. Uvažujte o Jozuovej pokore a o jeho túžbe žiť blízko svätyne. V čom je pre vás jeho postoj príkladom?

DEDIČIA SĽUBOV, ZAJATCI NÁDEJE

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

1Moj 3,17–24; 5Moj 6,3; Joz 13,1–7; Heb 12,28; 3Moj 25,1–5.8–13; Ezech 37,14.25

ÚVODNÝ TEXT

Vráťte sa do pevnosti, zajatci nádeje; dnes oznamujem: ‚Dvojnásobne ti odplatím.‘ (Zach 9,12)

Kapitoly Jozua 13–21 obsahujú dlhé zoznamy zemepisných bodov a hraníc vymedzujúcich časti zeme pridelených jednotlivým izraelským kmeňom. Pre súčasného čitateľa sa tieto zoznamy môžu zdať nepodstatné, no vychádzajú z teologického chápania zaslúbenej krajiny, ktoré má aj dnes svoj význam. Prostredníctvom týchto konkrétnych zoznamov chcel Boh Izraelitov naučiť, že nešlo len o akúsi báju krajinu. Boh im dal zaslúbenie, ktoré sa stalo hmatateľné a merateľné. Izraeliti však museli toto zaslúbenie premeniť na skutočnosť tým, že podľa neho konali.

Áno, Boh im chcel dať zem ako dedičstvo. Mal to byť dar, prostredníctvom ktorého sa naplnilo to, čo zaslúbil ich otcom: „Pozrite, dávam vám túto krajinu. Vojdite do nej a obsaďte ju! Je to krajina, ktorú Hospodin pod prísahou sľúbil dať vašim otcom, Abrahámovi, Izákovi, Jákobovi a ich potomstvu.“ (5Moj 1,8) Dôležité však bolo, aby sa aj oni aktívne podieľali na prijatí tohto dedičstva. Tento týždeň sa sústreďíme na niektoré teologické koncepty súvisiace so zaslúbenou krajinou a na ich duchovné dôsledky pre nás, veriacich. Túžime totiž, aby sa v našom živote naplnili všetky zaslúbenia nachádzajúce sa v Ježišovi.

OSNOVA LEKCIE

V deviatej lekcii nášho štúdia si pripomenieme nielen konkrétnu podobu získanej „zaslúbenej krajiny“ (kapitoly 13–21 knihy Jozua), ale predovšetkým jej teologický význam ako hmatateľného Božieho daru a naplnenia sľubov daných patriarchom.

- 1Moj 2,15; 3,17–24; 13,14.15: Zem ako Boží dar ľuďom (nedeľa)
- 5Moj 4,1.25.26: Zem ako Boží podmienený dar Jeho ľudu (pondelok)
- Joz 13,1–7: Obsadenie krajiny – dar aj úloha (utorok)
- 3Moj 25,1–5.8–13: Jubilejný a sobotný rok – život v zaslúbenej krajine (streda)
- Ezech 37,14.25: Nádej na návrat do (lepšej) „zaslúbenej krajiny“ (štvrtok)

EDEN A KANAÁN

Hospodin, Boh, vzal človeka a umiestnil ho v záhrade Eden, aby ju obrábal a strážil. (1Moj 2,15)

²³Hospodin, Boh, ho [človeka] vyhnal zo záhrady Eden, aby obrábal pôdu, z ktorej bol vzatý. ²⁴Odohnal človeka a na východ od záhrady Eden postavil cherubov a blýskavý plamenný meč, aby strážili cestu k stromu života. (1Moj 3,23.24)

¹⁴Keď sa Lót od neho oddelil, Hospodin povedal Abrahámovi: „Rozhliadni sa z miesta, na ktorom si teraz, pozri na sever i na juh, na východ i na západ.

¹⁵Celú krajinu, ktorú vidíš, dám tebe a tvojmu potomstvu naveky. (1Moj 13,14.15)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si texty 1Moj 2,15 a 1Moj 3,17–24. Ako pád ovplyvnil životný priestor prvého ľudského páru?

Prí stvorení Boh umiestnil Adama a Evu do dokonalého prostredia, ktoré bolo stelesnením hojnosti a krásy. Prvý ľudský pár sa stretol so svojím Stvoriteľom v nádhernom, dokonalom prostredí, ktoré zabezpečovalo ich telesné potreby. Rajska záhrada dopĺňala slová, ktoré hovoril Boh. Slúžila ako vzdelávacie centrum, kde Adam a Eva získavali dôležité pochopenie Božieho charakteru. Zároveň rástli v poznaní života, ktorý pre nich Boh zamýšľal. Keď sa však narušil dôverný vzťah s ich Stvoriteľom, zmenil sa aj ich vzťah k rajskej záhrade. Najlepším vyjadrením narušenia tohto vzťahu bolo, že museli záhradu opustiť. Prišli o priestor, ktorý im Boh na začiatku daroval. Rajska záhrada sa tak premenila na symbol hojnosti života. Tento motív sa znova objaví v téme zaslúbenej krajiny.

Ako vnímali patriarchovia zaslúbenie o zemi? (Pozri 1Moj 13,14.15; 26,3.24 a 28,13.) Čo podľa teba pre nás, ako adventistov, znamená žiť ako dedičia zaslúbení (Heb 6,11–15)?

Keď Abrahám vstúpil do krajiny, ktorú mu Boh ukázal, vierou sa táto krajina stala pre neho a jeho potomstvo zaslúbenou. A zostala krajinou zaslúbenia celých štyristo rokov. Patriarchovia v skutočnosti pôdu nevlastnili. Krajina im nepatrila a nemohli ju dať svojmu potomstvu ako dedičstvo. Patrila Bohu, podobne ako Mu patrila rajska záhrada. Adam a Eva sa nijako nepričinili o to, aby mohli bývať v rajskej záhrade. Podobne ani Izraeliti neprispeli (a ani nemohli prispieť) ničím, čím by si krajinu zaslúžili. Zaslúbená krajina bola Božím darom na základe Jeho iniciatívy. Izraeliti nemali žiadne prirodzené právo ani nárok vlastniť zem (5Moj 9,4–6), mohli ju vlastniť iba vďaka Božej milosti.

Patriarchovia boli dedičmi sľubov, až kým sa tieto zaslúbenia nenaplnili. Ako Kristovi nasledovníci sme zdedili ešte lepšie zaslúbenia (Heb 8,6), ktoré sa naplnia, ak budeme napodobňovať „tých, čo sú pre vieru a trpezlivosť dedičmi prisľúbení“ (Heb 6,12).

APLIKÁCIA

- Adam a Eva prišli o svoj domov pre narušenie dôvery v Boha. Patriarchovia žili vierou, čakajúc na zaslúbenia, ktoré sa ešte nenaplnili. Ako môžeš dnes žiť ako dedič Božích zaslúbení a dôverovať Jeho milosti, aj keď ešte nevidíš jej naplnenie?

KRAJINA AKO DAR

Hospodinovi patrí zem i to, čo ju naplňa, svet i tí, čo ho obývajú. (Ž 24,1)

¹Teraz, Izrael, počúvaj ustanovenia a právne predpisy, ktoré vás učím zachovávať, aby ste žili a mohli ste vojsť a obsadiť krajinu, ktorú vám dáva Hospodin, Boh vašich otcov. ... ²⁵Keď budete plodiť synov a vnukov a budete v tej krajine dlho bývať, keď sa zvrhnete a urobíte si akúkoľvek podobu modly a dopustíte sa toho, čo je zlé v očiach Hospodina, vášho Boha, čím ho nahneváte, ²⁶volám dnes proti vám za svedkov nebo i zem, že v krajine, ktorú máte obsadiť, keď prejdete cez Jordán, určite čoskoro vyhyniete, nezostanete v nej dlho, lebo budete celkom vyhubení. (5Moj 4,1.25.26)

Prečítaj si 2Moj 3,8; 3Moj 20,22; 3Moj 25,23; 4Moj 13,27; 5Moj 4,1.25.26; 5Moj 6,3 a Ž 24,1. Aký zvláštny vzťah existoval medzi Bohom, Izraelom a zaslúbenou krajinou?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Na úplne základnej úrovni *zem* prináša národu fyzickú identitu. Lokalizáciu národa určuje aj zamestnanie a životný štýl národa. Otroci boli bez koreňov, nikam nepatrili a z výsledkov ich práce sa tešil niekto iný. Mať pôdu znamenalo slobodu. Identita vyvoleného národa bola silne spojená s ich prebývaním v krajine.

Medzi Bohom, Izraelom a zemou bol zvláštny vzťah. Izraeliti dostali od Boha zem ako dar, nie ako neodňateľné právo. Vyvolený ľud mohol vlastniť zem, len pokiaľ bol v zmluvnom vzťahu s Jahvem a rešpektoval prikázania zmluvy. Bez Božieho požehnania nemohli mať ani krajinu, ani jej požehnanie.

Zároveň je pravda, že krajina bola akýmsi „objektívom“, cez ktorý mohol Izrael lepšie pochopiť Boha. Život v nej Izraelitom pripomínal verného, zaslúbenia plniaceho a dôveryhodného Boha. Zem ani Izrael by neexistovali bez iniciatívy Boha, ktorý bol pôvodcom a podstatou ich existencie. Kým boli Izraeliti v Egypte, Níl, zavlažovacie systémy a tvrdá práca poskytovali plodiny, ktoré potrebovali na živobytie. Kanaán bol iný. Hojnosť úrody závisela predovšetkým od dažďa a počasie mohol ovládať iba Boh. Krajina tak Izraelitom pripomínala ich neustálu závislosť od Boha.

Aj keď Izrael dostal zem ako dar od Hospodina, v konečnom zmysle zostal vlastníkom samotný Boh. Ako skutočný vlastník celej zeme (Ž 24,1) má Hospodin právo dať krajinu Izraelu alebo mu ju odobrať. Ak je Boh vlastníkom celej zeme, Izraeliti a v širšom zmysle aj všetci ostatní ľudia sú cudzincami a pútnikmi. Inými slovami, všetci sme na zemi, ktorá patrí Bohu, len dočasnými hosťami.

■ Čo pre teba vo svetle 1Pet 2,11 a Heb 11,9–13 znamená žiť ako cudzinec a pútnik tešiacy sa na mesto, ktorého tvorcom a staviteľom je samotný Boh?

APLIKÁCIA

VÝZVA KRAJINY

¹Ked' bol Jozua starý a pokročilý vekom, povedal mu Hospodin: „Ty si už starý a pokročilý vekom, no zostalo ešte mnoho územia, ktoré treba obsadiť. ... ⁶Ja zaženiem všetkých, ktorí bývajú na pohorí od Libanonu až po Misrefót-Majim a všetkých Sidončanov spred Izraelitov, ty len lósom rozdel' krajinu do dedičného vlastníctva Izraelu, ako som ti prikázal. ⁷Teraz teda rozdel' túto krajinu do vlastníctva deviatim kmeňom a polovici Menašeho kmeňa.“ (Joz 13,1.6.7)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítajte si text Joz 13,1–7. Aké problémy so sebou prinášalo vlastníctvo Kanaánu? Ako týmto problémom rozumieš v súvislosti s faktom, že Izraeliti dostali krajinu ako dar?

Vzhľadom na skutočnosť, že Izraeliti žili po stáročia ako otroci, ich vojenské schopnosti na dobytie krajiny nestačili. Kanaán nedokázali natrvalo ovládnuť ani ich otrokári Egypťania so svojimi skúsenými a dobre ozbrojenými armádami. Egypťanom sa nikdy úplne nepodarilo podmaniť si Kanaán pre nedobytnosť opevnených miest. Teraz Boh prikazuje národu bývalých otrokov, aby dobyl krajinu, ktorú si ich bývalí páni nedokázali podrobiť. Ak budú niekedy vlastniť krajinu, bude to len z Božej milosti, nie vďaka ich vlastnému úsiliu.

Kapitoly 13 až 21 v knihe Jozua sa venujú správe o rozdelení krajiny medzi rôzne izraelské kmene. Izraeliti sa dozvedajú nielen to, ktorú časť dostali jednotlivé kmene, ale dostávajú aj informáciu, ktoré územia ešte zostáva obsadiť. Môžu bezpečne žiť v krajine, ktorú im Boh dal ako dedičstvo. Sú právoplatnými a legitímnymi nájomcami pôdy v Božom vlastníctve. Božia iniciatíva však musí byť nasledovaná ľudským konaním. Prvá polovica knihy Jozua ukazuje, že Boh dáva Izraelitom krajinu tým, že ju vyvlastňuje Kanaánčanom. Druhá polovica informuje o tom, ako Izrael krajinu obsadil tým, že ju osídlil.

Vzájomná prepojenosť jednotlivých fáz dobývania Kanaánu je dobrou ilustráciou celkovej dynamiky nášho spasenia. Podobne ako Izrael, ani my nemôžeme urobiť nič, aby sme si naše spasenie zaslúžili (Ef 2,8.9). Je to dar, tak ako bola zaslúbená krajina Božím darom Izraelu na základe ich zmluvného vzťahu s Hospodinom. Tento dar si svojimi skutkami nijako nezaslúžili (pozri 5Moj 9,5). Aby sa však Izraeliti mohli tešiť z Božieho daru, museli na seba prevziať všetky povinnosti, ktoré so sebou prinášal život v zaslúbenej krajine. Je to podobné, ako keď my prechádzame procesom posvätenia – v láskyplnej poslušnosti sa učíme naplňať požiadavky, ktoré súvisia s tým, že sme občanmi Božieho kráľovstva. Samozrejme, ide len o paralelu: oni dostali z milosti zaslúbenú krajinu a my prostredníctvom milosti dostávame spasenie. Dostali sme úžasný dar, no ak si nedáme pozor, môžeme oň prísť.

APLIKÁCIA ■ V čom sú dnešné problémy kresťanov podobné tým, s ktorými zápasil Izraeliti pri obsadzovaní zaslúbenej krajiny? (Pozri Fil 2,12; Heb 12,28.)

JUBILEUM

³Šesť rokov obsievaj svoje role, šesť rokov orezávaj svoju vinicu a zberaj jej úrodu. ⁴V siedmom roku nech má pôda sobotu sviatočného odpočinku, sobotu pre Hospodina. Neobsievaj svoje pole ani neorezávaj svoju vinicu. ... ⁶Vďaka odpočinku pôdy budeš mať pokrm ty, tvoj sluha, tvoja slúžka, tvoj nádenník i cudzinec, ktorý býva u teba. ⁷Aj tvoj dobytok a zvieratá, čo sú v tvojej krajine, budú mať všetku jej úrodu za pokrm. ... ¹¹Päťdesiaty rok bude pre vás jubilejným rokom. Nebudete siať ani zožínať to, čo samo narastie po žatve, ani neoberajte plody z neobrobenej vinice. ¹²Je to jubilejný rok; bude vám svätý. Budete sa živiť tým, čo sa urodí na poli. ¹³V tomto jubilejnom roku nech sa každý vráti k svojmu vlastníctvu. ... ¹⁷Nepoškodzujte sa navzájom. Boj sa svojho Boha, lebo ja som Hospodin, váš Boh. (3Moj 25,3.4.6.7.11–13.17)

Zaslúbená krajina bola pre existenciu Izraela ako Božieho ľudu natolko dôležitá, že nemohla zostať ako jeden celok. Musela byť rozdelená medzi jednotlivé kmene, rody a rodiny (4Moj 34,13–18), aby sa zabránilo tomu, že sa stane vlastníctvom malej skupiny vplyvných elit.

Prečítaj si text 3Moj 25,1–5.8–13. V čom spočíval zmysel sobotného roka a jubilejného roka?

Na rozdiel od Egypta, kde občania pravidelne strácali svoju pôdu a stávali sa faraónovými nevoľníkmi, Božím zámerom pre Izraelitov bolo, aby nikto z nich nikdy neprišiel natrvalo o svoje práva. Pôdu nemohol vlastníť nikto, kto by neprináležal kmeňu alebo rodu, ktorý pôvodne dostal túto zem do vlastníctva. Podľa Božieho plánu sa pôda v skutočnosti nikdy nemohla natrvalo predať. Mohla byť len prenajatá na základe hodnoty určenej podľa počtu rokov zostávajúcich do najbližšieho jubilejného roku. Príbuzní človeka, ktorý bol nútený „predať“ pôdu svojich predkov, mali povinnosť vykúpiť ju ešte pred *jubileom* (3Moj 25,25).

Pridelenie pôdy sa stáva oknom do Božieho srdca. Naš nebeský Otec chce, aby jeho deti boli štedré k tým, ktorí majú menej šťastia. Každý siedmy rok mali umožniť, aby ich krajina opäť živila. Sobotný rok uplatňoval princíp prikázania soboty v oveľa väčšom rozsahu, než to prežívame dnes. Okrem oceňovania a podpory tvrdej práce si vlastníctvo pôdy vyžaduje aj rešpekt a láskavosť voči tým, ktorí čelia finančným problémom.

Zákonnodarstvo o vlastníctve pôdy poskytlo každému Izraelitovi príležitosť oslobodiť sa z ťaživých okolností, do ktorých sa dostali sami alebo ich zdedili, a začať nový život.

Toto je vo svojej podstate hlavným cieľom evanjelia: vymazať rozdiel medzi bohatými a chudobnými, zamestnávateľmi a zamestnancami, privilegovanými a nepriviligovanými. Keď si uvedomíme, že všetci sme úplne závislí od Božej milosti, ocitáme sa na rovnakej úrovni nielen pred Bohom, ale aj medzi sebou navzájom.

Žiaľ, Izraeliti zanedbali dodržiavanie Bohom stanovených noriem. Výstrahy a varovania pred takýmto konaním sa o niekoľko storočí naplnili tým, že o svoju krajinu prišli (2Kron 36,20.21).

- Ako nám môžu sobota a zásady pridelenia pôdy Izraelitom pripomínať, že v Božích očiach sme si všetci rovní? Ako nám môže sobota pomôcť povedať „nie“ vykorisťovateľským, začarovaným kruhom konzumizmu, ktoré sužujú mnohé spoločnosti?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

NAVRÁTENIE KRAJINY

Takto vraví Pán, Hospodin: „Ked' zhromaždím dom Izraela spomedzi národov, kde bol rozptýlený, a dokážem pred zrakmi pohanov, že som Svätý, budú bývať na svojej pôde, ktorú som dal svojmu služobníkovi Jákobovi.“ (Ezech 28,25)

„¹⁴Vložím do vás svojho ducha, ožijete a zložím vás na vašu pôdu; potom spoznáte, že ja, Hospodin, som povedal i splním to,“ znie výrok Pána, Hospodina.“ ... ²⁵Budú bývať v krajine, ktorú som dal svojmu služobníkovi Jákobovi a v ktorej bývali vaši otcovia; naveky budú bývať na nej oni a ich synovia i synovia ich synov. Môj služobník Dávid bude naveky ich kniežatom. (Ezech 37,14.25)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Pri čítaní nasledujúcich textov uvažuj, aký bol Boží sľub o návrate Izraela do zaslúbenej krajiny a ako sa splnil.

Jer 24,6; Jer 31,16

Ezech 11,17; Ezech 28,25 a Ezech 37,14.25

Počas babylonského vyhnanstva Izraeliti zažili smutnú realitu vykorenenia zo zeme otcov. Dostali však aj zaslúbenie, že hoci sa ich vzťah s Bohom stával konkrétnym vďaka darovanej krajine, tento vzťah nebol týmto vlastníctvom podmienený ani obmedzený. Keď Izraeliti vyznali svoje hriechy, činili pokánie a celým srdcom hľadali Hospodina, Boh opäť splnil svoj sľub a priviedol ich späť do ich krajiny. Práve návrat do zaslúbenej krajiny bol symbolom ich obnovy. Hospodin bol teda ich Bohom, aj keď sa práve nenachádzali v zaslúbenej krajine.

Sľub, že Izrael bude krajinu vlastniť *navždy*, bol podmienený (5Moj 28,63.64; Joz 23,13.15; 1Kráľ 9,7; 2Kráľ 17,23; Jer 12,10–12). Podobne bolo podmienené aj zaslúbenie, že po presídlení sa Izraelu bude v krajine opäť dariť. Starozmluvní proroci zároveň poukazovali na obnovu, ktorú prinesie budúci dávidovský kráľ (Iz 9,6.7; Zach 9,9.16). Toto zaslúbenie sa naplnilo prostredníctvom života, smrti a vzkriesenia Ježiša Krista, v ktorom sa splnili všetky zaslúbenia dané starovekému Izraelu.

V Novej zmluve sa zaslúbená krajina priamo nespomína. Dozvedáme sa však, že Božie zaslúbenia sa naplnili v Ježišovi Kristovi a prostredníctvom Neho (2Kor 1,20; Rim 15,8). V Kristovom svetle teda zaslúbená krajina dostáva nový zmysel. Stáva sa symbolom duchovných požehnaní, ktoré Boh plánuje dať svojmu vernému ľudu tu a teraz (Ef 2,6) a vo svete, ktorý príde.

Konečné splnenie Božieho zaslúbenia o odpočinku, hojnosti a blahobyte v krajine sa uskutoční na novej zemi, oslobodenej od hriechu a jeho následkov. V tomto zmysle sa naša nádej ako kresťanov zakladá na Kristovom zaslúbení, že sa vráti a po tisícročnom období v nebi ustanoví svoje večné kráľovstvo na obnovennej zemi. Pôjde o konečné naplnenie všetkých zaslúbení o krajine.

APLIKÁCIA

- Prečítaj si Ján 14,1–3; Tít 2,13 a Zj 21,1–3. O akej nádeji pre nás sa hovorí v týchto veršoch? Prečo nám Ježišova smrť zaručuje naplnenie tejto nádeje?

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Z tieňa do slávy* si prečítajte druhú polovicu kapitoly „Vítazstvo lásky“ (GC 672–678; ZTDS 446–450).

„Budeme večne spasení, keď vstúpime bránami do mesta. Potom sa môžeme radowať, že sme spasení, večne spasení. Dovtedy však musíme dbať na príkaz apoštola: *Bojme sa teda, aby azda o niekom z vás neplatilo, že zaostal, pokým trvá prisľúbenie, že možno vojsť do jeho odpočinku.* (Heb 4,1) Poznanie Kanaánu, spievanie kanaánskych piesní a vyhládka na vstup do Kanaánu neprivedla deti Izraela do viníc a olivových hájov zaslúbenej krajiny. Krajinu si mohli skutočne privlastniť iba dodržiavaním podmienok, prejavovaním živej viery v Boha a spoľahnutím sa na Jeho zaslúbenia.“ (YI, 17. 2. 1898)

„Písmo označuje dedičstvo spasených slovom *vlasť* (Heb 11,14–16). Tam bude nebeský Pastier vodiť svojich verných k prameňom živých vôd. Strom života bude každý mesiac dávať svoje ovocie a lístie stromu bude slúžiť zdraviu národov. Tam budú večne tečúce rieky s krištáľovo čistou vodou a na ich brehoch bude stromoradie tieniť cesty pripravené pre Božích vykúpených. Rozsiahle nížiny sa priblížia k pôvabným pahorkom a Božie vrchy budú majestátne dvíhať svoje štíty. Boží ľud, ktorý bol na svete dlho pútnikom a cudzincom, nájde svoj domov v pokojných rovinách pri živých tokoch.“ (GC 675; ZTDS 448)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Uvažujte o zaslúbenej krajine ako o symbole života v hojnosti, ktorý Kristus zaslúbil svojim nasledovníkom v Ján 10,10. Ako výhody života v bohatej krajine predstavujú požehnanie spasenia?
2. Uvažujte o vzájomnom prepojení dvoch skutočností – že sme občanmi určitej krajiny a že žijeme určitým spôsobom. Ako sa tieto dve skutočnosti navzájom ovplyvňujú? Aké sú niektoré dôsledky toho, že sme občanmi Božieho kráľovstva?
3. Ako ľudia sme neustále sklamaní sľubmi iných a niekedy aj sľubmi, ktoré dávame sami sebe. Prečo môžeme dôverovať Božím sľubom?
4. Ako sa môže zaslúbenie o budúcej novej zemi stať konkrétnou súčasťou nášho života tu a teraz?

Týždeň od 30. novembra do 6. decembra

PRAVÝ JOZUA

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

1Kor 10,1–13; Mat 2,15; Joz 1,1–3; Sk 3,22–26; Heb 3,7–4,11; 2Kor 10,3–5

ÚVODNÝ TEXT

Toto sa im stalo výstrahou a nám, ktorých zastihol koniec vekov, to bolo napísané ako napomenutie. (1Kor 10,11)

Pri čítaní knihy Jozua cítime, že život hlavnej postavy poukazuje niekam ďalej, na realitu, ktorá je oveľa väčšia ako samotný Jozua. Tento princíp je prítomný v celom Písme. Krajina Kanaán je napríklad symbolom našej večnej nádeje na novú zem. Aj služba v pozemskej svätyni poukazovala na veľkolepú realitu: „Keď však prišiel Kristus, veľkňaz budúceho dobra, cez väčší a dokonalejší stan, nie rukou zhotovený, čiže nie z tohto stvoreného sveta, raz navždy vošiel do svätyně, no nie s krvou capov a teliat, ale so svojou vlastnou krvou, a tak získal večné vykúpenie.“ (Heb 9,11)

Vynára sa však otázka: Akým spôsobom poukazuje Jozua na budúce naplnenie? Ako si môžeme byť istí, že takýto výklad knihy je legitímny? Aké biblické princípy usmerňujú aplikáciu knihy Jozua na realitu Novej zmluvy a na udalosti času konca?

Tento týždeň sa pozrieme na princípy biblického výkladu, týkajúce sa typológie. Budeme študovať, aké ukazovatele typológie nachádzame v Biblii a ako život Jozuu predznamenáva službu Mesiáša, ako poukazuje na symboliku naplnenú v cirkvi a ako predznamenáva dovŕšenie ľudských dejín.

OSNOVA LEKCIE

Pohľad na knihu Jozua, ktorý nám predstavuje táto lekcia, bude špecifickým pohľadom z perspektívy Novej zmluvy. Budeme sledovať, ako Jozuov život a služba „typologicky“ (predobrazne) predznamenávajú život a službu Mesiáša a tiež skúsenosť Jeho cirkvi.

- Rim 5,14; Heb 9,24; 1Pet 3,21.22: Definícia a princípy biblickej typológie (nedeľa)
- Ján 1,14; 1Kor 3,16.17: Príklady biblickej typológie (pondelok)
- 5Moj 18,15–19; Sk 3,22–26: Jozua ako predobraz (typ) Mesiáša (utorok)
- Heb 3,7–4,11: Ježiš ako antitypický Jozua (streda)
- 1Pet 1,3–5; Kol 3,24: Jozuova skúsenosť ako predobraz skúsenosti cirkvi (štvrtok)

BIBLICKÁ TYPOLÓGIA

Ale smrť vládla od Adama po Mojžiša aj nad tými, ktorí zhrešili iným spôsobom ako Adam. Adam je predobrazom toho, ktorý mal prísť. (Rim 5,14)

Ved' Kristus nevošiel do svätyne zhotovenej rukou, ktorá je len predobrazom pravej, ale do samého neba, aby sa teraz za nás ukázal pred Božou tvárou. (Heb 9,24)

²¹To je predobraz krstu, ktorý teraz zachraňuje aj vás, nie však obmytím telesnej nečistoty, ale prosbou k Bohu o dobré svedomie na základe vzkriesenia Ježiša Krista, ²²ktorý je po svojom odchode do neba po Božej pravici a podmanil si anjelov, vlády, mocnosti a sily. (1Pet 3,21.22)

Ako by si na základe uvedených textov vysvetlil, na čo sa vlastne sústreďuje biblická typológia?

Rim 5,14

1Kor 10,1–13

Heb 8,5

Heb 9,24

1Pet 3,21.22

Tieto biblické pasáže používajú výraz „typ“ (grécky *typos*; „vzor“, „predobraz“, „príklad“) alebo „antityp“ (grécky *antitypos*; Roh. „protiobraz“, „naplnenie“) na označenie spôsobu, akým novozmluvní pisatelia definovali vzťah medzi textom alebo udalosťou Starej zmluvy a jeho významom v danom čase alebo v budúcnosti.

Typológia je špecifický spôsob výkladu významu osôb, udalostí alebo inštitúcií, ktoré chápeme ako Bohom zamýšľané predobrazy Ježiša alebo iných skutočností obsiahnutých v evanjeliu. Typ (obraz) zodpovedá antitypu (objektu) podobne, ako forma (formička) či obraz zrkadlia pôvodný vzor či originálny objekt. Antityp naplno odhaľuje to, na čo typ poukazoval. Biblický typ bol sformovaný podľa Božieho plánu, ktorý existoval v mysli Boha (konkrétne alebo ako pojem). Tento typ slúži na vytvorenie a predstavenie budúcich kópií (antitypov).

Je dôležité pochopiť, že pisatelia Novej zmluvy nepripisovali starozmluvným textom typologický význam náhodne, bez hlbšieho zmyslu. Typ Starej zmluvy je vždy overený v prorockých spisoch predtým, ako získa antitypické naplnenie v Novej zmluve.

Preštuduj si, ako sa Dávid objavuje v Starej zmluve a ako je predznamenaný v Novej zmluve. Čo sa z toho môžeme naučiť o fungovaní typológie?

a) Dávid (Ž 22,2.15–19)

b) Nový Dávid (Jer 23,5; Iz 9,5.6; Iz 11,1–5)

c) Antitypický Dávid (Ján 19,24)

Keď sa pozrieme na tieto texty, zistíme, že samotná Stará zmluva poskytuje kľúč na identifikáciu a aplikáciu typov v Písme. To znamená, že novozmluvní pisatelia, ktorých Písmom bola Stará zmluva, boli inšpirovaní Svätým Duchom, aby použili starozmluvné predobrazy na odhalenie „prítomnej pravdy“ (2Pet 1,12; Roh.), ktorá poukazovala najmä na Ježiša a Jeho službu.

■ Keď na stránkach Písma nachádzame Boží zámer, uvedomujeme si, že On aj dnes pôsobí v našich životoch. Ako môže rozpoznanie Božieho plánu prostredníctvom typológie posilniť našu dôveru v Jeho vedenie? Nájdi si čas na modlitbu a požiadať Boha, aby ti pomohol rozpoznať Jeho ruku na tvojej ceste viery.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

TYP A ANTITYP

To Slovo sa stalo telom a prebývalo medzi nami a my sme videli jeho slávu, slávu, akú má od Otca jednorodený Syn, plný milosti a pravdy. (Ján 1,14)

¹⁶Azda neviete, že ste Božím chrámom a že vo vás prebýva Boží Duch? ¹⁷Ak niekto kazi Boží chrám, toho Boh zničí; lebo Boží chrám je svätý a tým ste vy! (1Kor 3,16.17)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Vykladači Písma nemôžu svojvoľne rozhodovať o tom, čo tvorí biblický typ alebo ako sa tento konkrétny typ naplňuje v Novej zmluve alebo v budúcnosti. Samotné Písmo poskytuje v súvislosti s aplikáciou biblickej typológie určité usmernenia a princípy.

Nová zmluva odhaľuje antitypické naplnenia určitých starozmluvných typov v troch odlišných fázach: (1) v Kristovom živote (kristologické naplnenie), (2) v skúsenosti cirkvi (ekleziologické naplnenie) a (3) na konci času (eschatologické naplnenie).

Tieto typy a antitypy môžeme nájsť v celej Biblii a sú veľmi nápomocné pri usmerňovaní čitateľov, ako chápať Písmo a aké pravdy Božie slovo učí o Ježišovi, o spasení a konečnej nádeji, ktorú máme.

Preskúmajme nasledovné starozmluvné typy: Izrael, vyjdenie z Egypta a svätyňa. Ako sa každý z nich naplňuje v troch antitypických fázach: kristologickej, ekleziologickej a eschatologickej?

- 1) Izrael
 - a) Kristologická fáza (Mat 2,15)
 - b) Ekleziologická fáza (Gal 6,16)
 - c) Eschatologická fáza (Zj 7,4–8.14)
- 2) Exodus
 - a) Kristologická fáza (Mat 2,19–21)
 - b) Ekleziologická fáza (2Kor 6,17)
 - c) Eschatologická fáza (Zj 18,4)
- 3) Svätyňa
 - a) Kristologická fáza (Ján 1,14; Ján 2,21; Mat 26,61)
 - b) Ekleziologická fáza (1Kor 3,16.17; Ef 2,19–22; 2Kor 6,16)
 - c) Eschatologická fáza (Zj 3,12; Zj 11,19; Zj 21,3; Zj 21,22)

„Kedže Písmo má jediného božského Autora, rôzne časti Písma sú vo vzájomnom súlade. ... Všetky doktríny Biblie budú vo vzájomnom súlade; interpretácie jednotlivých pasáží budú v súlade so súhrnom toho, čo Písmo učí o danej téme.“ (Handbook of Seventh-day Adventist Theology, s. 65)

APLIKÁCIA

- **Čo robíš, keď je pre teba ťažké pochopiť význam určitých pasáží? Kam sa môžeš obrátiť a koho sa môžeš opýtať? Čo, naopak, nie je múdre alebo je priam nebezpečné?**

JOZUA AKO TYP

¹⁵Spomedzi vás, z tvojich bratov, ti Hospodin, tvoj Boh, vzbudí proroka, ako som ja. Toho poslúchajte! ¹⁶Bude to tak, ako si žiadal od Hospodina, svojho Boha, na Horebe v deň zhromaždenia, keď si vravel: „Kiež už nepočujem hlas Hospodina, svojho Boha, a nevidím už ten veľký oheň, aby som nezmrel.“ ¹⁷Hospodin mi povedal: „Dobre to vraveli.“ ¹⁸Vzbudím im proroka ako si ty spomedzi ich bratov. Do úst mu vložím svoje slová a on im povie všetko, čo mu prikážem. ¹⁹Kto neposlúchne moje slová, ktoré bude hovoriť v mojom mene, toho vezmem na zodpovednosť. (5Moj 18,15–19)

Aký je význam niekoľkonásobného paralelizmu medzi životmi Mojžiša a Jozuu vo svetle biblickej typológie? Pozri 2Moj 3,1.2; Joz 1,1–3; 4Moj 13,1.2; Joz 2,1; 2Moj 3,5; Joz 5,15.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

V prvej lekcii sme si ukázali, že Písmo predstavuje Jozua ako nového Mojžiša, ktorý v živote druhej generácie opakuje najvýznamnejšie kroky vyjdenia z Egypta. Podobne ako Mojžiš, aj Jozua dostal poverenie priamo od Hospodina (Joz 1,1). Pod vedením Mojžiša a Jozuu vzbudzovala sláva Izraela medzi národnými strach. Mojžiš viedol Izrael pri prechode cez Červené more, Jozua pri zázračnom prechode cez Jordán. Obom Hospodin pripomína nevyhnutnosť obriezky a dôležitosť Paschy. Manna začína padať v čase Mojžiša a končí sa Jozuom. Obaja dostávajú príkaz, aby si vyzuli sandále. Ich vztýčená ruka signalizuje víťazstvo Izraela. Mojžiš dáva pokyny na rozdelenie krajiny a ustanovenie útočistných miest. Jozua dané pokyny uskutočňuje. Obaja sa lúčia s národom dôležitým posolstvom a na konci svojej služby obnovujú pre ľud zmluvu s Hospodinom.

Preštuduj si 5Moj 18,15–19; 5Moj 34,10–12; Ján 1,21; Sk 3,22–26 a Sk 7,37. Kto naplňa proroctvo Mojžiša o prorokovi, ako je on? Ako Jozua zapadá do tohto obrazu?

Jozuov život bol čiastočným naplnením proroctva, ktoré vyslovil Mojžiš (5Moj 18,15.18). Toto proroctvo sa však vo svojom úplnom zmysle nenaplnilo. Takéto proroctvo mohol uskutočniť (alebo naplniť) iba Mesiáš. Dôverne poznal Otca (Ján 1,14.18). Bol pravdivý a pravdivo zjavil Boha (Luk 10,22; Ján 14,6; Mat 22,16). Boh skutočne vložil svoje slová do Jeho úst (Ján 14,24). Takže život Mojžiša aj život Jozuu sa stávajú predobrazmi (typmi) prichádzajúceho Mesiáša, Ježiša.

- V čom spočíva kľúčové postavenie Ježiša pre tvoje krácanie s Hospodinom? Prečo musí byť Ježiš a Jeho dielo základom celej našej kresťanskej skúsenosti?

APLIKÁCIA

PRAVÝ JOZUA (NAPLNENIE)

⁷Boh znova určuje iné dnes, keď po tolkom čase hovorí ústami Dávida, ako už bolo povedané: Dnes, keď počujete jeho hlas, nezatvrdzujte svoje srdcia. ⁸Ved' keby ich bol Jozua voviedol do odpočinku, nebol by už potom hovoril o inom dni. ⁹A tak ostáva sobotný odpočinok pre Boží ľud; ¹⁰lebo kto vošiel do jeho odpočinku, ten si odpočinul od svojich diel tak, ako Boh od svojich. ¹¹Usilujme sa teda vojsť do toho odpočinku, aby nikto nepadol podľa toho istého príkladu neposlušnosti. (Heb 4,7–11)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Pri čítaní knihy Jozua by sme mali mať na pamäti biblickú typológiu. Vojny, ktoré Izraeliti viedli pod vedením Jozuu, sú historickými udalosťami tvoriacimi neodmysliteľnú súčasť izraelských dejín. Cieľom týchto vojen bolo osídlenie zaslúbenej krajiny, kde si Izraeliti mali v pokoji užívať pridelené dedičstvo. Zároveň mali vybudovať novú spoločnosť založenú na princípoch Božieho zákona.

Izaiáš a ostatní starozmluvní autori neskôr predstavujú dielo Mesiáša tak, že súčasťou Jeho diela je aj pridelenie „spustošeného dedičstva [Jeho ľudu]“ (Iz 49,8). Používajú pritom rovnakú terminológiu, aká sa často objavuje v knihe Jozua. Tak ako bolo úlohou Jozuu rozdeliť krajinu medzi Izraelitov, tak Mesiáš, predstavený ako nový Jozua, prideliť duchovné dedičstvo novému Izraelu.

Prečítaj si Heb 3,7–4,11. Ako Nová zmluva potvrdzuje, že Jozua, nový Mojiš, je predobrazom Ježiša Krista?

Autori Novej zmluvy predstavili mnohé aspekty služby Ježiša Krista z pohľadu Jozuovho diela. Tak ako Jozua vstúpil do Kanaánu po štyridsiatich rokoch na púšti, tak „antitypický Jozua“, Ježiš, vstúpil do svojej pozemskej služby po štyridsiatich dňoch na púšti (Mat 4,1–11; Luk 4,1–13) a do svojej nebeskej služby po štyridsiatich dňoch na púšti tejto zeme (Sk 1,3,9–11; Heb 1,2).

Po Ježišovom krste v rieke Jordán (Ježišov „prechod cez Jordán“; Mat 3,13–17; Mar 1,9–11) pisatelia evanjelia citujú zo Ž 2,7 a Iz 42,1, teda z mesiášskeho žalmu a z piesne o trpiacom Jahveho služobníkovi (Mat 3,17; Mar 1,11; Luk 3,22). V dôsledku toho je Ježiš prostredníctvom svojho krstu predstavený ako božský bojovník, ktorý bude – životom vernej poslušnosti, až po smrť – viesť Jahveho vojny proti mocnostiam zla. Jeho život služby a smrť na kríži spôsobili vyhnanie satana, viedli k víťazstvu nad našimi duchovnými nepriateľmi, ponúkli duchovný odpočinok Jeho ľudu a odovzdali dedičstvo vykúpeným (Ef 4,8; Heb 1,4; Heb 9,15).

APLIKÁCIA ■ Čo znamená, že si môžeme „odpočinúť“ („spočinúť“) v tom, čo pre nás Kristus urobil? Ako môžeme mať istotu, že Ježiš porazil satana?

JOZUA A MY

³Požehnaný Boh a Otec nášho Pána Ježiša Krista, ktorý nás podľa svojho veľkého milosrdenstva vzkriesením Ježiša Krista z mŕtvych znovuzrodil pre živú nádej, ⁴pre nehynúce, nepoškvrnené a nevädnuce dedičstvo pripravené v nebesiach pre vás, ⁵ktorých Božia moc prostredníctvom viery chráni pre spásu, pripravenú zjaviť sa v poslednom čase. (1Per 1,3–5)

Veď viete, že od Pána dostanete za odmenu dedičstvo. Slúžte Pánovi, Kristovi! (Kol 3,24)

Jozua ako predobraz (typ) poukazuje ďalej, než bola služba Ježiša Krista. Jozuov predobraz sa naplňuje v živote cirkvi, ktorá je Kristovým telom. V akom zmysle predznamenávajú vojny, ktoré viedol Izrael pod vedením Jozuu, duchovné zápasy cirkvi? V čom sa líšia? Pozri 1Tim 1,18; 2Tim 4,7; Ef 6,10–12; 2Kor 10,3–5 a Sk 20,32.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Novozmluvní pisatelia poukazujú vo svojich textoch na ekleziologické (cirkevné) naplnenie Jozuovej typológie. Členovia cirkvi, Kristovho tela, sú súčasťou duchovného boja proti silám zla. Súčasne však môžu prežívať odpočinok v Božej milosti (Heb 4,9–11) a požehnania svojho duchovného dedičstva.

Čo hovoria nasledovné texty o konečnom naplnení Jozuovej typológie?
1Pet 1,3–5; Kol 3,24; Zj 20,9; Zj 21,3.

Konečné a úplné naplnenie Jozuovej typológie sa uskutoční a zavŕši pri druhom príchode Ježiša Krista (apokalyptický/eschatologický aspekt). Jozuov život odzrkadľoval tak veľa z Božieho charakteru, že určité aspekty jeho života nadobudli prorocký význam, ktorý predznamenal činnosť a osobu Mesiáša.

Mesiášov prvý príchod je už dnes pre nás (minulou) skutočnosťou. Nepotrebujeme sa sústreďovať na predpovede toho, aký Mesiáš bude, pretože už prišiel (aj keď tieto predpovede, samozrejme, posilňujú našu vieru v Božiu zvrchovanosť). Dnes však máme výsadu zrkadliť Jeho charakter – slávu, o ktorú sa Kristus túžil podeliť so svojimi učeníkmi (Ján 17,22). Každý deň môžeme rozjímať o Kristovom charaktere a premieňať sa na Jeho obraz (2Kor 3,18). Čím viac uvažujeme o Ježišovi, tým viac zrkadlíme krásu Jeho charakteru. Práve k tomu by malo smerovať naše každodenné chodenie s Kristom. Preto sa v Písme kladie taký veľký dôraz na slovo „dnes“. To je aj dôvod, prečo by sme mali venovať čas skúmaniu života, charakteru a učenia Ježiša Krista. Tým, že hľadáme na Krista, meníme sa na Jeho obraz.

■ Jozua (typ) sa opýtal Izraelitov: „Dokedy budete váhať s obsadením krajiny, ktorú vám dal Hospodín, Boh vašich otcov?“ (Joz 18,3) Ako by dnes Ježiš, antityp Jozuu, formuloval túto otázku?

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

„Vtedajší ľudia nechápali zmysel Kristovho poslania. ... Tradície a rôzne iné ľudské ustanovenia a zásady zastierali skutočný zmysel Božích poučení, nedovoľovali ľuďom pochopiť pravé náboženstvo a podľa neho žiť. Keď potom prišiel Kristus, nespoznali v ňom naplnenie všetkých symbolov a predobrazov. Zavrhlí skutočnosť a ďalej lipli na tom, čo už vtedy stratilo svoj význam. Boží Syn prišiel, ale oni ešte stále žiadali znamenania. Keď počuli posolstvo: *Kajajte sa, lebo sa priblížilo nebeské kráľovstvo* (Mat 3,2), žiadali od Krista, aby urobil nejaký div. Kristovo evanjelium sa im stalo kameňom úrazu, pretože túžili po znamenaniach, a nie po Spasiteľovi. Čakali Mesiáša, ktorý svoje nároky presadí mocnými dobyvateľskými skutkami a svoju ríšu založí na rozvalinách pozemských kráľovstiev. Kristus na toto očakávanie odpovedal podobenstvom o rozsievачovi. Božie kráľovstvo sa neuskutočňuje vojenskou mocou či násilím, ale prítomnosťou nových zásad v ľudskom srdci.“ (COL 34.35; KP 17.18)

„Cirkve potrebujú verných Kalébov a Jozuov, ktorí sú pripravení prijať večný život za jednoduchú Božiu podmienku poslušnosti. Naše zbory trpia nedostatkom pracovníkov. Svet je naším poľom. Misionári sú potrební v mestách aj na dedinách, ktoré sú však zviazané s modlárstvom viac ako pohania z Východu, ktorí nikdy neuzreli svetlo pravdy. Skutoční misionársky duch sa vytratil a opustil zbory, ktoré síce uskutočňujú povznesené náboženstvo, ale ich srdce už nie je rozohriate láskou k ľuďom a túžbu priviesť ich do Kristovho ovčince. Niet nikoho, kto by odpovedal na volanie, ktoré sa ozýva z každého miesta: *Príď... a pomôž nám.*“ (4T 156)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Ako nám biblická typológia pomáha lepšie porozumieť službe Ježiša Krista pre nás?
2. V čom je náš duchovný boj podobný dobytiu Kanaánu a v čom sa líši?
3. Uvažujte o konečnom naplnení Jozuovej typológie. Ako nám obraz sveta bez bolesti, utrpenia a smrti dáva skutočnú nádej v každodenných životných zápasoch?
4. Jozua odzrkadľoval Boží charakter do tej miery, že predznamenal Kristovu službu. Akými praktickými spôsobmi môžete Ježišovi dovoliť, aby vo vás lepšie zrkadlil svoj charakter?

ŽIVOT V ZASLÚBENEJ ZEMI

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Jozua 22; Ef 6,7; Ján 7,24; 4. Mojžišova 25; Prísl 15,1; 1Pet 3,8,9

ÚVODNÝ TEXT

Vlúdna odpoveď odvracia zlosť, urážlivé slovo vzbudzuje hnev. (Prísl 15,1)

Život v určitom spoločenstve môže niekedy viesť k sporom a napätiu. Platí to najmä v komunite, akou je cirkev, kde ľudia z rôzneho prostredia a z odlišných sociálnych vrstiev – a niekedy vychovaní v úplne odlišných kultúrach – spolu žijú a pracujú so spoločným cieľom.

Tento týždeň budeme študovať knihu Jozua 22. Sústredíme sa na problém, ktorý vyplýval z veľkého nedorozumenia medzi ľuďmi. Na začiatku knihy Jozua niektorým kmeňom prikázal, aby prekročili Jordán a zúčastnili sa na dobývaní spolu s kmeňmi na západnej strane Jordánu (Joz 1,12–18). Teraz, keď je úloha splnená, môžu sa vrátiť. Na západnej strane Jordánu však stavajú oltár, ktorý vyvoláva obavy medzi západojordánskymi kmeňmi.

Prečo je nebezpečné robiť unáhlené závery o správaní druhých? Ako môžeme podporovať jednotu v cirkvi? Prečo je dôležité sústrediť sa na skutočný cieľ nášho povolania a nenechať sa rozptyľovať tým, čo nie je naozaj dôležité? Tieto a podobné otázky si budeme klásť pri našom štúdiu tento týždeň.

OSNOVA LEKCIE

V jedenástej lekcii nášho štúdia sa budeme venovať 22. kapitole knihy Jozua. V konkrétnom príbehu izraelských kmeňov usadených za Jordánom uvidíme nielen výzvy, ktoré prináša život v spoločenstve veriacich, ale aj možné riešenia nedorozumení, ktoré by mohli viesť k vážnym konfliktom a narušeniu jednoty Božích detí.

- Joz 22,1–6: Závazok a vernosť zajordánskych kmeňov (nedeľa)
- Joz 22,10–18: Obvinenie a nedorozumenie pre postavenie oltára (pondelok)
- Joz 22,13–19; 4. Mojžišova 25: Pinchás a obavy z opakovania minulých hriechov (utorok)
- Joz 22,21–29: Vlúdna odpoveď a objasnenie skutočných motívov (streda)
- Joz 22,30–34: Princípy riešenia konfliktov a upevnenie jednoty (štvrtok)

ZÁVÄZOK

¹Vtedy si Jozua zavolať Rúbenovcov, Gádovcov a polovicu kmeňa Menaše. ²Povedal im: „Zachovali ste všetko, čo vám prikázal Hospodinov služobník Mojžiš a poslúchli ste ma vo všetkom, čo som vám prikázal. ³Neopustili ste svojich bratov už dlhší čas, až do tohto dňa ste verne zachovávali prikázanie Hospodina, svojho Boha. ⁴Teraz však dal Hospodin, váš Boh, vašim bratom odpočinutie, ako im prisľúbil. Vráťte sa teda a chodte do svojich stanov, do krajiny svojho vlastníctva, ktorú vám dal Hospodinov sluha Mojžiš za Jordánom. ⁵Usilovne však zachovávajte prikázanie a zákon, ktorý vám nariadil Hospodinov služobník Mojžiš, aby ste milovali Hospodina, svojho Boha, chodili po jeho cestách, zachovávali jeho prikázanie a slúžili mu celým srdcom a celou dušou.“ ⁶Jozua ich požehnal, prepustil a oni odišli do svojich stanov. (Joz 22,1–6)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Čo nám úvodný text (Joz 22,1–8) hovorí o záväzku Rúbenovcov, Gádovcov a polovice kmeňa Manaše?

Jozua potvrdzuje, že kmene z druhej strany Jordánu plne splnili povinnosti, ku ktorým ich zaviazal Mojžiš i samotný Jozua. Ich záväzok predstavoval významnú oddanosť a obeť pre dobro celého Izraela. Bojovali po boku svojich bratov „už mnoho dní“ (Roh.), čo v skutočnosti znamenalo šesť až sedem rokov (porovnaj s Joz 11,18; Joz 14,10 a 5Moj 2,14). Ich manželky a deti zostali doma na východnej strane Jordánu, no napriek tomu sa rozhodli lojálne bojovať spolu so svojimi bratmi, čeliac hrozbe zranenia a smrti pri obsadzovaní zasľúbenej krajiny.

Tieto verše nepriamo podčiarkujú dôležitosť jednoty národa a krajiny. Pripravujú cestu aj pre nasledujúci príbeh, ktorého podstatou je jednotnosť. Zostanú izraelské kmene jednotné aj napriek silnej prirodzenej hranici, ktorú medzi nimi tvorí Jordán? Dovoľia, aby zemepisné pomery ovplyvnili ich národnú identitu? Alebo sa sústredia na to, aby ich spoločné uctievanie jediného Boha spájalo ako jeden vyvolený národ, jednotný a silný pod Jeho vedením?

Jozua ľuďom vysvetľuje, že jedinou cestou k tejto vernosti je služba Hospodinovi, ktorý si ich vyvolil a poveril ich poslaním.

Rovnaký princíp nachádzame aj v Novej zmluve. Apoštol Pavol napomínal kresťanov, aby svoju službu vykonávali tak, ako keby pracovali pre Boha a nie pre ľudí (pozri Ef 6,7; Kol 3,23 a 1Tes 2,4). Neexistuje vyššie povolanie ako pracovať pre Stvoriteľa vesmíru!

V každodennom živote často čelíme výzvam a ťažkostiam, ktoré nás môžu ľahko odradiť a viesť k tomu, že sa vzdáme. Niekedy je to to najjednoduchšie. Napriek tomu môžeme prosieť o pomoc Hospodina, ktorý sľubuje, že bude s nami a dá nám silu robiť to, čo od nás žiada. Ak sa sústredíme na naše najvyššie povolanie, budeme motivované kráčať vpred aj napriek problémom a ťažkostiam, ktoré sú súčasťou nášho hriechom poznačeného sveta.

APLIKÁCIA

- Text Joz 22,5.6 uvádza, že Jozua vyzval odchádzajúce kmene, aby zostali verné Hospodinovi, a potom ich požehnal. Ako by ovplyvnilo naše vzťahy v cirkvi, keby sme sa za druhých modlili viac ako za seba?

OBVINENIA...

¹⁰Ked' prišli do Gelilótu pri Jordáne v Kanaáne, Rúbenovci, Gádovci a polovica kmeňa Menaše postavili pri Jordáne oltár veľkých rozmerov. ¹¹Izraeliti sa dopyčuli, že Rúbenovci, Gádovci a polovica kmeňa Menaše postavili oltár na hranici Kanaánu pri Gelilóte, pri Jordáne, na izraelskej strane. ¹²Ked' to Izraeliti počuli, zhromaždili celú izraelskú pospolitosť do Šila, aby šli proti nim do boja. ... ¹⁶„Takto hovorí celá pospolitosť Hospodinova: „Akej vierolomnosti ste sa dopustili voči Bohu Izraela, keď sa dnes odvraciate od Hospodina tým, že si staviate oltár, aby ste sa vzbúрили proti Hospodinovi? ... ¹⁸Vy sa dnes odvraciate od Hospodina? Ak sa dnes vzbúrite vy proti Hospodinovi, zajtra sa on bude hnevať na celú izraelskú pospolitosť. (Joz 22,10–12.16.18)

Prečítaj si príbeh o vracajúcich sa kmeňoch v Joz 22,9–20. Aké obvinenia vzniesli kmene zo západného brehu Jordánu voči tým, čo zostali na východnom brehu? Z čoho tieto obvinenia vychádzali? V čom boli pravdivé?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Na rozdiel od verša 1, kde sa kmene na východnej strane nazývajú zvyčajným spôsobom (Rúbenovci, Gádovci atď.), tu sa používa iný výraz: „synovia Rúbenovi“ (Roh.), „synovia Gádovi“ (Roh.) a „polovica pokolenia Manašeho“, čo je v protiklade k „synom Izraelovým“ (Joz 22,11; Roh.), čo predstavuje odlišnú entitu.

V príbehu sa výraz „celá obec synov Izraelových“ (Roh.) vzťahuje iba na deväť a pol západojordánskych kmeňov. Takáto terminológia podčiarkuje rozpor, ktorý sa medzi týmito dvoma skupinami vyvinul. Základnou otázkou príbehu je, či kmene na východnej strane rieky možno aj naďalej považovať za Izraelitov. V príbehu vzniká napätie, pretože kmene z východu si postavili pri Jordáne oltár. Text neponúka dôvod ich počínania. Chýba aj opis funkcie oltára či konkrétnej činnosti s tým súvisiacej. Nejednoznačnosť významu tohto oltára sa ešte prehĺbi, keď sa sústredíme na predchádzajúce udalosti. Pri prvom prechode cez Jordán (Jozua 3 a 4) celý Izrael vstúpil na breh Jordánu, aby prekročil rieku do hlavnej časti Kanaánu. Tu však prichádza časť Izraela do oblasti Jordánska, aby prekročila rieku opačným smerom.

V oboch prípadoch vzniká stavba z kameňov. Prvá slúžila ako pamätník, zatiaľ čo druhú bolo možné vnímať ako pôsobivý oltár. Otázka, ktorá nevyhnutne prichádza na myseľ, je: „Čo znamenajú tieto kamene?“ (porovnaj s Joz 4,6.22). Je tento oltár postavený na prinášanie obetí, alebo je to len pamätník? Ide to s týmito kmeňmi dolu vodou a smerujú k odpadnutiu?

Nedostatok komunikácie s Jozuom, Eleazárom alebo kmeňovými vodcami vytvára priestor pre nedorozumenie, ktoré môže potenciálne viesť k hroziacemu konfliktu.

- Čo majú na mysli Ježiš a Pavol, keď nás napomínajú, aby sme sa vyhli súdeniu druhých? Prečítaj si Luk 6,37; Ján 7,24 a 1Kor 4,5. Prečo je ľahké robiť unáhlené závery o motívoch druhých?

APLIKÁCIA

PRENASLEDOVANÝ MINULOŠŤOU

¹³Izraeliti vyslali Pinchása, syna kňaza Eleazára k Rúbenovcom, Gádovcom a polovici kmeňa Menaše do Gileádu ¹⁴a s ním desať predstavených, po jednom predstavenom z každej rodiny všetkých izraelských kmeňov. Každý bol predákom svojho rodu medzi tisícami Izraela. ¹⁵Keď tí prišli k Rúbenovcom, Gádovcom a polovici kmeňa Menaše do Gileádu, povedali im: ¹⁶„Takto hovorí celá pospolitosť Hospodinova: ‚Akej vierolomnosti ste sa dopustili voči Bohu Izraela, keď sa dnes odvraciate od Hospodina tým, že si staviate oltár, aby ste sa vzbúрили proti Hospodinovi?‘“ (Joz 22,13–16)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Uvažuj znova o úvodnom texte (Joz 22,13–16), tentokrát vo svetle 4. Mojžišovej 25. Prečo si Izraeliti volia Pinchása za vedúceho „delegácie“ smerujúcej zistiť, čo sa deje s kmeňmi na východnom brehu Jordánu?

Deväť a pol kmeňa, ktoré sú tu označené ako „synovia Izraela“, vyslalo delegáciu, aby zistila skutočný význam a zámer oltára, ktorý vznikol na východnom brehu Jordánu. Nesklzli teda k urýchlenným záverom postaveným na chýroch, ktoré naznačovali, že dva a pol kmeňa sa rozhodlo pre nezávislosť. Delegáciu viedol Pinchás, syn veľkňaza Eleazára, ktorý sa po Eleazárovej smrti stane jeho nástupcom (Joz 24,33). Pinchás sa už zviditeľnil ako kňaz, ktorý pomohol ukončiť modloslužbu spojenú so smilstvom v Baal Peóre (4. Mojžišova 25).

„Keď to videl Pinchás, syn Eleazára, vnuk kňaza Árona, vstal spomedzi pospolitosti, vzal do rúk kopiju, vošiel za Izraelitom do ženskej časti stanu a tam ich oboch, Izraelitu i ženu prebodol. Tak bola zastavená pohroma medzi Izraelitmi.“ (4Moj 25,7.8)

Pinchás mal v Izraeli určitú vážnosť. Ďalšími vyslancami boli zástupcovia deväť a pol kmeňa západne od Jordánu. Každý z desiatich predstavených bol predákom jedného z rodov (Roh.: „každý z nich bol hlavou domu ich otcov“).

Delegácia prichádza s množstvom otázok týkajúcich sa znesvätenia a vzbury. Svoju reč začína oficiálnou prorockou formulkou „takto hovorí“. Rozdiel je v tom, že nehovorí Hospodin, ale „celá pospolitosť Hospodinova“ (Joz 22,16; Roh.: „celá obec Hospodinova“). Obviňujú Izrael, že sa dopustil „vierolomnosti“ (Roh.: „priestupku“), že sa „odvrátil“ od Hospodina a že sa „vzbúril“ (Roh.: „sprotivil“) proti Hospodinovi. Pojem „vierolomnosť“ („previnenie“) je to isté hebrejské slovo, ktoré bolo použité na opis Achánovho hriechu (Joz 7,1) a objavuje sa v Tóre opakovane (napríklad 3Moj 5,15; 3Moj 6,2 a 4Moj 5,6.12). Príklady Achána a vzbury v Baal Peóre slúžia ako precedensy: zrady a vzbury. Vyjadrujú tiež strach zostávajúcich kmeňov, že akt postavenia nepovoleného oltára povedie k odpadlícstvu, modlárstvu a nemravnosti, čo vyvolá Hospodinov hnev na celý izraelský národ.

APLIKÁCIA

- Všetci máme negatívne skúsenosti z minulosti, ktoré ovplyvňujú spôsob, akým sa stavíme k prichádzajúcim problémom a sporom. Ako nám môže Božia milosť pomôcť, aby tragédie našej minulosti neurčovali, ako sa v súčasnosti správame k blížnym?

VLÚDNA ODPOVEĎ

²¹Rúbenovci, Gádovci a polovica kmeňa Menašše odpovedali predákom tisícok Izraela: ²²„Boh silný, Boh Hospodin, Boh silný, Boh Hospodin to vie a nech to vie aj Izrael: Ak je to zo vzbury alebo vierolomnosti proti Hospodinovi, nech nás ani dnes neochraňuje. ... ²⁴Postavili sme ho skôr z obavy, že v budúcnosti by mohli vaše deti povedať našim deťom: „Čo máte spoločné s Hospodinom, Bohom Izraela? ²⁵Ved' Hospodin určil Jordán za hranicu medzi vami a nami. Rúbenovci a Gádovci, nemáte podiel na Hospodinovi!“ Tým by vaše deti zavinili, že naše deti by sa prestali báť Hospodina. ... ²⁹Nech nám ani nenapadne, aby sme sa búrili proti Hospodinovi a odvrátili sa od neho, keď by sme si okrem oltára Hospodina, nášho Boha, ktorý stojí pred jeho príbytkom, stavali oltár na spaľované obety, pokrmové obety a obety s hostinou.“ (Joz 22,21.22.24.25.29)

Prečítaj si Joz 22,21–29 v kontexte Prísl 15,1. Čo sa môžeme naučiť z odpovede východných kmeňov?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Odpoveď obvinených je rovnako priamočiara a mocná ako obžaloba. Táto odpoveď tvorí tematicky aj štruktúrne jadro kapitoly. Obvinené kmene si najprv v tichosti a v pokore vypočuli znepokojivé otázky zástupcov deväť a pol kmeňa. Vzhľadom na závažnosť obvinení je ich trpezlivosť príkladná, pretože ukazuje skutočný význam príslovia: „Vlúdna odpoveď odvracia zlosť, urážlivé slovo vzbudzuje hnev.“ (Prísl 15,1)

V úvode obhajoby sa dvakrát opakuje „El, Elohim, Jahve“ (Joz 22,22; „Boh silný, Boh Hospodin“). Takáto formulácia sa stáva slávnostnou prísahou. Jej cieľom je rozptýliť pochybnosti a falošné obvinenia, ktoré by mohli viesť až k vojne medzi jednotlivými izraelskými kmeňmi. Kmene z východného brehu Jordánu sú presvedčené, že Boh situáciu veľmi dobre pozná a rozumie ich postojom. Dúfajú, že prítomná delegácia dospeje k rovnakému záveru. Tieto kmene tiež uznávajú svoju zodpovednosť pred Hospodinom tým, že Ho vyzývajú, aby ich potrestal, ak sa dopustili vierolomnosti (porovnaj s 5Moj 18,19 a 1Sam 20,16.23).

Nasleduje prekvapivé odhalenie. Odpoveď obvinených ukazuje, že obžaloba je neopodstatnená a oltár nemá slúžiť na prinášanie obetí („ale aby bol svedkom medzi vami a nami, ako aj medzi našimi potomkami, že chceme svojimi spaľovanými obetami, obetami s hostinou, ako aj obetami spoločenstva konať službu Hospodinovi pred jeho tvárou“; v 27). Ich odpoveď zároveň odhaľuje ich skutočnú motiváciu: strach z odlúčenia od zvyšku Izraela. Stavba oltára teda nie je dôkazom odpadnutia od viery, ako sa predpokladalo. V skutočnosti je pravdou opak: konali zo strachu pred Hospodinom, tak ako to robili západojordánske kmene. Skutočným základom jednoty Izraela nie je geografická poloha alebo fyzický umiestnenie dedičstva, ale duchovná vernosť požiadavkám Hospodina. Skutočný záujem kmeňov na západnej strane rieky sa prejavuje aj v ich autentickej radošti, keď spoznajú nevinu a čisté pohnútky kmeňov na východe. Namiesto toho, aby sa cítili porazení argumentmi svojich bratov, prejavujú autentické nadšenie, že ich podozrenie sa ukázalo ako nesprávne (Joz 22,31.33). Občianska vojna v Izraeli bola odvrátená a utužila sa jednota národa.

■ Ako sa staviaš ku krivým obvineniam? Ktoré zásady riadia tvoje postoje v tejto otázke? Skús hľadať inšpiráciu v texte Ž 37,3–6.34.37.

APLIKÁCIA

RIEŠENIE KONFLIKTOV

³⁰Ked' kňaz Pinchás a predstavení pospolitosti, predáci tisícok Izraela, počuli, čo povedali Rúbenovci, Gádovci a Menašševci, veľmi sa im to páčilo. ³¹Kňaz Pinchás, syn Eleazára, im povedal: „Dnes sme spoznali, že Hospodin je medzi nami, pretože ste sa nedopustili vierolomnosti proti Hospodinovi. Teraz ste zachránili Izraelitov z rúk Hospodina.“ ³²Nato sa kňaz Pinchás, syn Eleazára, aj predstavení vrátili od Rúbenovcov a Gádovcov z Gileádu do Kanaánu k Izraelitom a vysvetlili im celú záležitosť. ³³Izraelitom sa to páčilo, dobrorečili Bohu a nehovorili už o tom, že sa vypraví do boja proti nim, aby spustošili krajinu, v ktorej bývali Rúbenovci a Gádovci. ³⁴Rúbenovci a Gádovci dali oltáru meno Éd, lebo bude svedkom medzi nami, že Hospodin je Boh. (Joz 22,30–34)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Čo sa z celej udalosti opísanej v Jozua 22 môžeme naučiť o takom riešení konfliktov, ktoré nenaruší jednotu cirkvi? Čo sa dozvedáme z úvodného textu (Joz 22,30–34)? (Pozri aj Žalm 133; Ján 17,20–23 a 1Pet 3,8,9.)

V Jozua 22 nachádzame niekoľko princípov komunikácie, ktoré možno aplikovať na každodenné ľudské vzťahy v rodine, cirkvi a komunite.

1) Keď dôjde k sporu alebo hrozí nedorozumenie, najlepšie urobíme, ak budeme komunikovať otvorene. Nestojí za to tváriť sa, že sa nič nedeje, až dôjde k ozajstnému výbuchu. Je dobré, aby Boží ľud nezostal ľahostajný, keď sa zdá, že problémy pribúdajú. Samozrejme, keby zajordánske kmene oznámili svoj zámer postaviť oltár, nedorozumeniu sa dalo predísť.

2) Aj keď je človek presvedčený o svojom úsudku, nemá robiť predčasné závery. Západojordánske kmene rýchlo uverili fámam a vyvodili falošný záver, že východojordánske kmene odpadli od pravej viery.

3) Hovorme o skutočných alebo vnímaných problémoch skôr, než začneme konať podľa svojich unáhlených záverov.

4) Na dosiahnutie jednoty budme pripravení priniesť obeť. Západojordánske kmene boli ochotné vzdať sa časti svojho podielu v prospech ostatných kmeňov, ak by bola príčinou odpadnutia týchto kmeňov skutočnosť, že bývajú na opačnom brehu Jordánu.

5) Ak ťa niekto obviní, falošne alebo oprávnene, odpovedz pokorne, čím odvrátiš hnev. Odpovedať na obvinenie protiobvinením nikdy nepovedie k pokoju. Snaž sa o porozumenie a pochopenie, ktoré očakávaš od druhých aj ty sám.

6) Raduj sa a dobroreč Bohu, keď sa podarí znova nastoliť pokoj. Je úžasné vidieť, že Izraeliti z pravej strany Jordánu sa tešili, keď sa dozvedeli o skutočnej motivácii dva a pol kmeňa. Neboli takí hrdí na svoj úsudok, aby si nedokázali priznať, že sa mýlili.

Ak by východojordánske kmene odpadli, izraelský ľud by uplatnil požiadavky zmluvy. Jednota nikdy nemôže byť argumentom na oslabenie pravdy alebo na vzdanie sa biblických princípov. Cirkevná disciplína by však mala byť vždy poslednou (a nie prvou) možnosťou, keď zlyhali pokusy o zmierenie a pastoračná pomoc založená na Božom slove. Ako inak by vyzerali naše zbory, keby sa tieto jednoduché princípy dôsledne uplatňovali!

APLIKÁCIA

■ Uvažuj o nedávnom nedorozumení alebo konflikte, ktorého si bol svedkom alebo priamym účastníkom v zbore, rodine alebo komunite. Ako sa v tejto situácii prejavili princípy trpezlivej komunikácie, vládnej reakcie a ochoty porozumieť? Dosiahol by sa rovnaký výsledok aj bez nich? Aký konkrétny krok môžeš urobiť tento týždeň na podporu jednoty a zmierenia tam, kde je napätie?

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Na úsvite dejín* si v kapitole „Konečne doma“ prečítajte záverečnú časť „Nedorozumenie“ (PP 517–520; NÚD 251–253).

„Ešte nikoho nevyviedla zo zlého postoja kritika a nenapravili ho výčitky. Mnohých však takýto prístup odvádza ešte ďalej od pravej cesty a zatvrdzuje ich srdcia proti usvedčovaniu z hriechu. Citlivé a trpezlivé konanie môže zachrániť každého chybujúceho. Kým Rúbenovci a Gádovci sa naozaj snažili podporovať pravé náboženstvo, ich konanie bolo chybné posúdené a prísne kritizované. Napriek tomu pokorne a trpezlivo načúvali obvineniam svojich bratov skôr, než sa začali obhajovať. Až potom vysvetlili svoje motívy a dokázali svoju nevinu. Tí, ktorí sú v práve, môžu zostať pokojní a ohľaduplní, aj keď sú krivo obvinení. Boh vie o všetkom, čo ľudia nesprávne chápu alebo falošne vysvetľujú. Preto môžeme svoj prípad bez rizika ponechať v jeho rukách. On obháji tých, ktorí mu dôverujú. Kristus sa tesne pred svojím ukrižovaním modlil, aby jeho učeníci boli jednotní, ako je on jedno s Otcom, aby svet uveril, že ho Boh poslal. Táto láskavá modlitba preniká storočiami až do našich dní. Hoci nemáme obetovať ani jedinú zásadu pravdy, má byť naším stálym cieľom dosiahnuť takúto jednotu. Kristus povedal: *Neprosím len za nich, ale aj za tých, čo prostredníctvom ich slova uveria vo mňa, aby všetci jedno boli; ako Ty, Otče, si vo mne a ja som v Tebe.* (Ján 17,20.21)“ (PP 519.520; NÚD 252.253)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Ako nám môže Pavlovo napomenutie „v pokore pokladajte iných za vyšších od seba“ (Fil 2,3) pomôcť, aby sme sa vyhli domýšľavosti v súvislosti s konaním našich spoluveriacich?
2. Prečo naše minulé zlyhania alebo chyby spôsobujú, že prehnane reagujeme na vzniknuté nedorozumenia? Ako sa môžeme vyhnúť takýmto sklonom?
3. Diskutujte o význame počúvania názorov iných. Ako môžete vo vašom zbore rozvíjať kultúru počúvania? (Porovnaj s Jak 1,19.)
4. Žijeme vo svete, v ktorom sa požiadavky nášho profesionálneho života, rodinných povinností, cirkevných záväzkov a iných úloh môžu zdať nesmierne veľké. Ako nám môže priniesť zodpovednosť a pokoj mysle také konanie, ako keby sme robili všetko pre Hospodina?

Týždeň od 14. do 20. decembra

BOH JE VERNÝ!

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Joz 21,43–45; 2Tim 2,11–13; Jozua 23; Zj 14,10.19; 5Moj 6,5

ÚVODNÝ TEXT

Ani slovo sa nestratilo z tých dobrých prísľubov, ktoré dal Hospodin domu Izraela. Všetko sa splnilo. (Joz 21,45)

Keď John F. Kennedy na svojej inaugurácii 20. januára 1961 prehovoril k Amerike, jeho prejav mal len 1366 slov. V mysli svojich spoluobčanov však jeho reč zanechala nezmazateľnú stopu. Keď povzbudzoval svoju krajinu, aby sa zamerala na svoje povinnosti namiesto svojich privilégií, povedal: „S čistým svedomím ako jedinou istou odmenou, s históriou ako konečným sudcom našich činov, podme vpred viesť krajinu, ktorú milujeme, prosiac o Jeho požehnanie a pomoc, no zároveň s vedomím, že tu na zemi musí byť Božie dielo skutočne naše vlastné.“

Keď Jozua, starnúci vodca Izraelitov, cítil, že sa blíži koniec jeho života, rozhodol sa osloviť vodcov národa a všetkých Izraelitov (Jozua 23 a 24). Slová v Jozua 23 sa zameriavajú viac na budúcnosť a na to, ako uctievať jedine Boha. Jozua 24 sa odvoláva na verné Božie skutky v minulosti s cieľom povzbudiť rozhodnutie, že jediný, kto si zaslúži byť uctievaný, je Jahve.

Tento týždeň si spoločne preštudujeme prvú časť tejto Jozuovej reči, v ktorej sa pozerá späť na víťazstvá Izraela, no zároveň sleduje cestu budúceho úspechu Izraela.

OSNOVA LEKCIE

Kapitoly Jozua 23 a 24 zaznamenávajú záverečnú Jozuovu reč. V dnešnej lekcii sa zameriame na prvú časť – kapitolu 23. Pozrieme sa, ako Jozua vyzýva Izrael na ocenenie Božej vernosti, úplnú dôveru, zachovanie jednoty a jasnej identity Božieho ľudu aj do budúcnosti.

- Joz 21,43–45: Božia vernosť – splnené zaslúbenia (nedeľa)
- Joz 23,1–5: Jozuova výzva na vernosť a dôveru (pondelok)
- Joz 23,6–8.11–13: Zachovanie identity verzus splynutie s okolím (utorok)
- Joz 23,15–16: Boží hnev ako dôsledok neposlušnosti (streda)
- Joz 23,8.11–13; 5Moj 6,5: Prilnutie k Bohu a pravá láska (štvrtok)

VŠETKO SA SPLNILO

⁴³Hospodin dal Izraelitom celú krajinu, ktorú prisazne slúbil dať ich otcom. Zaujali ju a usadili sa v nej. ⁴⁴Hospodin im dal odpočinutie zo všetkých strán tak, ako prisazne slúbil ich otcom, a nikto z ich nepriateľov neobstál pred nimi. Hospodin im vydal do rúk všetkých nepriateľov. ⁴⁵Ani slovo sa nestratilo z tých dobrých prísľubov, ktoré dal Hospodin domu Izraela. Všetko sa splnilo. (Joz 21,43–45)

Aký obraz Boha vykresľuje kniha v úvodnom texte (Joz 21,43–45)? Ako sa tieto slová vzťahujú nielen na historickú zaslúbenú zem, ale aj na realitu našej spásy (2Tim 2,11–13)?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Tieto verše tvoria vrchol knihy a sú jej teologickým zhrnutím. Vyzdvihujú jednu z hlavných tém celej knihy: zmluvnú vernosť Jahveho, ktorý dodržiava svoje sľuby a plní svoje prisahy. V tejto krátkej časti je zhrnutý aj celý doterajší obsah knihy. Kým text Joz 21,43 hovorí o rozdelení a osídlení krajiny (Jozua 13–21), text Joz 21,44 hovorí o víťazstvách vybojovaných nad nepriateľmi a o ovládnutí krajiny (Jozua 1–12). Celý tento pohľad späť je ovplyvnený skúsenosťou Božej vernosti. Izraeliti musia vždy pamätať na to, že víťazstvá nad nepriateľmi alebo krajinou si nikdy nemôžu nárokovať ako svoje dedičstvo – s výnimkou Božej vernosti slovu, ktoré im dal.

Hospodin dal „celú krajinu“ (Joz 21,43), vydal „do rúk všetkých nepriateľov“ (Joz 21,44) a podľa toho, čo „všetko... prisahal ich otcom“ (Joz 21,44; Roh.), „všetko sa splnilo“ (Joz 21,45). Slovo *kol* („celý“, „všetok“) sa v uvedených troch veršoch (Joz 21,43–45) opakuje celkovo šesťkrát. Takto sa zdôrazňuje skutočnosť, že krajina je darom od Hospodina a Izrael si nemôže pripísať žiadnu zásluhu za to, že ju dostal. Bol to Hospodin, kto prisahal, že „dá“ krajinu, a ktorý „vydal“ nepriateľov do rúk Izraelitov.

Všetok úspech Izraela treba pripísať výlučne Božej iniciatíve a vernosti. To isté platí aj o našej spásy: „Veď ste spasení milosťou skrze vieru. A to nie je z vás, je to Boží dar. Nie zo skutkov, aby sa nikto nevystatoval.“ (Ef 2,8.9)

Zdôrazňujúc Božiu vernosť Pavol napísal: „Spôľahlivé je toto slovo: Ak sme spolu s ním zomreli, spolu s ním budeme aj žiť; ak vytrváme, spolu s ním budeme aj kralovať; ak ho zaprieme, aj on zaprie nás; ak sme neverní, on zostáva verný, veď nemôže zaprieť seba samého.“ (2Tim 2,11–13)

- Ako nám Božia vernosť pri dodržiavaní Jeho zaslúbení dáva istotu, že žiadne z Jeho zaslúbení do budúcnosti nezlyhá? (Pozri 1Kor 10,13 a 2Kor 1,18–20.)

APLIKÁCIA

ZNAK ZNEPOKOJENIA

¹Odvtedy, čo Hospodin dal Izraelitom, aby si odpočinuli od všetkých okolitých nepriateľov, uplynulo mnoho času. Jozua ako starec v pokročilom veku ²zvolal celý Izrael, jeho starších a predákov, sudcov i správco a povedal im: „Ja som už starec v pokročilom veku. ³Vy ste videli všetko, čo urobil Hospodin, váš Boh, všetkým týmto národom pred vami, lebo Hospodin, váš Boh, sám bojoval za vás. ⁴Pozrite, vám i vašim kmeňom som losovaním pridelil za dedičné vlastníctvo územie národov, ktorých zvyšky tu zostali, ako aj územie všetkých národov, ktoré som vykynožil od Jordánu po Veľké more na západe. ⁵Hospodin, váš Boh, ich sám vypudí pred vás, zaženie ich a vy obsadíte ich krajinu, ako vám slúbil Hospodin, váš Boh. (Joz 23,1–5)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Veľkolepý záver celej časti (Joz 21,43–45) nesie v sebe splnenú podmienku poslušnosti. Úspech nikdy nemožno považovať za samozrejmosť, vždy je spojený s poslušnosťou Božiemu slovu. A tak je pridelenie pôdy nielen znakom Božej vernosti Izraelu (Neh 9,8), ale aj otvorenou bránou pre budúci rozvoj, ktorý je podmienený postojom Izraelitov. Dokáže si Izrael udržať to, čo pod Božím vedením získal?

Na čo sa Jozua zameriava v úvodnom texte (Joz 23,1–5)?

Jozuov prejav sa presúva od „starca v pokročilom veku“ (zdôraznené dvakrát) k poslucháčom, ktorí budú musieť pokračovať v Bohom zverenom poslaní. Opisuje, ako mohli Izraeliti dobyť a obsadiť rozsiahlu krajinu: Hospodin za nich bojoval. Aj keď sa Izraeliti po vyjdení z Egypta museli pre svoju nedôveru a pre svoje pochybnosti zapojiť do vojnového ťaženia, krajinu sa im nepodarilo dobyť vďaka vlastnej sile, ale vďaka Božím zásahom.

Boh dal Izraelu odpočinok od jeho nepriateľov, no zostalo pred nimi ešte niekoľko miest a národov, ktoré mali byť obsadené. Víťazstvo nie je pre Izrael dokonanou, nezmeniteľnou realitou, ale neustále prítomnou možnosťou prostredníctvom nepretržitej dôvery a vernosti Božej dostupnej pomoci.

Aké sú podobnosti medzi dobytím Kanaánu pod Jozuovým vedením a tým, ako môžeme dnes viesť víťazný duchovný život? Pozri Joz 23,10; Kol 2,15; 2Kor 10,3–5 a Ef 6,11–18.

Víťazstvá Izraelitov nemožno pripísať ani ich množstvu, ani ich výzbroji a ani ich stratégií. Podobne je to aj s duchovným víťazstvom nad hriechom a pokúšením, ktoré pre nás vydobyl Ježiš Kristus svojou obeťou a svojím zmŕtvychvstaním. Ak chce Boží ľud žiť víťazným životom, musí sa aj on dnes neustále spoliehať na duchovné zbrane poskytované Svätým Duchom.

APLIKÁCIA ■ Prečo aj napriek množstvu úžasných zaslúbení vždy znova sklzávame do hriechu?

JASNÉ HRANICE

⁶Budte zmužilí, verne zachovávajte a plňte všetko, čo je napísané v knihe Mojžišovho zákona; neodchylujte sa od neho ani napravo, ani naľavo. ⁷Nepomiešajte sa s národmi, ktoré ešte zostali medzi vami. Ani len nespomínajte mená ich bohov, neprisahajte na nich, neslúžte im ani sa im neklaňajte. ⁸Pridržiavajte sa však Hospodina, svojho Boha, ako ste to robili až dodnes. ... ¹²Ak sa však odvrátite a budete sa pridržať zvyšku národov, ktoré ešte zostali pri vás, ak sa spríbuzníte a zmiešate sa s nimi, ¹³vedzte, že Hospodin, váš Boh, už tieto národy nevyženie spred vás, ale budú vám pascou, osídлом, bičom na vaše boky a trňom vo vašich očiach, kým nebudete vykynoznení z tejto dobrej krajiny, ktorú vám dal Hospodin, váš Boh. (Joz 23,6–8.12.13)

Pomocou tých istých slov, ktoré mu boli adresované na začiatku knihy (Joz 1,7.8), Jozua uvádza, že úloha, ktorá leží pred Izraelom, nie je primárne vojenskej povahy. Ide o duchovné dielo, ktoré súvisí s poslušnosťou Božej vôle zjavenej v Tóre.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Prečo Jozua zaujal taký rázny postoj, pokiaľ ide o vzťahy Izraela s okolitými národmi? (Joz 23,6–8.12.13)

Nebezpečenstvo, ktorému Izrael čelil, nespočívalo v hrozbe nepriateľstva okolitých národov, ale v riziku spojenom, paradoxne, s ich priateľstvom. Zbrane pohanov nemuseli pre Izraelitov predstavovať žiadny problém. Ako škodlivé sa však ukazujú životné hodnoty pohanov, ktoré mohli byť škodlivejšie ako akákoľvek vojenská agresia. Jozua upriamuje pozornosť vodcov na zásadnú skutočnosť, že konflikt, do ktorého boli zapojení, je vo svojej podstate predovšetkým duchovný. Preto si Izrael musí zachovať svoju jedinečnú identitu.

Zákaz vzývať meno boha, prisahať naň a slúžiť mu alebo sa mu klaňať súvisí s modlárstvom. Na starovekom Blízkom východe predstavovalo meno božstva jeho/jej prítomnosť a moc. Vzývanie alebo spomínanie mien cudzích bohov v každodenných pozdravoch alebo obchodných transakciách znamenalo uznanie ich autority a mohlo viesť Izraelitov k tomu, aby u nich hľadali pomoc v čase problémov (porovnaj so Sud 2,1–3.11–13).

Nebezpečenstvo zmiešaných manželstiev so zostávajúcimi Kanaáncami spočívalo v strate duchovnej čistoty Izraela. Zámerom Jozuovho napomenutia v žiadnom prípade nebolo podporovať nejakú rasovú či etnickú čistotu. Hlavným cieľom bolo, aby sa ľudia chránili pred modloslužbou a vyhýbali sa cudzím božstvám. Ak by sa totiž odklonili od Hospodina, viedlo by to zákonite k duchovnému kolapsu Izraela. Prípad Šalamúna je dramatickým príkladom smutných duchovných následkov zmiešaných manželstiev (1Král' 3,1 a 1Král' 11,1–8). Aj v Novej zmluve dostávajú kresťania otvorené varovanie pred uztváraním manželských vzťahov s neveriacimi (2Kor 6,14), hoci v prípade existujúcich manželstiev Pavol neodporúča rozvod s neveriacim manželským partnerom, ale vyzýva kresťanov, aby žili príkladným životom v nádeji, že získajú manželského partnera pre Pána (1Kor 7,12–16).

- **Jozuovo varovanie pred škodlivými zväzkami nevyhnutne vedie k otázke vzťahu kresťana k „svetu“. Ako môžeme nájsť vyvážený vzťah k spoločnosti, v ktorej žijeme?**

APLIKÁCIA

HOSPODINOV HNEV

¹⁵Ako sa vám splnil každý dobrý prísľub, ktorý vám dal Hospodin, váš Boh, tak dopustí Hospodin na vás všetko zlé, kým vás nevyknoží z tejto dobrej krajiny, ktorú vám dal. ¹⁶Ak prestúpíte zmluvu, ktorú vám Hospodin, váš Boh, prikázal zachovávať, ak pôjdete slúžiť iným bohom a klaňať sa im, Hospodinov hnev vzbĺkne proti vám a čoskoro vyhyniete z tejto dobrej krajiny, ktorú vám dal. (Joz 23,15.16)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Ako by sme mali interpretovať opisy Božieho hnevu a odplatnej spravodlivosti u Jozuu (Joz 23,15.16) a inde v Písme? (Pozri tiež 4Moj 11,33; 2Par 36,16; Zj 14,10.19; Zj 15,1.)

Izrael už zažil Hospodinov hnev počas putovania púšťou (4Moj 11,33 a 4Moj 12,9), ako aj v zaslúbenej krajine (Joz 7,1). Ľud si naplno uvedomoval, aké hrozné následky má vyvolanie Hospodinovho hnevu hrubým porušením zmluvy. Tieto verše predstavujú naozaj tvrdé Jozuove slová. Je šokujúce počuť, že Hospodin zničí Izrael, pretože ten istý výraz sa predtým používal na označenie vyhladenia Kanaánčanov. Ako sa verne naplnili zaslúbenia Hospodina týkajúce sa požehnania Izraela, naplnia sa aj kľatby vyplývajúce z porušenia zmluvy (3. Mojžišova 26 a 5. Mojžišova 28). Vo svetle zničenia Kanaánčanov a vyvlastnenia ich pôdy tieto verše opäť jasne ukazujú, že Hospodin je v konečnom dôsledku sudcom celej zeme. Vyhlasuje vojnu hriechu, bez ohľadu na to, odkiaľ prichádza a kto ho pácha. Izrael nezískal svojím podielom na Hospodinových vojnách nejaké neodňateľné zásluhy. V tomto zmysle je na rovnakej úrovni ako pohanské národy, ktoré sa neskôr stali prostriedkom Hospodinovho súdu nad vyvoleným národom pre jeho odpadnutie.

Bolo len a len na rozhodnutí Izraela, aby sa slávne istoty minulosti stali základom pre prosperujúcu budúcnosť.

Na prvý pohľad by sa niekomu mohlo zdať, že biblické učenie o Božom hneve je nezlučiteľné s tvrdením, že „Boh je láska“ (Ján 3,16; 1Ján 4,8). No práve vo svetle Božieho hnevu sa biblické učenie o Božej láske stáva ešte aktuálnejším. Áno, Biblia predstavuje Boha ako milujúceho, trpezlivého, zhovievavého a pripraveného odpustiť (2Moj 34,6; Mich 7,18). V kontexte sveta postihnutého hriechom však zároveň platí, že Hospodinov hnev je postojom Jeho svätosti a spravodlivosti zoči-voči hriechu a zlu. Jeho hnev nikdy nie je emocionálnou, pomstychtivou či dokonca nepredvídateľnou reakciou. Nová zmluva učí, že Kristus sa za nás stal hriechom (2Kor 5,21) a Jeho smrťou sme boli zmierení s Bohom (Rim 5,10). Kto v Neho verí, nebude musieť čeliť Božiemu hnevu (Ján 3,36; Ef 2,3; 1Tes 1,10). Koncept Božieho hnevu predstavuje Boha ako spravodlivého sudcu vesmíru a Toho, ktorý presadzuje vec spravodlivosti (Ž 7,11; Ž 50,6; 2Tim 4,8).

APLIKÁCIA

- Ako ti pochopenie Božieho hnevu ako odpovede na hriech – zakoreneného v Jeho svätosti a láske – pomáha formovať spôsob, akým dnes prežívaš svoj zmluvný vzťah s Ním? V ktorých oblastiach tvojho života ťa Boh môže povolávať k hlbšej vernosti vo svetle Jeho spravodlivosti a milosrdenstva?

PRIDRŽIAVAJTE SA HOSPODINA

⁸Pridržiavajte sa však Hospodina, svojho Boha, ako ste to robili až dodnes. ...

¹¹Dajte si veľký pozor na seba a milujte Hospodina, svojho Boha. ¹²Ak sa však odvrátite a budete sa pridržať zvyšku národov, ktoré ešte zostali pri vás, ak sa spribozníte a zmiešate sa s nimi, ¹³vedzte, že Hospodin, váš Boh, už tieto národy nevyženie spred vás, ale budú vám pascou, osídлом, bičom na vaše boky a trňom vo vašich očiach, kým nebudete vykynožení z tejto dobrej krajiny, ktorú vám dal Hospodin, váš Boh. (Joz 23,8.11–13)

Milovať budeš Hospodina, svojho Boha, celým srdcom, celou dušou a celou silou. (5Moj 6,5)

Ako sa Izrael mohol vyhnúť pokušeniu modlárstva a následnému Božiemu hnevu? Určite nie tým, že by si neustále dookola pripomínal, čo všetko zmluva zakazuje. Najlepšou cestou bolo budovanie a zachovávanie vedomej a dôslednej vernosti Hospodinovi. Rovnaké sloveso „pridržať sa“ Hospodina (pozri 5Moj 4,4) sa používa aj na opis manželskej zmluvy, ktorá mala usmerňovať vzťah medzi manželkou a manželom (1Moj 2,24), a nachádzame ho aj v súvislosti s lojalitou Rút k Noemi (Rút 1,14). Je dôležité poznamenať, že podľa Jozuovho hodnotenia takáto vernosť charakterizovala Izrael ako národ „až dodnes“. Žiaľ, rovnaké tvrdenie nebude platiť pre neskoršie obdobie dejín Izraela, ako to smutne dokazuje kniha Sudcov (Sud 2,2.7.11; Sud 3,7.12; Sud. 4,1 atď.)

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Jozua vyzýva Izrael, aby miloval Hospodina, svojho Boha (Joz 23,11; porovnaj s 5Moj 6,5). Láska sa nedá vnútiť. Ak by to tak bolo, prestala by byť tým, čím vo svojej podstate je. Ale v akom zmysle môžeme niekomu lásku „prikázať“?

Aby sa Izrael mohol neustále tešiť z požehnaní zmluvy, musel zostať verný Bohu. Hebrejčina je mimoriadne dôrazná: „Dajte si veľký pozor na seba a milujte Hospodina.“ Slovo *ahava* („láska“) môže označovať širokú škálu ľudských náklonností, vrátane priateľskej pripútanosti, sexuálnej intimity, mate-rinskej nežnosti, romantickej lásky a vernosti Bohu. Ak chápeme lásku k Bohu ako vedomý záväzok a oddanosť, môže byť prikázaná bez porušenia jej pravej podstaty (porovnaj s Ján 13,34). Boh vždy zamýšľal, aby poslušnosť Jeho príkazom pramenila z osobného vzťahu s Ním („ako som vás niesol na orlích krídlach a priviedol k sebe“ 2Moj 19,4; 5Moj 6,5; porovnaj s Mat 22,37). Láska Jeho ľudu mala vychádzať z toho, čo On pre nich urobil vo svojom veľkom milosrdenstve a vo svojej nekonečnej láske.

Príkaz milovať Boha vyjadruje vzájomnú, ale nie symetrickú povahu Božej lásky. Boh túži vstúpiť do dôverného, osobného vzťahu s každým človekom, ktorý opätuje Jeho lásku. Jeho univerzálna láska ku všetkým teda tvorí rámec pre prejav našej dobrovoľnej, opätovanej lásky.

- Ježiš dal svojim učeníkom nové prikázanie. V akom zmysle bolo toto prikázanie nové a staré zároveň? Prečítaj si texty Ján 13,34; Ján 15,17; 1Ján 3,11 a porovnaj ich s 3Moj 19,18.

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Na úsvite dejín* si prečítajte prvú časť kapitoly „Józuove posledné slová“ (PP 521.522; NÚD 254.255).

„Satan klame mnohých rafinovane zvodným tvrdením, že Boh vo svojej láske k vyvolenému národu Izraelcom veľkoryso odpúšťa spáchaný hriech. Pritom presviedča, že hrozby obsiahnuté v Božom slove majú síce určitý zmysel v mravnej Božej vláde, že ich však nemožno chápať doslovne. Boh však pri všetkom svojom zaobchádzaní so svojimi tvormi dodržiava zásady spravodlivosti tým, že nechá predviesť hriechy v ich pravej podobe a ukazuje, že nevyhnutným následkom hriechu je utrpenie a smrť. Pre hriech nikdy nebolo a nikdy nebude takzvané bezpodmienečné odpustenie. Pri takomto odpustení by sa Boh vlastne zriekal zásad spravodlivosti, ktoré sú skutočným základom jeho vlády. Nevinný vesmír by to zavádzalo do zmätku. Boh jasne ukázal následky hriechu; a keby jeho varovné signály nemali platiť, nemohli by sme mať istotu, či sa splnia aj Božie zaslúbenia. Takáto „zhovievavosť“, ktorá neberie ohľad na spravodlivosť, nie je zhovievavosťou, ale slabosťou.

Boh je darca života. Všetky Božie zákony sú od samého začiatku životodarné. Hriech však porušil Bohom ustanovený poriadok a zaviedol rozvrat. Kým potrvá hriech, nevyhnutne bude trvať aj utrpenie a smrť. Keďže Spasiteľ vzal na seba kľatbu hriechu, ktorá patrila nám, smieme dúfať, že v jeho osobe sa vyhneme jej neblahým následkom.“ (PP 522; PP 390)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Pripomeňte si dôkazy Božej vernosti vo svojom živote. Ktoré dôkazy by ste chceli zdôrazniť? Ako reagujete, keď sa okolnosti nevyvíjajú tak, ako ste dúfali alebo za čo ste sa modlili? Čo robíte, keď sa odvolávate na Božie zaslúbenia, ale odpoveďou vám je len ticho?
2. Diskutujte o biblickom učení o Božom hneve. Ako by ste vysvetlili, že Hospodinov hnev je súčasťou evanjelia?
3. Aké zásady predstavila táto lekcia o spoločenstve s neveriacimi? Ako môžeme nájsť rovnováhu medzi zachovávaním našich zásad a spôsobu života na jednej strane, so stretávaním sa s neveriacimi ľuďmi, ktorým slúžime a dbáme o ich blaho, na strane druhej?
4. Aké prekážky vám bránia prilnúť k Hospodinovi celým srdcom?

„VYVOĽTE SI DNES“

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Jozua 24; 1Moj 12,7; 5Moj 17,19; 5Moj 5,6; 1Kráľ 11,2.4.9; 2Tim 4,7.8

ÚVODNÝ TEXT

Ak sa vám nepáči slúžiť Hospodinovi, vyvoľte si dnes, komu chcete slúžiť: či bohom, ktorým slúžili vaši otcovia za Velíriekou, alebo bohom krajiny Amorejčanov, v ktorej bývate. Ja však i môj dom budeme slúžiť Hospodinovi. (Joz 24,15)

Posledná kapitola knihy Jozua je zasadená do kontextu obradu obnovy zmluvy, ktorú však tentoraz vedie zostarnutý vodca Izraela. Hoci nejde o samotnú zmluvu, ale skôr o správu o obrade obnovenia zmluvy, kapitola obsahuje prvky starovekých vazalských zmlúv na Blízkom východe: (1) preambula, ktorá predstavuje najvyššieho vládcu, iniciátora zmluvy; (2) historický prológ, ktorý opisuje vzťah medzi vládcom a vazalom; (3) zmluvné ustanovenia požadujúce od vazala prejavy úplnej vernosti najvyššiemu vládcovi, ktorých základom a motiváciou je vďačnosť; (4) požehnanie za poslušnosť a kľatby za porušenie zmluvy; (5) svedkovia vazalského záväzku; (6) uloženie dokumentu na budúce čítanie a (7) ratifikácia zmluvy.

Jozua je na konci svojej životnej púte a na obzore nie je za neho žiadna náhrada. Obnovenie zmluvy je pre Izraelitov pripomienkou, že ich kráľom je samotný Jahve a že ak Mu zostanú verní, budú sa tešiť Jeho ochrane. Izrael nepotrebuje ľudského kráľa. Ako teokratický národ musí mať stále na pamäti, že jeho jediným kráľom je Hospodin.

OSNOVA LEKCIE

V poslednej lekcii nášho štúdia otvoríme poslednú kapitolu knihy Jozua (kapitolu 24), v ktorej starnúci vodca ešte raz prehovorí a vedie obrad obnovy zmluvy, ktorý vrcholí naliehavou výzvou na rozhodnutie slúžiť Hospodinovi.

- Joz 24,1–13; 1Moj 12,7: Božie činy v minulosti a obnova zmluvy (nedeľa)
- Joz 24,14.15: Výzva na rozhodnutie a úprimné nasledovanie Boha (pondelok)
- Joz 24,16–21: Výzva slúžiť Hospodinovi (utorok)
- Joz 24,22–24: Výzva na odstránení cudzích bohov a na poslušnosť (streda)
- Joz 24,29–33: Jozuova smrť a výzva pre novú generáciu (štvrtok)

„VAŠE OČI VIDELI“

¹Jozua zhromaždil všetky kmene do Síchemu. Povolal starších a predákov, sudcov a správcov Izraela. Keď sa postavili pred Boha, ²Jozua povedal všetkému ľudu: „Takto hovorí Hospodin, Boh Izraela: Vaši otcovia, Terach, otec Abraháma a Nachóra, kedysi bývali za Velriekou a slúžili iným bohom. ³Ja som však vyviedol vášho otca Abraháma spoza Velrieky a previedol som ho celým Kanaánom, rozmnožil som jeho potomstvo a dal som mu syna Izáka. ... ¹²Poslal som pred vami sršne, tie ich vyhnali spred vás a vypudili aj oboch amorrejských kráľov. Nestalo sa to tvojím mečom ani tvojím lukom. ¹³Dal som vám krajinu, ktorá vás nestála nijakú námahu, mestá, ktoré ste nestavali a usadili ste sa v nich. Jete z viníc a olív, ktoré ste nevysádzali.“ (Joz 24,1–3.12.13)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Síchem bol miestom, kde Abrahám pri svojom príchode do krajiny postavil oltár a kde mu Boh prvýkrát dal zaslúbenie krajiny (1Moj 12,7). Teraz, keď sa naplnili zaslúbenia dané Abrahámovi, Izrael obnovuje zmluvu s Bohom práve na tom mieste, kde zaznelo prvé zaslúbenie. Výzva Jozuu pripomína Jákobove slová „teraz odstráňte cudzích bohov, ktorých máte medzi sebou“ (Joz 24,23; porovnaj s 1Moj 35,2–4). Samotné miesto, kde sa udalosť obnovy zmluvy odohráva, je výzvou prejavíť Hospodinovi úplnú lojalitu a odmietnuť všetkých ostatných „bohov“.

Prečítaj si Joz 24,1–13. Čo je hlavným cieľom Božieho posolstva Izraelu?

Boh je hlavným subjektom toho, čo sa v minulosti udialo: „vyviedol som“ (v. 3 a 5), „previedol som“ (v. 3), „dal som“ (v. 3 a 4), „poslal som“ (v. 5), „trestal som“ (v. 5) a podobne. Izrael nie je hlavným protagonistom príbehu, je skôr jeho objektom. Je to Boh, kto stvoril Izrael. Keby Boh nezasiahol do života Abraháma, Izraeliti by slúžili tým istým pohanským modlám. Existencia Izraela ako národa nie je zásluhou žiadneho z jeho patriarchov, ale výlučným dielom Božej milosti. Skutočnosť, že Izraeliti ovládli Kanaán, nie je dôvodom na chvastanie sa, ale prvotnou príčinou, prečo majú slúžiť Bohu.

Hospodinova reč obsahuje päťkrát zmenu medzi „vy“ a „oni“ (otcovia). Otcovia a súčasná generácia v Sícheme sa považujú za jedno. Jozua sa snaží ukázať to, čo Mojžiš potvrdil už v 5Moj 5,3, teda že Hospodin neuzavrel zmluvu len s ich otcami, ale so všetkými, ktorí sa práve teraz zhromaždili pred Bohom. Väčšina prítomných nezažila vyjdenie z Egypta. Nie „všetci“ boli na vrchu Horeb. Jozua však hovorí, že tam boli všetci. Poučenie z minulosti si potrebuje osvojiť každá nová generácia. Boh, ktorý v minulosti vykonal veľké dielo pre ich predkov, je pripravený konať aj pre dobro súčasnej generácie.

APLIKÁCIA

- Ako sa v cirkvi môžeme naučiť citlivejšie vnímať zodpovednosť každého jednotlivca za to, ako sa darí celému cirkevnému spoločenstvu?

„V ÚPRIMNOSTI A V PRAVDE“

¹⁴Preto sa teraz bojte Hospodina, slúžte mu úprimne a verne, odstráňte bohov, ktorým slúžili vaši otcovia za Velriekou a v Egypte. Slúžte Hospodinovi! ¹⁵Ak sa vám nepáči slúžiť Hospodinovi, vyvolte si dnes, komu chcete slúžiť: či bohom, ktorým slúžili vaši otcovia za Velriekou, alebo bohom krajiny Amorejčanov, v ktorej bývate. Ja však i môj dom budeme slúžiť Hospodinovi.“ (Joz 24,14.15)

Akú výzvu adresoval Jozua Izraelitom (Joz 24,14.15)? Čo znamená „slúžiť Hospodinovi úprimne a verne“ (Roh.: „v pravde“)?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Jozuova výzva jasne vyjadruje skutočnosť, že Izrael stojí pred dôležitým rozhodnutím. Bud' si prostredníctvom vernosti Stvoriteľovi zachová svoju jedinečnosť a bude žiť v zaslúbenej krajine, alebo opäť ochabne a stane sa jedným z mnohých modloslužobných národov bez jasnej identity, cieľa a poslania. Volba je na nich.

Jozuova výzva je dvojité: Izrael sa má *báť* Hospodina a má Mu *slúžiť* „úprimne a verne“. Báť sa Hospodina neznamená žiť v neustálom strachu a citovej neistote. Biblický koncept báť sa Hospodina hovorí skôr o úcte a bázni, ktoré pramenia z uznania nepreniknuteľnej veľkosti, svätosti a nekonečnosti Boha na jednej strane a našej malosti, hriešnosti a konečnosti na strane druhej. „Báť sa Boha“ znamená neustále si uvedomovať veľkosť Jeho požiadaviek, uvedomovať si, že On nie je len naším nebeským Otcom, ale aj naším Božským Kráľom. Takéto uvedomenie povedie k životu v poslušnosti Bohu (3Moj 19,14; 3Moj 25,17; 5Moj 17,19; 2Kráľ 17,34). Kým „strach“ opisuje vnútorný postoj, ktorý má charakterizovať pravého Izraelitu, praktickým výsledkom úcty k Bohu je služba. Služba, ktorá sa vyžaduje od Izraela, je charakterizovaná dvomi hebrejskými výrazmi: „v úprimnosti“ a „verne“. Prvý výraz (hebr. *tamim*) sa väčšinou používa ako prídavné meno na opis dokonalosti obetného zvieraťa. Druhý výraz opisujúci službu Izraela je „vernost“ alebo „pravda“ (hebr. *emet*). Tento pojem vo všeobecnosti znamená stálosť a stabilitu. Zvyčajne sa vzťahuje na Boha, ktorého charakter možno opísať vernosťou prejavujúcou sa voči Izraelu.

Verný človek sa vyznačuje spoľahlivosťou a dôveryhodnosťou. Jozua teda vyzýva Izraelitov, aby prejavili rovnakú lojalitu voči Bohu, akú Boh prejavil svojmu ľudu v priebehu histórie. Nejde len o vonkajší súhlas s Jeho požiadavkami, ale o to, čo vyvierá s integrity charakteru. Ich životy by mali zrkadliť vďačnosť Bohu za to, čo pre nich urobil. Podobný postoj by sme mali mať aj my dnes k Ježišovi.

- Čo pre teba znamená slúžiť Hospodinovi „úprimne“ a „verne“? Ktoré rušivé faktory v tvojom živote ti bránia byť úplne oddaný Bohu?

APLIKÁCIA

OSLOBODENIE PRE SLUŽBU

¹⁶Ľud odpovedal: „Nech nám ani nenapadne opustiť Hospodina a slúžiť iným bohom! ¹⁷Hospodin je náš Boh. On vyviedol nás a našich otcov z Egypta, z domu otroctva. Pred našimi očami urobil veľké znamenia a chránil nás po celej ceste, ktorou sme šli, i medzi všetkými národmi, cez ktoré sme prechádzali. ... ¹⁹Vtedy povedal Jozua ľudu: „Nemôžete slúžiť Hospodinovi, lebo on je svätý Boh, žiarlivý Boh, ktorý vám neodpustí priestupky a hriechy. ²⁰Ak opustíte Hospodina a budete slúžiť cudzím bohom, odvráti sa a bude s vami zle zaobchádzať, zničí vás, hoci predtým s vami zaobchádzal dobre.“ ²¹Ľud však odvetil Jozuovi: „Nie! My budeme slúžiť Hospodinovi!“ (Joz 24,16.17.19–21)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Jozua ako skutočný a verný vodca rešpektuje slobodnú vôľu svojho ľudu. Zároveň túži, aby Izrael slúžil Hospodinovi zo slobodného rozhodnutia a nie z donútenia. Práve preto Jozua hovorí, že si Izraeliti „vyvolili Hospodina, aby mu slúžili“ (pozri Joz 24,22). V iných pasážach sloveso „vyvoliť si“ (*bachar*; tiež „vybrať si“) opisuje Jahveho vyvolenie Izraela (5Moj 7,6.7; 10,15; 14,2). A hoci Hospodin si vyvolil Izraelitov, oni Mu mohli slobodne povedať „nie“. Takéto rozhodnutie by však bolo nezmyselné a absurdné. Izrael môže povedať Bohu „áno“ a ďalej žiť, alebo sa Mu môže otočiť chrbtom a prestať existovať.

Ako Izrael reagoval na Jozuovu výzvu (Joz 24,16–18)? Čo ho viedlo k takejto reakcii (Joz 24,19–21)?

Vo svojej rozhodnej kladnej odpovedi Izraeliti uznávajú, že Boh patriarchov a ich otcov je teraz tiež „náš Boh“ (Joz 24,17.18), ktorému sú ochotní naplno a verne slúžiť. Po takomto nespochybniteľnom potvrdení ich lojality by sme od Jozuu očakávali slová uistenia a povzbudenia. Nie je to však tak. Dialóg medzi Jozuom a ľuďmi naberá radikálny smer, v ktorom sa zdá, že Jozua hrá rolu „diablovho advokáta“. Prechádza od rozprávania o milostivej Božej prozreteľnosti v minulosti k vyhrážaniu sa Izraelitom obrazom Boha, ktorému nie je ľahké slúžiť.

Jozua pozná nestálosť prvej generácie, ktorá podobným spôsobom sľúbila, že bude poslúchať Hospodina (2Moj 19,8; 24,3; 5Moj 5,27), no v okamihu zabudla na svoje sľuby (2. Mojžišova 32). Jozua chce teda veľmi dôrazne Izraelitov upozorniť na niekoľko skutočností. Po prvé, rozhodnutie slúžiť Bohu je vážne. Celý národ sa musí nechať viesť podľa Božieho zjavenia. Požehnanie vyplývajúce z takého vedenia sú zrejme, ale treba si naplno uvedomiť aj dôsledky neposlušnosti. Odpustenie hriechov nie je neodňateľné právo ľudstva, ale zázrak Božej milosti.

Po druhé, rozhodnutie Izraelitov slúžiť Bohu musí byť ich vlastným rozhodnutím, nie niečím, čo im vnútil ich vodca, nech by to bol hneď aj Jozua.

A po tretie, Izrael si musí uvedomiť, že ľudia nemôžu slúžiť Bohu vo vlastnej sile. Služba Bohu sa nedosahuje mechanickým dodržiavaním ustanovení zmluvy, ale osobným vzťahom so zachraňujúcim Hospodinom (porovnaj s 2Moj 20,1.2; 5Moj 5,6.7).

APLIKÁCIA

- Akým spôsobom sa dnes rozhoduješ pre službu Bohu? Vedie ťa zvyk, tradícia, tlak okolia? Alebo ťa vedie osobný vzťah s Bohom? Ako si môžeš strážiť svoj záväzok, aby zostal úprimný a nebol iba reakciou na okolnosti a pocity?

NEBEZPEČENSTVO MODLÁRSTVA

²²Jozua povedal ľudu: „Vzájomne ste si svedkami, že ste si vyvolili Hospodina, aby ste mu slúžili.“ Oni odpovedali: „Sme svedkami.“ ²³„Teraz odstráňte cudzích bohov, ktorých máte medzi sebou, a nakloňte svoje srdce k Hospodinovi, Bohu Izraela.“ ²⁴Nato ľud povedal Jozuovi: „Budeme slúžiť Hospodinovi, nášmu Bohu, a budeme poslúchať jeho hlas.“ (Joz 24,22–24)

O čom hovorí úvodný text (Joz 24,22–24)? Čo viedlo Jozuu k opakovaniu výzvy Izraelitom, aby sa zbavili svojich modliel?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Hrozba modlársťva nebola len teoretická. Na Moábskych pláňach v podobnom kontexte kedysi Mojžiš vyzval Izraelitov na rovnaké rozhodnutie (5Moj 30,19.20). Božstvá, o ktoré teraz ide, nie sú ani egyptskí bohovia a ani kanaánske modly za Jordánom. Nebezpečenstvo modloslužby sa nachádza „uprostred nich“. Preto Jozua ľudí vyzýva, aby „naklonili svoje srdce k Hospodinovi“. Hebrejský výraz *nata* znamená „naťahovať sa“, „skloniť sa“. Opisuje Boha, od ktorého očakávame, že sa skloní a vypočuje modlitby (2Král 19,16; Ž 31,3,4; Dan 9,18), a je to tiež postoj, ktorý od Izraela neskôr požadovali proroci (Iz 55,3; Jer 7,24). Používa sa na označenie odpadnutia Šalamúna, keď sa jeho srdce „naklonilo“ k cudzím bohom (1Král 11,2.4.9). Hriech ľudské srdce nemá prirodzenú tendenciu skloniť sa a počúvať Boží hlas. Potrebujeme sa preto vedome rozhodnúť a svoje srdce nasmerovať k naplneniu Božej vôle.

Odpoveď Izraelitov doslova znie: „Budeme počúvať na Jeho hlas.“ (Roh.) Tento výraz zdôrazňuje vzťahový aspekt poslušnosti. Od Izraela sa nežiada, aby stereotypne dodržiaval nezáživné pravidlá. Zmluva je o živom vzťahu s Hospodinom, ktorý sa nedá úplne vyjadriť iba nariadeniami. Izraelské náboženstvo sa nikdy nemalo stať zákonníckym. Mal to byť neustály rozhovor so svätým a milosrdným Spasiteľom, založený na viere a láske.

Ľudia trikrát slúbili, že budú slúžiť Hospodinovi, načo im Jozua prikázal, aby zo svojho stredy odstránili cudzích bohov. Nenachádzame však žiadnu správu o tom, že by sa to skutočne stalo. V celej knihe opakovane nachádzame príklady o tom, že ľud poslušne nasleduje Jozuove a Mojžišove príkazy. Na konci knihy sa však takýto záznam nenachádza. To necháva Jozuovu výzvu s otvoreným koncom. Ústredná výzva knihy slúžiť Hospodinovi neplatí len pre Jozuovu generáciu, ale aj pre každú novú generáciu Božieho ľudu, ktorá bude čítať alebo počúť toto posolstvo.

- Čo je najčastejšou príčinou toho, že tvoje sľuby Hospodinovi zostanú nenaplnené? Čo ti tvoja odpoveď hovorí o Božej milosti?

APLIKÁCIA

DOBRÝ ZÁVER

²⁹Po týchto udalostiach zomrel Jozua, syn Núna, služobník Hospodina. Mal stodesať rokov. ³⁰Pochovali ho na území jeho dedičného vlastníctva v Timnat-Serachu na Efrajmskom pohorí severne od vrchu Gaaš. ³¹Izrael slúžil Hospodinovi, kým žil Jozua a starší, ktorí prežili Jozuu a poznali všetky Hospodinove skutky, ktoré vykonal pre Izrael. ³²Jozefove kosti, ktoré Izraeliti priniesli z Egypta, pochovali v Sícheme na pozemku, ktorý kúpil Jákob od Sechemovho otca Chamóra za sto kesít. Pozemok zdedili Jozefovi synovia. ³³Keď zomrel Áronov syn Eleazár, pochovali ho v Gibeí, meste jeho syna Pinchása, ktoré dostal na Efrajmskom pohorí. (Joz 24,29–33)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si záverečné slová knihy Jozua, ktoré napísal inšpirovaný redaktor (Joz 24,29–33). Ako tieto slová hodnotia Jozuov život? Čo hovoria o budúcnosti?

V epilógu o smrti Jozuu a Eleazára privádza veľkňaz knihu Jozua k vecnému koncu. Spoločným rozprávaním o pohrebe Jozuu, pohrebe Eleazára a pohrebe Jozefových kostí autor vytvára kontrast medzi životom v cudzine a začiatkom života v zaslúbenej krajine. Už nie je potrebné blúdiť. Pozemské pozostatky vodcov netreba nosiť so sebou. Patriarchovia pochovovali svojich príbuzných v jaskyni (1Moj 23,13.19; 1Moj 25,9.10), na pozemku zakúpenom v Sícheme (1Moj 33,19). Teraz národ pochovať svojich vodcov na území ich vlastného dedičstva. To prináša pocit trvalosti. Sľuby dané patriarchom sa splnili. Jahveho vernosť tvorí historickú niť, ktorá spája potomstvo Izraela s jeho súčasnosťou a budúcnosťou.

Keďže záverečné odseky knihy prepájajú celé rozprávanie s väčším príbehom v minulosti, otvárajú aj cestu do budúcnosti. Bývalý arcibiskup z Canterbury Lord George Cary v hlavnom prejave prednesenom v kostole Najsvätejšej Trojice v Shrewsbury vyhlásil, že anglikánska cirkev je „jednu generáciu vzdialená od zániku“.

V skutočnosti je cirkev vždy jednu generáciu od zániku. Bolo to tak aj so starozmluvným Božím ľudom. Jedna veľká kapitola dejín Izraela sa končí. Jeho budúcnosť závisí od toho, ako sa postaví k výzvam, ktoré sa objavujú v budúcnosti. Bude Izrael verný Hospodinovi? Podarí sa Izraelitom pokračovať v nedokončenej úlohe vlastniť celú krajinu? Podarí sa im priľnúť k Jahvem a nezapletú sa do uctievania modiel? Generácia pod vedením Jozuu bola verná Hospodinovi, ale zachová si nasledujúca generácia rovnaké duchovné nasmerovanie, aké im načrtol jej veľký vodca? Každá nasledujúca generácia Božieho ľudu, ktorá číta knihu Jozua, musí čeliť rovnakým otázkam. Ich úspech bude závisieť od ich vzťahu k zdedeným pravdám a od toho, ako budú reagovať na prichádzajúce výzvy.

APLIKÁCIA

- Jozua, podobne ako Pavol, „bojoval dobrý boj“ (2Tim 4,7). Čo bolo kľúčom k Jozuovmu úspechu? Aké rozhodnutia musíš dnes urobiť, aby aj tvoja životná cesta bola naplnená istotou spasenia?

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Na úsvite dejín* si prečítajte druhú časť kapitoly „Józuove posledné slová“ (PP 522–524; NÚD 255.256).

„Medzi zástupmi, ktoré vyšli z Egypta, bolo mnoho takých, ktorí uctievali modly; a sila zvyku je taká, že tento zvyk do určitej miery tajne pokračoval aj po osídlení v Kanaáne. Jozua cítil toto zlo medzi Izraelitmi a jasne vnímal nebezpečenstvá, ktoré z toho vyplynú. ... Zatiaľ čo časť hebrejského zástupu bola skutočne duchovná, mnohí boli len formalisti; ich služba sa nevyznačovala horlivosťou ani serióznosťou. Niektorí boli srdcom modloslužobníci, no hanbili sa to priznať.“ (ST 19. 5. 1881)

„Táto slávnostná zmluva bola zaznamenaná v knihe zákona, aby bola posvätné zachovaná. Jozua potom postavil veľký kameň pod dub, ktorý bol pri svätyni Hospodinovej. *A Jozua povedal všetkému ľudu: Hľa, tento kameň bude svedkom proti nám, lebo počul všetky reči, ktoré nám povedal Hospodin, a bude svedkom proti vám, aby ste nezapreli svojho Boha.* Jozua jasne vyhlasuje, že jeho pokyny a varovania pre ľudí neboli jeho vlastné slová, ale slová Božie, aby pre nasledujúce generácie svedčil o udalosti, na pamiatku ktorej bol postavený, a bol by svedkom proti ľudu, ak by sa niekedy opäť zvrhol v modlárstvo.“ (ST 26. 5. 1881)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Diskutujte o význame výrazu: „on [Hospodin] je svätý Boh, žiarlivý Boh, ktorý vám neodpustí priestupky a hriechy“ (Joz 24,19). V akom zmysle je Boh žiarlivým Bohom?
2. Ako je naša láska k Bohu spojená so slobodou voľby, ktorú nám dáva? Mohli by sme skutočne milovať, keby sme nemali ozajstnú slobodu? Dá sa pravá láska niekedy vynútiť? Ak nie, prečo?
3. Aké sú praktické spôsoby, ktorými môžeme dnešní predstavitelia cirkvi odovzdať pochodeň ďalšej generácii?
4. Zamyslite sa nad životom Jozuu a nad skutočnosťou, že Izraeliti počas celého jeho života slúžili Hospodinovi. Aký záver by ste chceli, aby si ľudia urobili o vašom živote?

POUŽITÉ SKRATKY

BIBLICKÉ PREKLADY

Štandardne je v lekciiach použitý Slovenský ekumenický preklad (Vydala Slovenská biblická spoločnosť, 2008).

Keď je použitý iný preklad, je pri odkaze na verš uvedená jedna z nasledujúcich skratiek:

SEvP	Biblia – Písmo Sväte Starej a Novej zmluvy (Vydala Slovenská evanjelická cirkev a. v., 1979)
Roh	Svätá Biblia (z pôvodných jazykov preložil Prof. Jozef Roháček, 1951)
RKC	Sväté Písmo Starého a Nového zákona (Vydal Spolok sv. Vojtecha, 1995)

SKRATKY BIBLICKÝCH KNÍH

Názov knihy	Ekumenický preklad	Preklad prof. Roháčka
Stará zmluva – skratky kníh		
Genezis - Prvá Mojžišova kniha	Gn	1Moj
Exodus - Druhá Mojžišova kniha	Ex	2Moj
Levitikus - Tretia Mojžišova kniha	Lv	3Moj
Numeri - Štvrtá Mojžišova kniha	Nm	4Moj
Deuteronómium - Piata Mojžišova kniha	Dt	5Moj
Jozua	Joz	Joz
Kniha sudcov	Sdc	Sud
Rút	Rút	Rút
Prvá Samuelova kniha	1Sam	1Sam
Druhá Samuelova kniha	2Sam	2Sam
Prvá kniha kráľov	1Krľ	1Kráľ
Druhá kniha kráľov	2Krľ	2Kráľ
Prvá kniha kroník (Paralipomenon)	1Krn	1Par
Druhá kniha kroník (Paralipomenon)	2Krn	2Par
Ezdráš (Kniha Ezdrášova)	Ezd	Ezd
Nehemiáš (Kniha Nehemiášova)	Neh	Neh
Ester (Kniha Ester)	Est	Est
Jób (Kniha Jób)	Jób	Jób
Žalmy (Kniha Žalmov)	Ž	Ž
Príslovia (Kniha prísloví)	Prís	Prísl
Kohelet - Kazateľ (Kniha Kazateľ)	Koh	Kaz
Veľpieseň (Pieseň Šalamúnova)	Vľp	P.Š.
Izaiáš (Kniha proroka Izaiáša)	Iz	Iz
Jeremiáš (Kniha proroka Jeremiáša)	Jer	Jer
Nárek (Plač Jeremiášov)	Nár	P.J.
Ezechiel (Kniha proroka Ezechiela)	Ez	Ez
Daniel (Kniha proroka Daniela)	Dan	Dan
Ozeáš (Kniha proroka Hozeáša)	Oz	Hoz
Joel (Kniha proroka Joela)	Joel	Joel
Amos (Kniha proroka Amosa)	Am	Am
Abdiáš (Kniha proroka Obadiáša)	Abd	Ob
Jonáš (Kniha proroka Jonáša)	Jon	Jon
Micheáš (Kniha proroka Micheáša)	Mich	Mich
Nahum (Kniha proroka Náhuma)	Nah	Náh

Habakuk (Kniha proroka Habakuka)	Hab	Hab
Sofoniáš (Kniha proroka Sofoniáša)	Sof	Sof
Aggeus (Kniha proroka Haggeusa)	Ag	Hag
Zachariáš (Kniha proroka Zachariáša)	Zach	Zach
Malachiáš (Kniha proroka Malachiáša)	Mal	Mal

Nová zmluva – skratky kníh

Evanjelium podľa Matúša	Mt	Mat
Evanjelium podľa Marka	Mk	Mar
Evanjelium podľa Lukáša	Lk	Luk
Evanjelium podľa Jána	Jn	Ján
Skutky apoštolov	Sk	Sk
List Rimanom	Rim	Rim
Prvý list Korinťanom	1Kor	1Kor
Druhý list Korinťanom	2Kor	2Kor
List Galaťanom	Ga	Gal
List Efezanom	Ef	Ef
List Filipanom	Flp	Fil
List Kolosanom	Kol	Kol
Prvý list Tesaloničanom	1Tes	1Tes
Druhý list Tesaloničanom	2Tes	2Tes
Prvý list Timotejovi	1Tim	1Tim
Druhý list Timotejovi	2Tim	2Tim
List Títovi	Tít	Tít
List Filemonovi	Flm	Filem
List Hebrejom (List Židom)	Heb	Žid
Jakubov list	Jk	Jak
Prvý Petrov list	1Pt	1Pet
Druhý Petrov list	2Pt	2Pet
Prvý Jánov list	1Jn	1Ján
Druhý Jánov list	2Jn	2Ján
Tretí Jánov list	3Jn	3Ján
Júdov list	Júd	Júda
Zjavenie apoštola Jána	Zj	Zj

DIELA ELLEN WHITEOVEJ

Pri slovenských prekladoch diel Ellen G. Whiteovej je uvádzané stránkovanie prvého vydania z Vydavateľstva Advent-Orion.

Skratka

AG

AH

CG

COL

CT

DA

ED

FW

HC

MH

Anglický názov

God's Amazing Grace

The Adventist Home

Child Guidance

Christ's Object Lessons

Counsels to Parents, Teachers and Students

The Desire of Ages

Education

Faith and Works

Our High Calling

The Ministry of Healing

ML	My Life Today
PP	Patriarchs and Prophets
RC	Reflecting Christ
SD	Sons and Daughters of God
T	Testimonies for the Church
TE	Temperance
BC	The SDA Bible Commentary

Skratka

Slovenský názov

PP/NUD	Patriarchovia a proroci, Na úsvite dejín
PK/ZSDT	Proroci a králi, Zo slávy do tieňa
TV/CL	Túžba vekov, Cesta lásky
SA/PN	Skutky apoštolov, Poslovie nádeje
VS/ZTDS	Veľký spor vekov, Z tieňa do slávy
KP	Kristove podobenstvá
CK	Cesta ku Kristovi
Vých	Výchova
CZ	Cesta ku zdraviu a životnej harmónii

Navštívte nás na webovej stránke: <http://www.absg.adventist.org>

Za materiály na štúdium sobotnej školy je zodpovedné Oddelenie sobotnej školy pri Generálnej konferencii (GK) Cirkvi adventistov siedmeho dňa a Oddelenie sobotnej školy pri Česko-Slovenskej únii. Text materiálov bol pri preklade upravený podľa pravidiel dohodnutých s Oddelením sobotnej školy pri GK.

ZÁPADY SLNKA

Poznámka k údajom o západe slnka:

Údaje o západe slnka sú prevzaté z hviezdárskej ročenky a zodpovedajú polohe 19° východne od nultého poludníka a 49. rovnobežke, čo je poloha mesta Martin. (Pre mesto Košice – 8 minút, pre Bratislavu + 11 minút.)

INTERNETOVÉ STRÁNKY SOBOTNEJ ŠKOLY

<http://sobotnaskola.casd.sk>

Základné informácie o sobotnej škole – Aktuálne lekcie vo formáte pdf – Učiteľské lekcie a doplnkové materiály – Predstavenie misijných projektov – Podnety na modlitby

Tému Štúdia Biblie dopĺňa televízna relácia Biblia pre dnešok na **www.HopeTV.cz** vždy od pondelka v archíve a v piatok od 19.30 h vo vysielaní.

PLÁN TEMATICKÝCH SOBÔT, TÝŽDŇOV A ZBIEROK V ROKU 2025

	Téma soboty	Zbierka	VS
--	-------------	---------	----

Október			
04.10.	Deň modlitby a pôstu		
11.10.	Deň kazateľskej služby		
11.10.	Zbierka pre potreby DC ADRA SR	Zbierka pre DC Adra SR	43
18.10.	Deň daru proroctva		
25.10.	Sobota stvorenia		
November			
01.11.	Modlitebný týždeň - začiatok		
08.11.	Modlitebný týždeň - ukončenie a zbierka pre projekty Globálnej misie	Zbierka MT pre GK	100
15.11.	e-Modlitebný týždeň mládeže (9.-15.11.)		
15.11.	Deň sirôt a opustených detí		
22.11.			
29.11.	Týždeň kresťanského správcovstva (29.11.-6.12.)		
December			
06.12.	Deň kresťanského správcovstva		
13.12.			
20.12.			
27.12.	Zbierka 13. soboty pre Juhoamerickú divíziu	Zbierka 13. soboty	13

Informácie pre pokladníkov zboru – misijné zbierky sú odoslané na účet príslušného združenia a zbierky s osobitným určením majú uvedenú prvú časť variabilného symbolu v stĺpci VS, druhá časť variabilného symbolu je číslo zboru.

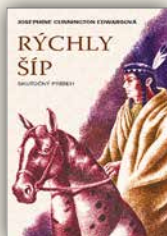
Adresy zborov Slovenského združenia CASD

ZBOR	PSČ	ADRESA	ZAČIATOK BOHOSLUŽBY	
1. Bánovce n/Bebravou	957 01	SNP 637/10	9:30	13:00
2. Banská Bystrica 1	974 01	Rudlovská cesta 37	9:00	-
3. Banská Bystrica 2	974 01	Kollárova 18	9:00	-
4. Banská Štiavnica	969 01	Antolská 22029/1B	9:30	-
5. Blatné Remety	072 44	č.130	9:00	12:30
6. Bratislava 1	821 04	Cablková 3	9:30	-
7. Bratislava 2	811 08	Ferienčíkova 5	9:30	-
8. Bratislava Dúbravka	841 01	Zborový dom ECAV, M.S. Trnavského 2/A	9:30	-
9. Bratislava Petržalka	851 05	Wolkrova 4	10:00	-
10. Brezno	977 01	Štúrova 19	10:00	-
11. Čadca	022 01	Kukučínova 1069/25	10:00	-
12. Čakanovce	044 45	č. 63, pošta Bidovce	9:00	-
13. Červenica	082 07	č. 74, pošta Tuhrina	9:00	-
14. Filákov	986 01	Ružová 47	9:30	
15. Gerlachov	059 42	Lúčna 188	9:30	-
16. Kežmarok	060 01	Hradné námestie 24	9:30	13:00
17. Košice 1	040 01	Evanjelický cirkevný zbor a.v., Toryská 1/G	9:00	-
18. Košice 2	040 01	Hlavná 68	9:00	-
19. Krupina	963 01	SNP 2	9:00	-
20. Levice	934 01	J. Bottu 2	9:30	-
21. Liptovský Hrádok	033 01	Hurbanova 221	9:00	-
22. Liptovský Mikuláš	031 01	1. mája 89	9:00	-
23. Lučenec	984 01	Námestie Artézskych prameňov 49	9:30	
24. Martin	036 01	Viliama Paulinyho Tótha 2	9:30	-
25. Michalovce	071 01	Hviezdoslavova 20	9:00	13:00
26. Myjava	907 01	Brestovec 97	10:00	-
27. Nitra	949 01	F. Mojtu 10	10:00	13:30

28. Nové Zámky	940 63	Dostojevského 26	9:30	-
29. Piešťany	921 01	Zavretý kút 113	9:30	-
30. Poprad	058 01	Ul. Fraňa Kráľa 21	9:15	-
31. Poproč	044 02	Nová 7	9:30	-
32. Považská Bystrica	017 01	Centrum 28/33	9:30	-
33. Prešov	080 01	Štefánikova 12	9:30	-
34. Prievidza	971 01	Garbiarska 32	9:30	-
35. Púchov	020 01	ul. 1 mája 878/24	9:30	-
36. Rakúsy – Osada	059 76	Modlitebňa CASD	11:00	-
37. Rankovce	044 46	Rankovce 107/A	9:30	13:00
38. Revúca	050 01	Muránska cesta 34	9:00	13:00
39. Rožňava	048 01	Jasná ul. 13	9:00	-
40. Sered'	926 01	Školská 1	9:00	13:30
41. Spišská N. Ves	052 01	Školská 22	9:30	-
42. Topoľčany	955 01	Železničiarska 22	9:30	13:00
43. Trenčín	911 01	Horný Šianec 17	9:30	-
44. Trnava	917 00	Kapitulská 23	9:00	14:00
45. Vaďovce	916 13	č. 261	9:30	-
46. Veľký Krtíš	990 01	Škultétyho 35 (budova BJB), tel.: 0907 826 700	10:00	-
47. Zlaté Moravce	953 01	Hollého 10	9:30	-
48. Zvolen	960 01	Sokolská 10	9:30	-
49. Žiar nad Hronom	965 01	u Dušana Šárköziho, tel.: 0904 953 710	10:00	-
50. Žilina	010 01	Škultétyho 9	9:30	-

Zaujalo ma:

KNIHY URČENÉ NA MISIU – ZA ZVÝHODNENÉ CENY

Josephine Cunningham Edwarsová

Rýchly šíp

Skutočný príbeh z prostredia Pennsylvánie zo života novousadlíkov a amerických Indiánov. Napínavý dej, v ktorom víťazí statočnosť, odvaha a rýdzy charakter.

108 strán, 11,5 x 18,5 cm, brož.

cena 1,50 €

Julián Melgosa & Michelson Borges

Sila nádeje

Kniha Sila nádeje vám chce pomôcť žiť zmysluplným a úspešným životom. Nájdete v nej odpovede, ktoré vás privedú na cestu pokoja, obnovy a uzdravenia.

116 strán, 11,5 x 18,5 cm, brož.

cena 1,20 €

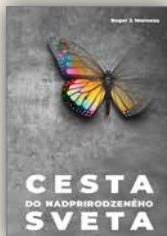
Mark A. Finley & Peter N. Landless

Pohoda a zdravie, tajomstvo úspechu

Kolko by ste boli ochotní zaplatiť za to, aby vám niekto prezradil tajomstvo celoživotného zdravia a pohody? Táto kniha môže zmeniť váš život. Dozviete sa v nej, že správna výživa lieči telo a posilňuje myseľ, prekážky zvyšujú vašu odolnosť a že láska spolu s odpustením dokážu uzdraviť vaše srdce!

136 strán, 13 x 20 cm, brož.

cena 1,20 €

Roger J. Morneau

Cesta do nadprirodzeného sveta

Aj dnes sa veľa ľudí stretáva s tajomnými, nadprirodzenými silami. Aké sú to sily? Môžu nám ublížiť? Cesta do nadprirodzeného sveta prináša informácie z prvej ruky a predstavuje dramatický zážitok bývalého vyznávачa temných síl.

128 strán, 11,5 x 18,5 cm, brož.

cena 1,50 €

Alf Lohne

Zajtrajšok sa začína už dnes

Autor odpovedá na dôležité životné otázky: Ako môžem byť úspešný? Ako môžem naplno realizovať svoj potenciál v každej oblasti života? Ako môžem nájsť Ježiša Krista a objaviť tak tajomstvo vitality kresťanského života, ktorý vedie do večnosti? Odhaľuje nám cestu, ktorá vedie k úspechu v práci, manželstve i osobnom živote.

156 strán, 11,5 x 18,5 cm, brož.

cena 1,80 €

DUCHOVNÁ LITERATÚRA

Greg Budd

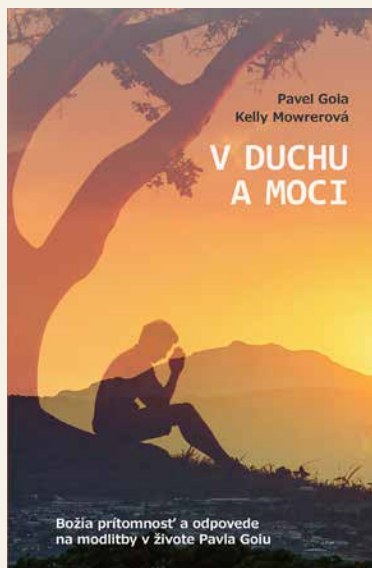
Zázrak za zázrakom

Životný príbeh Pavla Goiu

Pavel Goia pochádza z Rumunska, je absolventom Andrews University a v súčasnosti žije v USA, kde pracoval ako kazateľ CASD v Lexingtone a v ďalších mestách. Aktuálne pôsobí v The General Conference Ministerial Association ako editor časopisu Ministry Magazine. Po celom svete slúži predovšetkým svojím seminárom o modlitbe a zdieľaním vlastných skúseností plných Božích zázrakov. V tejto knihe spísal svoj životný príbeh.

172 strán, 13 x 20 cm, brož.

cena 5,50 €

Pavel Goia a Kelly Mowrerová

V duchu a moci

Božia prítomnosť a odpovede na modlitby v živote Pavla Goiu

Svedectvo Pavla Goiu o živote v moci Ducha Svätého – od detstva prežitom v komunistickom Rumunsku až po celosvetovú misiu – prináša novú silu a obnovuje vieru.

Ak túžiš prežívať vo svojom živote Božie vedenie, ak túžiš poznávať Boha prostredníctvom modlitby, ak si pripravený prekonať strach, smútok a prežívať slobodu v radošti, nechaj sa inšpirovať týmito strhujúcimi dobrodružstvami viery a poslušnosti, ktoré v moci Božieho Ducha menia život.

168 strán, 13 x 20 cm, brož.

cena 5,50 €